

ОБЩИНА ГУРКОВО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ГУРКОВО 2021 -2028 г.

декември 2021 г.

Съдържание

I. УВОД	5
II. НОРМАТИВНА УРЕДБА.....	6
1. Анализ на международно и национално екологично законодателство	6
2. Хармонизация на националното законодателство в областта на околната среда с това на Европейския съюз.....	7
2.1 Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).	7
2.2 Законодателство.....	7
2.2.1. Хоризонтално законодателство	8
2.2.2. Качество на въздуха	8
2.2.3. Управление на отпадъците.....	8
2.2.4. Качество на водите	10
2.2.5. Защита на природата.....	10
2.2.6. Индустриално замърсяване и управление на риска.....	11
2.2.7. Химикали.....	11
2.2.8. Генетично модифицирани организми	12
2.2.9. Шум	12
2.2.10. Ядрена безопасност и защита от радиация.....	12
3. Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда.	12
3.1. Превантивни мерки.....	12
3.1.1. ОВОС за инвестиционни намерения	12
3.1.2. Екологична оценка (ЕО) на планове и програми	13
3.1.3. Комплексните разрешителни (КР)	13
3.1.4. Пазарно - ориентирани мерки	14
3.1.5. Доброволни ангажименти на предприятията.....	15
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	15
1. Природо-географски фактори и териториално-административна характеристика.....	15
Географско местоположение.....	15
1.2.Релеф.....	17
1.3.Геоложки строеж	17
1.4.Климат	18
1.5. Полезни изкопаеми	19
1.6. Почви.....	19
1.7. Поземлени и горски ресурси	20
1.8. Територия и населени места вОбщината	21
2. Социално-икономически фактори.....	22
2.1.Демографска и социална характеристика	22
2.1.1. Брой и динамика на населението	22
2.1.3. Трудова заетост.....	27
2.2. Икономически показатели	28
2.2.2. Селско стопанство	31
ЛОВ И РИБОЛОВ.....	34
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ	35
В момента няма действащи кариери за добив на инертни материали за строителството.....	35
2.2.3. Търговия и услуги.....	35
2.2.5. Туризм.....	38
3.1. Атмосферен въздух	38
3.2. Води.....	42
3.2.4. Водоснабдяване и канализация	43
1.3. Почви и нарушени терени.....	45
3.4. Биоразнообразие и защитени територии	46
3.4.1. Флора.....	46
3.4.2.Фауна.....	49
3.4.3. Национална екологична мрежа. Натура 2000. Защитени територии.....	51
3.5. Зелена система	53
3.6. Отпадъци	57
3.6.1. Национална стратегическа рамка и политика на ЕС в областта на управление на отпадъците.....	57
3.6.2. Съществуващо положение в община Гурково	61
3.6.3. Управление на отпадъците.....	61
3.6.4. Регионален подход за управление на отпадъците	76

3.6.5 Участие на обществеността.....	78
3.7 Шум	
3.7.1 Въздействие на шума върху човека.....	80
3.7.2 Нормиране на градския шум	80
3.7.3 Ниво на шума от автомобилен и релсов транспорт.....	83
3.7.4 Източници на шум в Община Гурково	84
3.7.5 Акустично натоварване на околната среда	85
3.7.6 Изводи	87
3.8 Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	87
3.9 Управление.....	93
3.10 Финансово състояние	96
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ,ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ	98
(SWOT - анализ). ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА	98
V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА	101
VI.ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	104
VII. ОРГАНИЗАЦИЯ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	116
VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	116

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

БДС	Брутна добавена стойност
ВГ	Водоснабдителна група
ГИС	Географска информационна система
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМСМА	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗПЧП	Закон за публично-частното партньорство
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОН	Министерство на образованието и науката
МП	Министерство на правосъдието
МРР	Министерство на регионалното развитие
МСП	Малки и средни предприятия
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НСИ	Национален статистически институт
НПО	Неправителствена организация
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОПИП	Оперативна програма „Иновации и предприемачество”
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ОПРСР	Оперативна програма „Развитие на селските региони”
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж”
ОУП	Общ устройствен план
ПОС	Програма за управление на околната среда
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подобен устройствен план
ПЧП	Публично-частно партньорство
РД	Рамкова директива
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СКФ	Структурни и Кохезионен фонд

I. УВОД

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За запазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Въпросът за Общинска програма за опазване на околната среда се поставя на Първата конференция на министрите на околната среда през 1991г., на която е взето решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните от Европа, която да служи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета на Конференцията на ООН за околна среда и развитие в Рио де Жанейро през 1992г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приет е “Дневен ред 21” - план за действие на ООН, който в процеса на вземане на решения за околната среда отрежда много важна роля на местните власти – те са най-близо до хората, до проблемите и в много случаи най-близо до решенията.

Задачата на общинските програми за опазване на околна среда (ОПООС) е да спомогне за създаване на оптимална екологична обстановка, която да осигурява здравословна жизнена среда на населението в региона.

Общинската програма за опазване на околната среда се разработва на основание чл. 79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), приема се от Общинския съвет и е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво. Общинската програма за опазване на околната среда е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината с цел запазване на доброто състояние на околната среда. С помощта на тази програма ще се формира адекватна екологична политика на общината и постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с настоящите проблеми по опазване на средата, бъдещите мероприятия за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности.

Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Гурково (Програма за управление на отпадъците, Общински план за развитие 2014-2020г., Доклади за оценка на въздействието, Общ устройствен план и др.).

На базата на конкретните дадености ОПООС предлага оптимални възможности за решаване на проблемите, свързани с качеството на околната среда.

Общинската програма и плана за действие следва да се считат като отворена система, в която периодично да бъдат отразявани промените произтичащи от промяна на законодателството и приоритетите в региона.

При определяне на приоритетите в настоящия план за различните сектори на околната среда са съблюдавани насоките на съответните национални програми и стратегии, в съответствие с Инструкцията на МОСВ за изработване на ОПООС.

Предвидени са също и мерките, чрез които община Гурково следва да изпълни задълженията си и реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда.

II. НОРМАТИВНА УРЕДБА

1. Анализ на международно и национално екологично законодателство

1.1. Структура на правото на Европейския съюз в областта на околната среда.

Правото на ЕС се състои от три различни, но взаимосвързани типа от законодателство.

1.1.1. “Първично законодателство”, което включва Договорите за създаване на Европейските общности (Договорът от Маастрихт, 1992г. за ЕС) и което е резултат от директните преговори между правителствата на Държавите - членки. Договорите изискват последваща ратификация от националните парламенти и очертават основните принципни положения, които се доразвиват и регламентират в пълнота от т.нар. “вторично законодателство” - Директиви, Регулации, Решения. Член 2,3, ал.К и 130 г-т от Договора на Европейската общност са нормативната база в сферата на околната среда.

1.1.2. “Вторично законодателство”, е резултат от законотворческата дейност на институциите на ЕС и се издава въз основа на Договорите и доразвива и регламентира в пълнота установените в тях общи положения. Вторичното законодателство може да бъде под формата на:

Регулации (Регламенти), които се прилагат директно и са обвързващи за Държавите - членки, без да е необходимо те да пренасят техните разпоредби в своето национално законодателство.

Директиви, които обвързват Държавите членки по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат в определен срок, като оставят националните власти да изберат формата и метода за постигането му. Важно място в областта на околната среда заемат Рамковите директиви. Те поставят общи принципи, процедури и изисквания към законодателството на ЕС в различните сектори от областта на околната среда, на които трябва да отговарят всички останали директиви в съответната област.

Решения, които са задължителни за страните до които са адресирани: (Държава членка, физическо или юридическо лице). Те също не изискват въвеждане в националното законодателство.

Препоръки и мнения, които нямат обвързващ характер.

1.1.3. Решения на Европейския съд. Тяхната функция е да тълкуват текстове на първичното и вторичното законодателство и да разрешават възникналите спорове по тяхното прилагане.

От своя страна Европейското законодателство в областта на околната среда се подразделя в няколко сектора:

- хоризонтално законодателство;
- качество на въздуха;
- управление на отпадъците;
- качество на водите;
- контрол на промишленото замърсяване и управление на риска;

- химически вещества и генетично модифицирани организми;
- шум от машини и превозни средства;
- ядрена безопасност и защита от радиация.

2. Хармонизация на националното законодателство в областта на околната среда с това на Европейския съюз.

Законодателството в областта на околната среда предвижда специфични видове нормативни, административни и инвестиционни мерки, в зависимост от секторния му обхват. Наред с това има и значителен брой хоризонтални мерки, касаещи въпросите на екологичното управление, които са изключително важни за постигането на една от най-значимите цели в съвременното управление на околната среда в Европа - интегрираното предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда по всички компоненти едновременно.

2.1 Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).

Рамката на съвременното екологично законодателство в България се поставя от Закона за опазване на околната среда (ЗООС – обн. ДВ бр.91/2002 г. посл. изм.и доп. ДВ бр.81/15.10.2019 г.). Той ревизира системата от екологичните стандарти и въвежда принципите: „Замърсителят плаща“, „Правото на обществеността да бъде информирана“ и „Превенция на замърсяването“. Освен това законът урежда въпросите с опазването и ползването на компонентите на околната среда, процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), финансирането на дейностите, правата и задълженията на отговорните институции. Съгласно чл.81 от ЗООС се оценява въздействието върху околната среда на планове, програми и на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или на техни изменения или разширения, при осъществяването, на които са възможни значителни въздействия върху околната среда.

2.2 Законодателство.

В процеса на хармонизация на националното законодателство с европейското екологично право, през последните години Министерството на околната среда и водите в сътрудничество с други министерства е разработило редица нормативни акта, хармонизиращи българското законодателство със съответни актове на законодателството на ЕС. Изготвените нормативни актове, съгласно ранга си са приети от Народното събрание и Министерски съвет на Р. България. Във всички нормативни актове, приети през последните години, специално внимание се отделя на определянето на компетенциите, правата и задълженията на администрацията на централно, регионално и местно ниво за прилагането и налагането на изискванията, произтичащи от постиженията на правото на ЕС.

Основните изисквания за опазване на околната среда, респективно функциите на различните администрации, са въведени чрез следните секторни закони:

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС);
- Закон за опазване на чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ);
- Закон за управление на отпадъците (ЗУО);
- Закон за водите (ЗВ);
- Закон за защитените територии (ЗЗТ);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД);
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;
- Закон за лечебните растения (ЗЛР);
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР).

2.2.1. Хоризонтално законодателство

- *Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/ от 25.09.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 21/13.03.2020 г.)*
- *Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/18.03.2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)*
- *Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)*

2.2.2. Качество на въздуха

- *Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 45/28.05.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 81/15.10.2019 г.).* Прилага се към стационарните и подвижни източници на замърсяване. Урежда изисквания към емисии от източниците, към качеството на атмосферния въздух, изисквания към продукти и процеси, събиране и предоставяне на информация, санкции за нарушителите, задължения на държавата, общините, физическите и юридическите лица.
- *Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ. бр. 64/2005 г.);*
- *Наредба №6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ. бр. 31/1999 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 61/28.07.2017 г.);*
- *Наредба №7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. в ДВ. бр. 45/1999 г.);*
- *Наредба №10/2003 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. в ДВ. бр. 93/21.10.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 63/31.07.2018 г.);*
- *Наредба №12/2010 г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. в ДВ. бр. 58/30.07.2010 г.).*

2.2.3. Управление на отпадъците

- *Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г., посл. изм. И доп. ДВ., бр. 81/15.10.2019 г.).* Законът за управление на отпадъците (ЗУО) урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различни форми на контрол. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването им и на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и транспониране на отпадъците, въвежда изискване и за представяне на документи относно отчета и информацията за дейностите с отпадъци. Определени са контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.
- *Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр. 8 от 26.01.1996 г.);*
- *Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр. 46 /01.06.2018 г.);*

- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013 г. изм. и доп. ДВ.бр.82/05.10.2018 г.);

- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013 г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);

- Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри(обн., ДВ, бр. 51/2014 г. изм. и доп. ДВ.бр30/31.03.2020 г.);

- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г.)

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.47/05.06.2018 г.)

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.).

- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)

- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)

- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 60/20.07.2018 г.)

- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)

- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г, изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г., попр., бр. 6 от 22.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г.)

- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)

- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)

- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.).

- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

2.2.4. Качество на водите

- Закон за водите (обн.ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г. изм. и доп. ДВ.бр213/13.03.2020 г.). Определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната;

- Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);

- Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016 г.);

- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011 г.);

- Наредба № 2/08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015 г.);

- Наредба №3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн.ДВ, бр. 88/27.10.2000 г.);

- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/27.10.2000 г.);

- Наредба №5/30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ.бр. 53/10.06.2008 г., изм. и доп. ДВ. бр.5/18.01.2013 г.);

- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр.97/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.24/23.03.2004 г.);

- Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/01.12.2000 г.);

- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр.102/12.12.2014 г.);

- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 201/04.08.2016 г., обн., ДВ., бр.63/12.08.2016 г.).

2.2.5. Защита на природата

Националното законодателство покрива опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти, като фокуса е поставен основно върху опазването, отколкото върху устойчивото използване. Общите принципи и мерки за опазване на биологичното разнообразие са описани в ЗООС. Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в страната е регламентирано в следните закони:

- Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр. 77/ 09.08.2002 г., посл. изм. ДВ, бр.98/27.11.2018 г.);
- Закон за защитените територии (ДВ, бр. 133/ 11.11.1998 г., посл. изм. ДВ, бр. 1/03.01.2019 г.);
- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр. 96/01.12.2017 г.);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ, бр. 78/2000 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр.74 /20.09.2019 г.);
- Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41/2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98/13.12.2019 г.) и подзаконовите нормативни актове към тях:
- Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/07.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007 г., посл.изм. и доп.ДВ.бр.94/30.11.2012 г.);
- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004 г.);

2.2.6. Индустриално замърсяване и управление на риска

Транспонирането на изискванията се осигурява от следните нормативни актове:

- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008 г., посл. изм. и доп.ДВ. бр.58/18.07.2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ,бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр. 67/23.08.2019 г.);
- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ,бр.66/30.07.2004 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.96/06.12.2011 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ. бр. 80/09.10.2009 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);

Страната успешно приключи изпълнението на поетите ангажименти в процеса на транспониране на Европейското законодателство по химикалите и предотвратяването на големи промишлени аварии, в хармонизирано национално законодателство за управление на химичните вещества и препарати, и предотвратяване на големи промишлени аварии.

2.2.7. Химикали

Обществените отношения в страната, свързани с контрола и управлението на химичните вещества и препарати, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, са регулирани в редица нормативни актове с различен ранг - закони, наредби, правилници и др.

- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10/ 04.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр. 17/26.02.2019 г.). Той урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа и употребата на химични вещества и смеси, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, осъществяващи горепосочените дейности, с цел защита на здравето и

живота на хората и опазване на околната среда и в съответствие с изискванията на европейското законодателство. ЗЗВВХВС създава правно основание за приемане на редица подзаконовни нормативни актове по прилагането му.

2.2.8. Генетично модифицирани организми

- *Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005 г., посл.изм. ДВ, бр.58 от 18 Юли 2017 г.).*

2.2.9. Шум

Контролът и управлението на шума, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, се регулират частично в редица, недостатъчно обвързани помежду си нормативни актове с различен ранг - от закон до ведомствени наредби и нормативи.

- *Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 / 13.09.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр.60 от 30.07.2019 г.).*

- *Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;*

- *Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004 г., посл. изм. ДВ, бр.37/08.05.2007г.).*

2.2.10. Ядрена безопасност и защита от радиация

С приемането на *Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ, бр.63/28.06.2002 г., посл. изм. ДВ, бр. 17/25.02.2020 г.)* се въвежда Член 33 и Член 37 от Договора Евратом и се позволява въвеждане в българското законодателство на достиженията на правото на ЕС в областта на ядрената безопасност и радиационна защита.

Приети и влезли в сила са следните подзаконовни актове:

- *Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004 г., (посл. изм. ДВ, бр.55/07.07.2017 г.)*

- *Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004 г. (обн.ДВ, бр.76/05.10.2012 г.).*

- *Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004 г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004 г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012 г.).*

3. Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда.

3.1. Превантивни мерки

3.1.1. ОВОС за инвестиционни намерения

Процедурата по ОВОС в България е въведена през 1991г. със Закона за опазване на околната среда. Регламентираната процедура е съобразена с Директива на ЕС (85/337/ЕЕС) и въвежда превантивната дейност, като основен принцип на управление на околната среда.

Пълно транспониране на изискванията на Директива 85/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 97/11/ЕС е постигнато с новия ЗООС и с Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета през 2003г. (обн. ДВ. бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23.08.2019 г.) Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък на инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 - инвестиционни предложения, за които се извършва преценяване на необходимостта от ОВОС.

Общините/кметствата са пряко ангажирани в процеса на ОВОС чрез подпомагане на провеждането на консултации със засегнатото население и общественост и създаване на организация за провеждане на общественото обсъждане на доклада за ОВОС.

Оценката на въздействие върху околната среда се извършва в най-ранния етап на инвестиционния процес. Предвид някои допълнителни етапи в процедурата се издават два вида решения – решение за преценяване на необходимостта от ОВОС и решение по ОВОС.

През последните години ОВОС се утвърди като важен инструмент за идентифициране на неприемливите и неблагоприятните въздействия върху околната среда и мерките за тяхното предотвратяване или смекчаване. Тези цели се постигат чрез прилагането на систематичен анализ на предложената дейност по отношение на последствията върху съществуващата околна среда, като чрез промени в проекта могат да бъдат предвидени и отстранени неблагоприятните екологични въздействия.

3.1.2. Екологична оценка (ЕО) на планове и програми

Изискванията на Директива 2001/42/ЕС са транспонирани в ЗООС. Предвидено е преценяване на необходимостта от изготвяне на ЕО на планове и програми, провеждане на консултации с компетентните органи по околна среда и засегнатата общественост, регламентирана е процедура при предположения за трансгранично въздействие, мерки за наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Тази директива се базира на принципа на предотвратяване на вредните въздействия. Изяснено е за кои планове и програми следва да се извършва ЕО в България, а именно в следните области: селско стопанство, горско стопанство, рибарство, транспорт, енергетика, управление на отпадъците, управление на водните ресурси и промишленост, включително добив на подземни богатства, далекосъобщения, туризъм, устройствено планиране и земеползване, когато тези планове и програми очертават рамката за бъдещото развитие на инвестиционни предложения, включени в Приложения № 1 и 2 на ЗООС.

ОВОС и ЕО са инструменти за превантивен контрол, подпомагащи вземането на крайно решение за одобряване или отхвърляне съответно на инвестиционни предложения, планове и програми. Разликите между ОВОС и ЕО са свързани основно с вида на предмета на оценката, което е предпоставка за различния в подхода, методологията и процедурата.

3.1.3. Комплексните разрешителни (КР)

Комплексните разрешителни ефективно се прилагат от началото на м. април 2003 г., като основен инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда, предизвикано от работата на определени промишлени инсталации.

С приемането на ЗООС и Наредбата за условията и реда за издаване на КР за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатация на действащи промишлени инсталации и съоръжения е постигнато пълно транспониране на изискванията на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.

Министърът на околната среда и водите или упълномощено от него лице е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за

инсталации и съоръжения в обхвата на ЗООС, поддръжка на информация за най-добри налични техники (НДНТ); поддръжка на информация за Методики за прилагане на НДНТ; методическо подпомагане на ИАОС и РИОСВ; поддържане на регистър с данните от издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР; създаване и поддържане база данни за емисионните норми за различните промишлени дейности, за които се издават КР. ИАОС отговаря за: изготвяне проектите за КР; поддържане публична информация за резултатите от изисквания с КР, мониторинг; изпращане на информация в Европейския регистър на емисиите на вредни вещества. Директорът на съответната РИОСВ е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения извън обхвата на Приложение 4 на ЗООС, при подаване на заявление по инициатива от съответния оператор.

3.1.4. Пазарно - ориентирани мерки

ЗООС определя рамката на политиката по опазване на околната среда, в т.ч. прилагането на икономически инструменти и финансови механизми за управление на околната среда, които намират конкретно изражение в специалните екологични закони:

- Екологични продуктови такси

В ЗУО са въведени такси за пневматични гуми, за батерии и акумулатори, и за автомобили. Таксите се заплащат от производителите и вносителите на такива продукти. От 2004 г. е въведена такса върху опаковки, като инструмент за прилагане на Директивата за опаковки и отпадъци от опаковки.

- Потребителски такси

Домакинствата и фирмите заплащат такси за твърди битови отпадъци, водоснабдяване, канализация и пречистване на водите. Таксите за битови отпадъци постъпват в общинските бюджети, а таксите за водоснабдяване, канализация и пречистване на водите се заплащат на В и К дружествата.

- Такси за използване на природни ресурси

Таксите за правото на водоползване и/или разрешено ползване на воден обект са дефинирани в ЗВ. За разрешителните които се издават от кмета на общината, таксите постъпват в общинския бюджет.

Със Закона за лечебните растения се регламентира заплащането на такси за ползване за събиране на билки и генетичен материал от диворастящи и за култивирани лечебни растения. Таксите постъпват в съответния общински бюджет или Държавно горско стопанство в зависимост от терена от който са събрани лечебните растения.

Със Закона за концесиите и специалните закони, се регламентира предоставянето на концесия на редица природни ресурси: гори, минерални води, подземни природни богатства и др. изключително държавна собственост. Концесионерите заплащат на държавата концесионни такси.

Основна форма е финансиране на общински публични екологични проекти - основно в областта на водоснабдяване, канализация и пречистване на водите и управление на отпадъците. Източници на финансирането са държавния бюджет (ДБ), Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в известна степен - общинските бюджети. Финансират се от ПУДООС и екологични проекти на фирми под формата на кредити при облекчени условия.

3.1.5. Доброволни ангажименти на предприятията

Това са най-новите инструменти за управление на околната среда в България. От една страна, те не са задължителни за прилагане от съответните организации, а от друга, са в състояние съществено да подпомогнат предприятията при въвеждането и спазването на „задължителни“ изисквания.

В България след приемането на стандарта ISO 14001 (1998 г.) постепенно започна процес на въвеждане на системи за управление по околната среда и тяхното сертифициране.

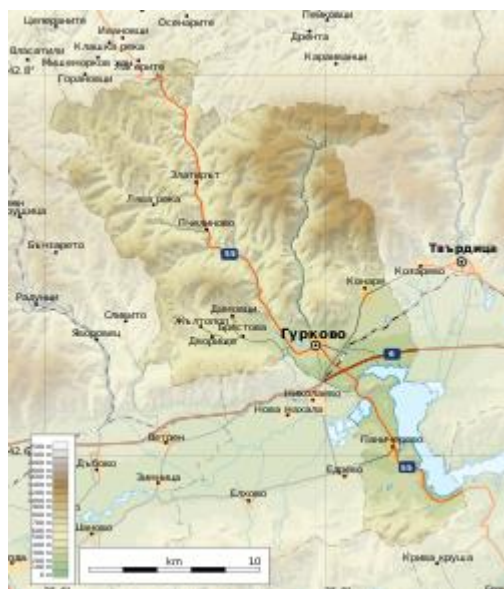
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори и териториално-административна характеристика

Географско местоположение

Община Гурково съгласно административно-териториалното устройство на Република България е в границите на административна област Стара Загора, която е сред петте най-големи области в страната след Софийска, Бургаска, Пловдивска и Варненска. Област Стара Загора е разположена в Централна Южна България и обхваща територия от 5 151,1 кв. км. В областта е съсредоточено 4.7% от цялото население на страната, по този показател областта се нарежда на пето място. Две трети от населението живее в градовете от областта, най-големи от които са Стара Загора, Казанлък, Чирпан, Раднево. Средната гъстота на населението е сравнително висока - около 86 души на кв. км. Териториално-селищната основа на област Стара Загора включва 206 населени места, от които 10 града и 196 села.

В област Стара Загора функционират 11 общини - Община Стара Загора, Община Братя Даскалови, Община Гурково, Община Гълъбово, Община Казанлък, Община Мъглиж, Община Николаево, Община Опан, Община Павел баня, Община Раднево и Община Чирпан

Фиг. 1: Географско положение на община Гурково

Община Гурково е една от най-младите общини в Република България. Създадена с Указ №310/05.08.1997г. на Президента на Република България.

Общината заема територия от 292 кв. км и включва единадесет населени места, с

административен център гр. Гурково.

Община Гурково е разположена в Централна България в източния край на Розовата долина, между Стара планина и Средна гора. Територията ѝ граничи с тази на общините Твърдица, Николаево, Казанлък, Стара Загора и Велико Търново.

На изток граничи с община Твърдица, на запад с община Николаево, на юг с община Нова Загора, на север с община Велико Търново и на североизток с община Елена.

През територията на общината преминават: Първокласен път - I - 6 София - Казанлък - Гурково - Бургас, който се дублира с ж.п. линия „София - Бургас“ и път - II - 55 - Русе - Велико Търново - Гурково - Свиленград - /Проход на Републиката/. Тези две транспортни оси са гръбнака на развитието на основните селища на общината - гр. Гурково и с. Паничерево. През общината преминава и ж.п. линията София - Карлово - Бургас. Двата транспортни коридора определят кръстопътното разположение на община Гурково и на нейния административен център и е предпоставка за едно перспективно развитие на общината не само като транспортно - комуникационен център.

Гр. Гурково се намира на 37 км източно от гр. Казанлък, 42 км североизточно от гр. Стара Загора, 26 км северозападно от гр. Нова Загора, 54 км на запад от гр. Сливен и 64 км на юг от гр. Велико Търново.

Разположението на два от основните за страната автомобилни пътища в посока изток-запад (главен път I-6 Кюстендил – София – Карлово -Бургас) и север- юг (Европейски транспортен коридор № 9 от Европа през Дунав до Бяло море) и успоредно преминаващите железопътни линии е определящо по отношение формирането на селищната система и транспортната мрежа на общината. Републиканските пътища – I, III клас обхващат 515 дка от територията на общината, а четвъртокласните, местни и ведомствени - 80,8. Пътищата от републиканската пътна мрежа, преминаващи през или в непосредствена близост до общинските територии (международен транспортен коридор № 9 преминава на 2 км от общината през прохода Хаинбоаз) са в относително добро състояние и отговарят на националните ни стандарти.

През територията на община Гурково преминава част от главната железопътни линия София – Казанлък – Карнобат – Варна.

Това географско местоположение на общината е предпоставка за развитието на потенциала ѝ като транспортно-комуникационен център и представянето ѝ като привлекателно място за външни инвестиции.

1.2.Релеф

Релефът на Община Гурково се разделя на три геоморфоложки района: Старопланински, Средногорски и равнинен.

Старопланинският район има планински характер с подчертано вертикално раз-членение (чувствителни разлики в надморските височини). От централното било на Стара планина се спускат на юг големи, ясно изразени била. От тези по-главни била се отделят множество други второстепенни, склоновете на които се спускат стръмно, на места урвесто, към реките и доловете.

Средногорският район на лесничейството има хълмисто-предпланински релеф. Най- ясно е изразено централното било на Сърнена Средна гора. Второстепенните била са заоблени и завършват на север в работните земи, снижавайки се постепенно с малък наклон.

Третият район, равнинният, е ясно очертан: на юг от стръмните склонове на Стара планина и на север от полегатите склонове на Сърнена Средна гора. В него се издигат единични хълмове - "Черешака" до с.Паничерево и "Дъждовника" на север. През средата му протича р.Тунджа, вливаща се в яз."Жребчево".

Най-високата точка в общината е връх Каменска могила 1251,4 м. Най-ниската точка е 265 м н.в. и се определя от високите води на яз."Жребчево".

Най-южната част на общината (южно и югозападно от язовира) се заема от северните склонове на Сърнена Средна гора. Тук максималната височина е връх Трите върха 736,1 м., разположен на границата с общините Стара Загора и Николаево.

Преобладават терени с надморска височина от 400 до 800 м, 70,5% от дървопроизводителната площ. Средната надморска височина е 660 м. Средната надморска височина на гр. Гурково е 324 м.

1.3.Геоложки строеж

На север от махала Ханова лъка (с.Пчелиново) основните скали са описани като мергели.

Срещат се глинести лиски и пясъчливи мергели с въглищни пластове между тях. Лесно се поддават на изветряне, като образуват дебел слой скален рохляк с голямо почвено плодородие. Напукани са вертикално и хоризонтално.

Шистите са представени от глинести лиски, кристалинни и амфиболитови шисти, мраморни и варовити прослойки, по-рядко и въглищни пластове. Заемат голяма част от територията на лесничейството. Срещат се на север от гр. Гурково и с.Конаре, като са разпространени по границата с ОбщинаТвърдица и на запад от нея. Срещат се също в най-северозападната част на лесничейството, както и в най-южната му част в района на Сърнена Средна гора. Те са вертикално и хоризонтално напукани, и в повечето случаи изветрели на повърхността.

На север от с. Димовци, на северозапад от гр.Гурково, на север от шосето Казанлък - Гурково и в северните части на Сърнена гора са разпространени южнобългарските гранити. Тези от Сърнена гора са мусковитов и биотитов гранит, а останалите са смесени с порфирен фелдшпат.

Пясъците и чакълите са разпространени по поречието на р. Тунджа и най-долната част на р.Радова. Срещат се и южно от с. Конаре. Те са силно изветрели и податливи на ерозия.

Локално в района на общината се срещат и мрамори, които са разпространени югоизточно от с.Паничерево.

1.4.Климат

Непосредствената близост до Стара планина и котловинния характер на терена, обуславят климатичните условия. Стара планина е своеобразна бариера за студените континентални маси, нахлуващи на север и североизток, като действието им частично се омекотява.

Според климатичната класификация, Община Гурково попада в две климатични подобласти - Преходно-континентална и Умерено-континентална. В Преходно-континенталната климатична подобласт част от лесничейството попада в климатичния район на Източните задбалкански полета (350-500 м н.в.) и Задбалканския нископланински климатичен район – Западна и Централна част (500-1000 м н.в.). В Умерено-континенталната климатична подобласт се намира високата част от общината, която попада в Планински климатичен район - Среднопланинска част (1000-2000 м н.в.).

Средногодишната температура на въздуха варира от 10,7°C за ниските части на общината до 7,7°C за високите му части. Най-ниска е средната температура през януари, която спада до - 2,5°C, а най-висока е през юли 21,4°C. Абсолютния годишен температурен минимум е -30,5°C измерен за станция Казанлък, като в същата станция е измерен и абсолютния годишен температурен максимум от 40,5°C.

От значение е периодът през който средната температура на въздуха се задържа устойчиво над 10°C, защото през този период е активната вегетация на дървесните видове. Продължителността му за ниските части на общината е около 193 дни, а за високите около 156 дни.

Късните пролетни и ранните есенни мразове настъпват след началото и преди края на усилената вегетация, което в отделни години води до измръзване и повреди на дървесната растителност.

Сезонното разпределение на валежите се отличава със зимен минимум (105-200 л/кв.м) и летен максимум (190-400 л/кв.м). Средното количество на годишните валежи е от 650 до 1150 л/кв.м. Валежната сума, както по месеци така и годишно е различна в различните климатични райони, като има ясно изразено увеличение с увеличаване на надморската височина.

По данни от “Климатичен справочник на Република България”-станция Казанлък, средната продължителност на дните със снежна покривка за ниските части на общината е 75 дни, а за високите му части е 132 дни.

В района на ОбщинаГурково най-чести са северозападните ветрове, които духат почти през цялата година.

В заключение може да се каже, че климата в на Община Гурково се характеризира с изразени вертикални разлики, като стойностите на отделните климатични елементи са различни за ниските, средните и високите части на общината. Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени в Таблица № 1.

Станция н.м.в.	Елемент	месец										сезон							год
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	год	
Казанък	ср. $t^0 \geq$	-0,7	1,3	4,8	10,6	15,3	18,9	21	21	16,8	11,2	6,4	1,6	0,7	10,2	20,4	11,5	10,7	
	ср. max. $t^0 \geq$	3,8	6,3	10,3	16,7	21,4	25	27,8	28	24,1	18,1	11,5	6,1	5,4	16,1	26,9	17,9	16,6	
	ср. min $t^0 \geq$	-4,8	-3	-0,3	4	8,6	11,9	13,8	13,1	9,5	5,3	2,3	-2	-3,3	4,1	12,9	5,7	4,9	
	кол. валежи $\geq$	41	33	31	46	75	76	65	48	34	45	49	45	119	152	189	128	588	

Източник „Климатичен справочник на Р България“

1.5. Полезни изкопаеми

Териториите за добив на полезни изкопаеми в община Гурково са намалели за последните 10 години и към настоящия момент заемат едва 0,02% от територията ѝ. По своя характер тези територии за заети основно от кариери за различни видове инертни и строителни материали.

Пясъците и чакълите са разпространени по най-долната част на р. Радова, като се срещат и южно от с. Конаре. Те са силно изветрели и податливи на ерозия.

На север от с. Димовци, на северозапад от общинския център гр. Гурково и в северните части на Сърнена гора са разпространени южнобългарските гранити. Основните видове са мусковитов и биотитов, които се срещат в Сърнена гора, а останалите са смесени с порфирен фелдшпат. Югоизточно от с. Паничерево се срещат и мрамори.

1.6. Почви

Горските почви на територията на Община Гуркова са представени от следните типове и подтипове: алувиална, алувиално-делувиална, канелена горска излужена, кафява горска тъмна, кафява горска преходна и кафява горска светла.

Таблица № 2

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	53,3	0,2
алувиално-делувиална	49	0,2
канелена излужена	1096,0	51,1
кафява горска тъмна	5359,4	25,0
кафява горска преходна	4604,3	21,5
кафява горска светла	413,3	1,9
Всичко:	21446,3	100,0

Източник: ДЛ „Гурково“

Силно изразени ерозионни процеси на територията на Община Гурково не се наблюдават, но има отделни райони и водосбори на реки в които действа площната ерозия. Такива райони са площите на север от с. Конаре, на юг от с. Димовци и с. Брестова, водосборите на Стара река и Малката река в долните им части, водосборите на р. Лазова и р. Радова. На територията на общината се среща ерозия върху 829,1 ха или 3,6% от земите, стопанисвани от Държавно лесничество "Гурково", административна принадлежност РУГ – Стара Загора.

1.7. Поземлени и горски ресурси

Община Гурково е разположена в южните склонове на Стара планина (Тревненска и Елено-Твърдишка планина). Седем от единадесетте селища на общината имат статут на планински. По отношение на горското растително райониране на страната, община Гурково се намира в долния равнинно-хълмист подпояс на листопадните дъбови гори между 0 и 550 м.н.в. Тук преобладават чистите и смесени гори от блаун, цер, космат дъб, келяв габър с подпояс от смрадлика, трънка, шипка и др. От цялата територия на общината 70% е горски фонд, а земеделските земи са 24%. Делът на обработваемата земя е 67% от общата площ на земеделските земи. Климатичните и почвените условия са благоприятни за развитието на етерично-маслени култури /роза, лавандула/ и лозя. Отглеждат се и зеленчуци, пшеница, ечемик, овощни дървета и др. Развито е планинското животновъдство.

Основните стопански структури, осъществяващи дейност в отрасъл горско стопанство са: Държавно горско стопанство гр. Гурково (осъществява дейността по управлението и стопанисването на горския фонд).

- *Земеделските територии*

От цялата територия на общината 22,9% са земеделски земи. Делът на обработваемата земя е 67% от общата площ на земеделските земи. Това до голяма степен предопределя и неговите възможности за развитие на аграрния сектор като алтернативен и водещ в икономиката на общината.

Земеделските територии са около 24835 дка. Обработваемата земя заема 67% от земеделските територии и е с обща площ 16639 дка. На човек от населението се падат по 3 дка обработваема земя, което е по-малко от средното за страната - 6,3 дка/човек.

Изградените поливни площи са малко, а напоителните системи и хидротехническите съоръжения на територията на общината са напълно разрушени и амортизирани.

Останалата част от земеделските земи е разпределена както следва:

— Мери и пасища	- 13358 дка
— Ливади	- 6516 дка
— Ниви	- 1993 дка
— Изоставени ниви	- 1811 дка
— Лозя	- 878,7 дка
— Индустр. култури	- 195 дка
— Овощни градини	- 81,8 дка

- *Горските територии*

Площта на горите на територията на Община Гурково, стопанисвани от ДЛ "Гурково" е 22906,7 ха, от която гори с държавно значение. Предмет на лесоустройствен проект са 22757,5 ха. и гори в селскостопанския фонд (ССФ) са 149,2 ха.

За горите в ССФ е изработен отделен лесоустройствен проект.

От площта, предмет на устройство, 21302,4 хектара (93,6%) е залесена. От залесената площ 14478,1 ха (63,6%) са естествени насаждения и 6824,3 ха. (36,4%) са култури.

Горските територии са горите, голините /земи за залесяване/, недървопроизводствени земи/поляни, ливади, ниви, нелесопригодни голини и площи, ерозиран почви (терени), горски пътища, просеки, скали, морени, грохоти, сипеи, пясъци, ями, кариери, табани, застроени площи, дворни места, временни складове, горски разсадници, водни течения и площи и други негодни за залесяване горски площи, и други територии, предназначени за горскостопанска дейност/, карстови образowania и защитни горски пояси.

Дървесните видове са представени от: смърч, бял бор, черен бор, дъб, благуи, цер, га-бър, бяла акация, бяла топола, черна елша, бреза, сребролистна липа, бук, трепетлика и други.

Горският фонд на Община Гурково е 131,188 дка, възстановена гора по ЗВСГЗГФ с Решение №13/06.01.1997г. на ПК"ОСЗГ" гр. Мъглиж, регистрирана в ДГС гр. Гурково.

Разпределението на горския фонд по населени места е както следва:

- Землище гр.Гурково - 104,169 дка.
- Землище с. Паничерево - 27,019 дка.
- *Общо: 131,188 дка.*

1.8. Територия и населени места вОбщината

Община Гурково заема територия от 292 кв. км. Община Гурково е с относително ниска гъстота на селищната мрежа - 3,8 селища на 100 кв. км. територия.

За Старозагорска област този показател е 3,7 селища на 100 кв.км., а за страната 4,8 селища на 100 кв.км. Средната гъстота на населението е 17,5 д./км², което е значително под средното за областта - 64,8 д./км и средната за страната - 66,3 д./км .

Състои се от 11 населени места (гр. Гурково, с. Брестова махала, с. Дворище, с. Димовци, с. Жълтопоп, с. Злати рът, с. Конаре, с. Лява ръка, с. Паничерево, с. Пчелиново, с. Жерговец) с административен център гр. Гурково. От общо единадесет селища в община Гурково седем имат статут на планински селища.

Кметство с. Паничерево е разположено в полите на Средна гора, в източния край на Розовата долина. На север от селото се издига хълма "Ямурджа", който служи като преградна стена за северни ветрове, идващи от прохода "Хаин боаз". На два километра южно от Паничерево се намира Средна гора, богатa на дивеч, люляк и пасища. На източният край на селото се намира язовир Жребчево, разположен на дължина 18 км. И ширина 3 км.

Кметство с. Конаре е разположено в южните поли на Стара планина на площ от 1 кв. км. Ландшафтът на селото е много разнообразен, с красиви старопланински местности, просторни поляни и плодородно поле. На юг се намира язовир Жребчево, в който се влива преминаващата през селото Стара река. Климатът е преходноконтинентален.

Кметско наместничество с. Пчелиново е разположено по протежение на Прохода на републиката и към него се включва и с. Злати рът.

Кметско наместничество с. Лява река - разположено е в Стара планина. Самото село е разположено по течението на река, идваща от планината река Лява река,

от където идва името на селото.

Кметско наместничество с. Димовци, включва и населените места - с. Брестова, с. Дворище, с. Жълтопоп и с. Жерговец. Разположени са на наклонено плато, по южните склонове на Предбалкана на площ от около 20 кв. км. Средната надморска височина е 450 м.

Отдалечеността на град Гурково до останалите населени места в Общината е показана в следната таблица:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	КМ
с. Дворище	10
с. Димовци	6
с. Жълтопоп	9
с. Злати рът	15
с. Конаре	6
с. Лява река	20
с. Паничерево	10
с. Пчелиново	10
с. Жълтопоп	10

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографска и социална характеристика

2.1.1. Брой и динамика на населението

Населението на община Гурково възлиза на 5 658 души (съгласно данни на ГРАО към 15.09.2020 г.), разпределено неравномерно в 11 населени места. Най-голяма част от него живее в административния център - гр. Гурково - 3198 жители. Следват кметство с. Паничерево - 2024 жители, кметство с. Конаре - 375 жители, кметско наместничество с. Пчелиново, към което се включва и село Злати рът - общо 29 жители, кметско наместничество с. Лява река - 20 жители и кметско наместничество с. Димовци, с прилежащи населени места - с. Брестова, с. Дворище, с. Жълтопоп и с. Жерговец - общо 12 жители.

По общия брой на населението, общината попада в групата на много малките общини (до 10 000 души). Разпределението на жителите по населени места е неравномерно. Повече от половината (56,5%) от населението на общината е съсредоточено в гр. Гурково. В гр. Гурково, с. Паничерево и с. Конаре живее 98,9% от населението на общината.

Село Паничерево е 35,7% от цялото население на общината. В село Конаре живеят 6,6% от населението на общината. Населението в селата Лява река, Димовци и Пчелиново е предимно от възрастни хора.

Населението по постоянен и настоящ адрес в община Гурково към 15.09.2020 е както следва:

Населено място	Постоянен адрес - общо	Настоящ адрес - общо	Постоянен и настоящ адрес-общо
гр.Гурково	3198	3035	2851

с.Б естова	0	3	0
с.Дворище	2	6	2
с.Димовци	9	41	6
с.Жълтопоп	1	5	1
с.Злати рът	10	11	9
с.Конаре	375	380	313
с.Ляв река	20	34	12
с.Паничерево	2024	1964	1886
с.Пчелиново	19	38	15
Всичко за общината	5658	5517	5095

Население на Община Гурково по пол и местоживееене

По общия брой на населението, общината попада в групата на много малките общини (до 10 хил.д.). От посочените, в най-обобщен вид демографски данни се очертава тенденция на демографска стагнация. Увеличението от 20 души в броя на населението общо за изследвания 2014-2019 г. период, не дава основания да се говори за наличието на демографски бум или демографска криза, които са характерни за страната като цяло и за много от малките общини.

Средната гъстота на населението на община Гурково е 17,08 д/кв.км.

Общо(бр.)				В градовете (бр.)			В селата(бр.)		
годи- ни	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	5008	2498	2510	2705	63	1342	2303	1135	118
2015	4988	200	2488	2707	1372	35	2281	1128	15
2016	5003	2508	2495	2722	1387	1335	2281	1121	1160
2017	5002	2494	2508	2735	1371	1344	2267	1103	1164
2018	4987	2490	2497	2723	1387	1336	2264	1103	1161
2019	5028	2513	2515	2729	1376	1353	2299	1137	1162

Източник: НСИ 2020 www.nsi.bg

В териториален разрез броят на населението се характеризира с подчертани дис-пропорции в неговата локализация. Към 2019 г. повече от половината (54,27%) от населението на общината е съсредоточено в гр. Гурково, а останалата част (45,72%) в селата. Динамиката в броя на населението на общинския център се характеризира със същата особеност, която е валидна за общината като цяло, т.е. с определена стагнация. Това личи от данните по-горе за броя на населението през анализирания 2014-2019 години.

Динамиката в броя на населението на гр. Гурково показва, че то се увеличило с 24 души за целия период 2014-2019 г. Колебанията в този брой в отделните години не са големи, което

дава основания да се твърди за наличието на относително стабилно демо-графско развитие на общинския център.

Съгласно стратегията за развитие на образованието в община Гурково (Решение № 428/2014 на ОС - Гурково), етническата характеристика на общината е следната: българско население – 65 % , роми около 33 % и 2% други от населението на общината. Голяма е кон-центрацията на ромско население в кварталите „Лозенец – юг” и „Лозенец – север” в гр. Гур-ково и с.Паничерево.

2.1.2. Структура на населението на Община Гурково по пол, възраст и местоживееене.

Структурата на населението (5008 души) по категории на община Гурково към 31.12.2019 г. е както следва:

1. Население под трудоспособна възраст – 1012 души или 20,20% от населението на общината, при 15,00% за област Стара Загора.

2. Население в трудоспособна възраст - 3116 души или 62,22 % от населението на общината, при 58,10% за област Стара Загора. Делът на мъжете в трудоспособна възраст 1646 или 52,82%, а този на жените е 1470 или 47,18%.

3. Население в надтрудоспособна възраст – 900 души или 17,98% от населението на общината, при 22,6% за област Стара Загора.

Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите” възрасти (населението под 15 и на 65 + години) на 100 лица от населението в „независимите” възрасти (от 15 до 64 години). За община Гурково този показател е 61,36% при 60,30% за област Стара Загора.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез коефи-циента на демографско заместване, който показва съотношението между броя на вли-защите в трудоспособна възраст (15-19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60-64 години). Към 31.12.2019 г. в община Гурково това съотношение е $328/298 = 1,10$, което означава, че на един излизащ от трудоспособна възраст се замества от 1,1 влизащ в трудоспособна възраст.

Спрямо 2018 год., забелязва се тенденцията на запазване групата на хората в под трудоспособна възраст (1010 души) и намаляване на групата в над трудоспособна възраст (902 души), без резки флуктоации, което означава, чене се забелязва значимо състаряване на населението.

През 2019 г. делът на населението наобщина Гурково над 65 години представлява 17,97%,а тези над 80+ - 4,03%

За в бъдеще,протичащите миграционни процеси неминуемо ще доведе не само до намаляване на населението в трудоспособна възраст, но до ограничаване на работната сила в общината. Отчитайки този факт Общинското ръководство през следващия програмен период трябва да засили вниманието си върху социалните и здравните услуги на територията на общината.

Към 31.12.2019г.

ГОДИНИ	община Гурково			град			села		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
	5028	2513	2515	2	1376	1353	2299	1137	1162

0 -4	366	182	184	194	92	102	172	90	82
5 - 9	349	182	167	179	91	88	170	91	79
10-14	297	158	13	156	88	68	141	70	71
15-9	328	172	156	186	102	84	142	7	72
20-24	61	144	117	132	70	62	129	4	55
25-29	324	165	159	147	78	69	177	87	90
30-34	324	175	149	171	98	73	153	77	76
35-39	337	170	167	183	95	88	154	75	79
40-44	350	206	144	183	107	76	167	99	68
45-49	326	177	149	186	102	84	140	75	65
50-54	296	165	131	160	95	65	136	70	66
55-59	272	133	139	164	74	90	108	59	49
60-64	298	139	159	175	85	90	123	54	69
65-69	271	120	151	164	83	81	107	37	70
70-74	238	87	151	135	47	88	103	40	63
75-79	189	70	119	97	35	62	92	35	57
80+	202	68	134	117	34	83	85	34	51

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Средногодишно население на Община Гурково

Анализът на Средногодишният брой на населението на община Гурково следва логиката, посочена в т.4.3.1.2.

През отчетния период 2014-2019 г., средногодишният брой на населението на община Гурково е 5004,5, като в общинския център този брой е 2721,0, а за селата –2283.

(брой)

години	общо	в градовете	в селата
2014	5029,0	2722,0	2307,0
2015	4998,0	2706,0	2292,0
2016	4995,5	2714,	2281,0
2017	5002,5	2728,5	2274,0
2018	4994,5	2729,0	2265,5
2019	5007,5	2726,0	2281,5

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Естествено движение на населението в Община Гурково

Един от основните демографски фактори даващи отражение върху числеността на населението са фактическите параметри на показателите формиращи неговия естествен прираст – раждаемост и смъртност. Анализите и оценките за състоянието и очертаващите се тенденции в естественото движение на населението са важни от гледна точка на стратегическите насоки за развитието на общината.

Като цяло, естественият прираст на населението в община Гурково е с отрицателни величини за целия изследван период (2014 – 2019), с изключение на 2015 г..

Данните за броя на родените в община Гурково очертават една общо взето бла-гоприятна тенденция. От общо родени 65 деца през 2014 г. този брой в 2019 г. нараства на 79 деца, т.е. бележи ръст от 21,53%. Смъртността също бележи тенденция към намаляване. Умрелите през 2014 са общо 87 бр., а тези през 2019 са 83 бр., т.е. намаление с 4.59% за анализираният период

Коефициентът на детската смъртност в община Гурково е 16,57‰.

Отрицателният естествен прираст показва, че при запазване на тази тенденция ще се ограничи възможността за естественото възпроизводство на населението през следващите години. Този проблем ще рефлектира и върху бъдещата възрастова структура на населението в общината, както и върху трудовия пазар.

Година	Живородени (брой)	Умрели (брой)	Умрели деца на възраст до 1 годи на (брой)	Естествен прираст (бр й)
2014	65	87	1	-22
2015	79	70	2	9
2016	58	80	-	-22
2017	73	94	0	-21
2018	66	67	2	-1
2019	79	83	0	-4

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Механично движение на населението по пол и местоживее в Община Гурково.

Вторият фактор, оказващ въздействие върху броя на населението засяга неговото механично движение. Механичният прираст като демографски показател е резултат от разликата между броя на заселените и на изселените.

Анализът показва, че: а/ заселваните в общинския център са 383 души, а изселванията – 305 души; б/заселванията през периода в селата са общо 226 бр., а изселванията-185 бр.

Тези данни показват, че съществува миграционно движение към центъра на общината, нокато цяло, механичният прираст на населението на общината е положителен.

Общо за периода 2014-2019 г. общият брой на заселените в община Гурково са 609 души, а изселените са общо 570 души, т.е. механичното нарастване на население с 39 души.

години	(брой)								
	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общ	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014									
общо	59	25	34	79	33	46	-20	-8	-12
градовете	39	17	22	55	22	3	-16	-5	-11
селата	20	8	12	4	11	13	-4	-3	-

2015									
общо	6	37	29	95	45	50	-29	-8	-21
градовете	31	20	11	50	23	27	-19	-3	-16
селата	35	17	18	45	22	23	-10	-	-5
2016									
общо	114	60	54	77	33	44	37	27	10
градовете	83	48	35	51	21	30	32	27	5
селата	31	2	9	26	12	14	5	-	5
2017									
общо	133	65	68	113	51	62	20	14	6
градовете	97	51	46	70	29	41	27	22	
селата	36	14	22	43	22	21	-7	-8	1
2018									
общо	98	41	57	112	42	7	-14	-1	-13
градовете	58	27	31	72	27	45	-14	0	-14
селата	40	14	26	40	15	25	0	-1	1
2019									
общо	139	76	63	94	53	41	45	23	22
градовете	75	5	40	7	40	27	8	-	13
селата	64	41	23	2	13	14	3	28	9

Източник: НСИ 2020 www.nsi.bg

2.1.3. Трудова заетост

През третото тримесечие на 2020 г. общият брой на заетите лица на 15 и повече навършени години в област Стара Загора е 141.2 хил., от които 74.5 хил. са мъже и 66.7 хил. са жени. **Коефициентът на заетост** в областта е 53.0% (при 53.5% за страната), като в сравнение със същото тримесечие на 2019 г. намалява с 3.7 процентни пункта. Коефициентът на заетост при мъжете е 58.6%, а при жените - 47.9%, съобщиха от Териториално статистическо бюро - Югоизток.

През третото тримесечие на 2020 г. във възрастовата група **15 - 64 навършени години** заетите лица са 138.1 хиляди. **Коефициентът на заетост** за населението в същата възрастова група е 71.1% (73.6% за мъжете и 68.5% за жените). В сравнение със същото тримесечие на 2019 г. коефициентът на заетост в тази възрастова група бележи спад с 4.4 процентни пункта.

Равнището на безработица в община Гурково към 31.12.2019 г. е 15,9 % - едно от високите в област Стара Загора и страната. В сравнение с 2018 год. тя е била 19,0 %, т.е. нивото на безработицата е спаднала с около 3,1 %, а спрямо 2017 г., където безработицата е в рамките на 24,4%, спадат е рамкитена 12,5%. В сравнение с 2014, видима е устойчива тенденция за намаляване на средното равнище на безработицата в община Гурково с повече от 45,55%

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-----------	------	------	------	------	------	------

Средно равнище на безработицата в %	34,9	31,0	28,4	24,4	19,0	15,9
Среден списъчен състав на наетите лица по трудово правоотношение-бр.	1177	1167	1099	1138	1110	...
Средногодишен брой безработни лица-бр.	515	458	420	360	280	235
Средно годишна работна заплата – лв.	8305	8885	9329	10454	11288	...

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ –Казанлък

Броят на безработните лица за отчетният период също бележи значително намаление- от 515 бр. през 2014, до 235 бр. през 2019 год., т.е. намаление 2,19 пъти. В сравнение с общата безработица за страната, тази в община Гурково е далеч над средната. Устойчива е тенденцията на запазване на наетите лица по трудови правоотношения. Работната заплата от 8305 лв. през 2014 год. се е повишила на 11288 лв., т.е. ръст от 35,91%

показатели	Общо за 2019		Относителен дял в %
	За страната	Община Гурково	
Икономически активни хора	3 282 740	1 477	0,04%
Регистрирани безработни	194 715	235	0,12%
Безработни до 29 години включително	24 467	36	0,15%
Безработни повече от една година	44 383	7	0,06%
Равнище на безработица 2019 - %	5,6%	15,9%	...
Равнище на безработица 2018- %	6,2%	19,3%	...
Разлика 2019 – 2018 %	-0,2	-3,4	...

Източник: НСИ 2020

2.2. Икономически показатели

Оценките за икономическото състояние на община Гурково се определят основно от протичащите в реалния икономически сектор процеси, довели до съществени промени в редица отрасли на промишлеността, в аграрния сектори и други сектори.

Основните икономически отрасли в община Гурково са селското стопанство и промишлеността. Осъществяването на аграрната реформа, възстановяването на собствеността върху земеделските земи естествено доведе до разрушаване на съществуващите производствени структури в селското стопанство. В сравнение с промишлеността, производствената дейност в аграрния сектор е много по-успешна.

Горското стопанство запазва и дори разширява позициите си в икономическата база на общината. Основната стопанска структура осъществяваща дейност в този отрасъл е Държавно лесничейство – гр. Гурково, което управлява и стопанисва горския фонд.

Към 31.12.2019 икономиката на община Гурково се характеризира със следните показатели, посочени в *таблицата*

Предприятия (бр.)	Произведена продукция (хил. лева)	Приход и от дейността (хил. лева)	Нетни приходи от продажби (х. лева)	Разходи за дейността (х. лв.)	Печалба (х. лева)	Загуба (х. лв.)	Заети лица (бр.)	Възнаграждени я (х. лева)	ДМА (х. лева)
9 029*	2 851 854	5 158 443	4 812 489	4 813 687	379 293	71 632	46 470	443 831	1 805 24
140**	68 953	90 222	75 257	87 787	3 154	1 057	1 007	10 884	65 027
1,5%	2,41%	1,74%	1,56%	1,82%	0,83%	1,47%	2,6%	2,45%	3,60%
142***	62 896	80 755	65 918	77 307	3 759	691	1 056	10 503	68 129

Източник: Икономически годишник на регион Стара Загора, издание на Търговско-промишлена палата

Стара Загора www.chambersz.com

* Общо за Област Стара Загора за 2019 г.

** Общо за община Гурково за 2019 г.

*** Общо за община Гурково за 2018 г.

Относителен дял в % за 2019 г. спрямо Общо за Област Стара Загора

Данните от анализа показват следните основни тенденции в развитието на общинската икономика:

- Броят на регистрираните предприятия в общината намаля от 142 бр. през 2018 г. на 140 бр. през 2019 г. или намаление от 2 бр. или 1,40%. Делът на предприятията в общината спрямо тези от Област Стара Загора е 1,55%.
- Произведена е обща продукция за 68 953 хил.лв. за 2019 г. и съответно 62 896 хил.лв. за 2018 г. или увеличение от 9,63%. Делът на произведената от общинската икономика продукция представлява дял от 2,41%, отнесен към общата произведена продукция в Област Стара Загора.
- Нарастване на нетните приходи през 2019 г. спрямо 2018 г. с 14,16%. Делът на реализираните през 2019 г. нетни приходи съставлява 1,56 % от нетните приходи за област Стара Загора.
- Намаляне делът на ДМА през 2019 г. спрямо 2018 с 4,55%. Делът на ДМА на общинската икономика представлява 3,60% от стойността на ДМА на областната икономика.
- Брутният вътрешен продукт на глава от населението за община Гурково възлиза на 13771 лв., срещу 17 273 лв. за област Стара Загора и 15 615 лв. общо за страната.
- Производителността на едно лице, заето в общинската икономика възлиза на 68 473,00 лв., срещу 61 369,00 лв.
- Тенденция към запазване броя на заетите лица. Броят на заетите лица през 2019 г. представлява 2,16% от общо заетите лица в Област Стара Загора.

Най-голямото и най-проспериращо промишлено предприятие на територията на община Гурково е „Булметал“ АД, гр.Гурково, в което са заети 454 работници към 31.12.2019 г. Предмет на дейност: Производство и реализация на метален амбалаж, външнотърговска дейност – внос, износ, реекспорт, посреднически услуги, лизинг, орга-низирание на консигнационни складове, извършване на маркетингова, рекламна дейност и др.

Стратегията на компанията е фокусирана в изграждането на нови производствени мощности, които ще дадат възможност да се разшири портфолиото на произвежданите продукти във всички производствени девизии. Оптимизация на производствените разходи, чрез внедряване на нови енергийно ефективни машини и оборудване.

Предприятието е изцяло частна собственост и притежава съвременна техника за производство на метални опаковки и предпечатна подготовка, лакиране и литография на метални опаковки с доказано качество. Фирмата разполага с възможности за производство на двукомпонентни, трикомпонентни и дълбокоизтеглени кутии, аерозолни опаковки, флакони, както и всевъзможни метални опаковки с уникална форма, релеф или релефен печат по заявка и желание на клиента.

За управлението на качеството, Булметал АД има въведени системи по стандарта за управление ISO 9001:2008 и система за управление EN 15593:2008.

Съгласно ГФО за 2019, нетните приходи на фирмата възлизат на 51 971 хил.лева-ръст от 8,85% спрямо 2018; печалбаслед облагане е в размер 1 406 хил.лв. Активите на фирмата възлизат на 87 485 хил. лв. – ръст от 10,04% спрямо 2018 г.

Съгласно *Икономическия годишник на регион Стара Загора* за 2020, дружеството е класирано на 22 място по показателя „Приходи от оперативна дейност към 31.12.2018г.“

„Булметал“ АД успешно е реализирало проект с предмет: „Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на Линия за производство на кроненкоркови капачки тип „easy crown – 1 брой“.

„Присое Пак“ АД е предприятие в България, с централен офис в Гурково. Работи в индустрията за промишлено машиностроене. Компанията е създадена на 17 юни 2009. В момента компанията има общо 10 (2020) служители. Съгласно последните ключови финансови показатели, „Присое Пак“ АД отчита увеличение на нетните приходи от продажби от 425,32% през 2018. Общата сума на нейните активи отчита ръст от 54,84%. Маржът на нетната печалба на „Присое Пак“ АД се увеличава с 3,62% през 2018.

Съгласно *Икономическия годишник на регион Стара Загора* за 2020, дружеството е класирано на 66 място по показателя „Ръст на печалбата към 31.12.2018г.“

„Вигалекс“ ООД е друго дружество регистрирано през 1989 г. в гр. София и успешно развиващо дейността си на територията на общината. Същото е със статут на „средно предприятие“ по ЗМСП. Първоначално дейността е търговска с две основни направления - износ на лекарствени продукти за Русия и на етерични масла за Западна Европа и Северна Америка.

От 1995 г. производството и търговията с натурални ароматични продукти се оформя като основна дейност, определяща облика на фирмата. Фирмата е изградила собствена материална база в гр. Гурково. Производствената база на „Вигалекс“ ООД е разположена на неголяма площ - 3,5 дка, но включва няколко компактни работещи производствени инсталации за получаване на натурални ароматични продукти чрез парна дестилация и экс-тракция, както и модерно складово стопанство.

Водеща линия в работата на фирмата е високото качеството на готовите продуктите, което се гарантира от внедрената през 2004 г. система за управление на качеството, изгра-дена в съответствие с изискванията на ISO 9001-2000. Системата е сертифицирана от TUV Rheinland Inter Cert. Kft. и непрекъснато се усъвършенствува и подобрява.

„Рени Хрис“ ЕООД, гр. Гурково е дружество, извършващо дейност в общината с дърводобив, дървообработване, производство и продажба на иглолистен материал, събиране и изкупуване, обработване и търговия с билки. Дружеството разполага с необходимото ново и съвременно технологично оборудване включващо хладилни камери за замразяване и механизирана сушилня за билки .

ЕТ „Сави Дългъчев“ развива своята дейност на територията на Община Гурково. Специализирана е в дърводобива и дървопреработването. Фирмата разполага със собствен склад и цех за дървен материал , осъществява и търговия с дървен материал.

“Джони ауто” ООД, гр. Гурково, е основано и осъществява дейност от 2003 година. Основната и дейност е продажба на авточасти втора употреба, внос от Италия. Предлага и нови авточасти на водещи марки, както и нови акумулатори. Извършва монтаж, демонтаж и баланс на автомобилни гуми. Осъществява авторемонтни услуги. Извършва превоз на леки автомобили с „Пътна помощ”. Предстои изграждане и функциониране на център за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства.

„Булгарпластик“ ЕООД е основана през 1990 г. Фирмата повече от двадесет години се развива и утвърждава в производство на технически изделия от пластмаса. Основната и най-силна страна е производството на оплътнителни пръстени за хидравлично-зъбни пом-пи. Завоюваните от фирмата пазари се дължат на упорита работа, гъвкаво отношение с цел максимално задоволяване изискванията на клиента, непрекъснатите инвестиции в нови и съвременни машини, в изучаването и експериментирането с различни видове материали и възможността да се изработват технически изделия по модел на клиента. Фирмата разполага със собствена производствена база, и изработва над 50 вида различни изделия и детайли, които се използват в хидравликата, текстила и леката про-мишленост. Деветдесет на сто от произведената продукция индиректно се изнася на външния пазар, като част от изделията са патентовани за целия Европейски съюз. За изработката на тези детайли се използват следните материали: полистерол /PS/, полипропилен /PP/, полиамид /PA/, доставени от реномираните фирми BASF, BAYER, АТОНИМЕ и др.

Общината има недостатъчно развит сектор на услугите.

Добри резултати постигат и други частни фирми „Аскент Шоп” ЕООД – производство и търговия на хранителни продукти; ЕТ „Димитър Гьонков” – производство на корнизи и струговани елементи; „СИРК ЕООД – България – лазерно рязане на ламарина и производство на ме-тални конструкции; „Натурал - СТОН” ООД – обработка на скални материали за облицовка; ЕТ „Херкулес 2000” – автосервиз, диагностика и ремонт на всички видове автомобили, строителната фирма „Металик 6” и др.

РПК гр. ГУРКОВО е регистрирана през 2008 година и е с предмет на дейност - търговия с промишлени и хранителни стоки, производство на хлебни изделия и закуски.

В сферата на търговията работят над 50 по-малки еднолични фирми, собственици на търговски обекти и заведения за хранене и развлечение.

2.2.2. Селско стопанство

Основния поминък на населението на общината е земеделието.

Селското стопанство е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те, този отрасъл остава основен източник на доходи в селата и база за хранително - вкусовата промишленост на града.

Абсолютно преобладаващият дял са личните натурални стопанства. Пазарно ориентирано производство (предимно растениевъдство) се реализира от земеделски кооперации, сдружения и арендатори. Отворената ниша е запълнена от преходната форма “арендатори”.

Богатата фуражна база, традицията в поддържане на племенни стада и научно-производствените вериги са били предпоставка за завидно добре развито животновъдство до началото на прехода.

Разнообразието в поземлените ресурси е предпоставка за развитие на различни отрасли в селско и горско стопанство. Земеделските земи са с добри почвени и агробиологични характеристики и са подходящи за отглеждане на трайни насаждения с добра рентабилност като етерично-маслени (лавандула, маслодайна роза, копър, резине) и лозя (престижни сортове “Каберне”, “Мерло”, “Памид”). В община Гурково най-голям размер имат горските територии. Те заемат около 70% от общата площ на общината. Горските територии са с ценни дървесни видове: бук, дъб, бял и черен бор. В областта на селското стопанство определящо място заемат трите земеделски кооперации в гр. Гурково, с. Паничерево и с. Конаре, които обработват 23 400 дка земя с приоритет на дейност - производство и търговия с етерично-маслени култури /роза, лавандула /и престижни сортове грозде /”Мерло“, „Каберне” и др./ На територията на общината има регистрирани 90 земеделски производители.

Източниците на отпадъци от селското стопанство могат да бъдат както от растителен така и от животински произход. Най-често и двата вида отпадъци присъстват в частните стопанства и могат да се подлагат съвместно на механично - биологично третиране за получаване на компост с много добри качества и приложение като подобрител на почвата. Практиката на водещите страни в Европа доказва приложимостта на технологии за компостиране в домашни условия. Въвеждането и популяризирането на технологии за фамилно компостиране в частните стопанства в общината е перспектива със значим икономически и екологичен ефект.

Перспективите за развитието на селското стопанство може да се търсят в:

- Обработване на необработваеми земи, които са с възможности за развитие на екологично планинско земеделие и животновъдство;
- Подобряване на състояние на съществуващия хидромелиоративен фонд;
- Увеличаване на финансови ресурси с инвестиционен и оборотен характер за изграждане на нови хидромелиоративни съоръжения, за закупуване на торове и пестициди, за резервни части за селскостопанската техника и др.;
- Изграждане на единна стратегия и на политика за реструктуриране на аграрния сектор с цел развитие на печеливши производства съобразени с природните и поземлените ресурси на общината;
- Създаването на модерни съвременни семейни ферми за растителна и животинска продукция;
- Създаване на нови масиви от трайни насаждения ;
- Отглеждането на култивирани билки;
- Развитие на биологично земеделие - запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения;
- Създаване на условия за повишаване на нивото на научно обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство;
 - Стимулиране на малките населени места чрез създаване на заетост в производството на етерично - маслените култури, в селския туризъм и

изграждане на социална инфраструктура за задържане на населението.

ЗЕМЕДЕЛИЕ

В общината земеделието е водещ отрасъл в селското стопанство.

Община Гурково е типична селска община със силна земеделска традиция. В структурата на обработваемите земи, нивите заемат най – голям дял. Основните растениевъдни култури са зърнените. Отглеждат се пшеница, тритикале, ечемик. Общината е типичен селскостопански район. През последните години нараства делът на арендаторите занимаващи се със земеделие.

Забелязва се траен интерес към отглеждането и на етерично - маслените култури. Най-разпространена сред тях е маслодайната роза, следвана от лавандулата. Отглеждането на тези култури е и едно от най перспективните направления в селското стопанство на общината. Ето защо към него проявяват траен интерес не само кооперациите, но и частни стопани и арендатори.

Условията в района са изключително благоприятни и за отглеждане на трайни насаждения: винени сортове лозя, сливи и праскови. С най-голям относителен дял в площите на трайните насаждения са лозята – 35%. Трайните насаждения се отглеждат преди всичко от кооперации и арендатори.

Зеленчукопроизводството се развива преди всичко в личните стопанства.

ЖИВОТНОВЪДСТВО

През последните няколко години животновъдството получава известно развитие чрез създаване на малки семейни ферми, преди всичко за отглеждане на крави. Наблюдава се и увеличаване интереса на частните стопани към овцевъдството. Проблем за развитието му, обаче, е недостигът на естествени и изкуствени пасища. За съжаление, поземлените ресурси на общината не са големи и възможностите за използването на нови площи за тази цел са ограничени. Сериозен проблем представлява и остарелият сграден фонд с неотговарящи на съвременните изисквания условия за отглеждане на животните. Това води до влошена хигиена и качество на произвежданата продукция и намалява продуктивността.

На територията на общината има регистрирани 56 земеделски производители, от тях 26 животновъди отразени в таблицата, както следва:

Животновъден обект	Собственик	Говеда/б р.	Овце/бр.	Кози/бр.
гр. Гурково				
6199-0004	...	54	-	-
6199-0006	...	62	138	-
6199-0247	...	98	10	-
6199-0347	...	-	1	38
6199-0324	...	-	-	19
с. Димовци				
6192-0002	...	47	-	-
6192-0025	...	21	-	-
6192-0000	...	23	-	-
6192-0021	...	-	395	-
619-0026	...	24	-	113
с. Паничерево				

6172-0049	...	41	-	-
6172-0029	...	23	-	-
6172-0039	...	-	183	-
6172-0065	...	-	75	-
6172-0174	...	-	28	2
6172-0068	...	-	239	13
6172-0100	...	-	-	13
6172-0047	...	-	-	52
6 72-0111	...	-	6	-
с. Конаре				
6189-013 /0153		40	-	-
6189-0036		-	312	6
6189-0136		19	-	-
6189-0017		8	-	-
6189-0002		-	22	1
6189-0073		-	35	3
6189-0024		2	43	8
с. Пчелиново				
6196-0015		-	-	54
6196-0017		16	-	-

Източник: Годишен план за паша 2016, Община Гурково

ГОРСКО СТОПАНСТВО

Горското стопанство запазва и дори разширява позициите си. Основната стопанска структура осъществяваща дейност в този отрасъл е Държавно горско стопанство – гр. Гурково, което управлява и стопанисва горския фонд.

Държавно горско стопанство “Гурково” е с обща площ, която възлиза на 23 262,30 ха. Територията на стопанството заема североизточната част на Старозагорска област и обхваща южните склонове на част от Средна Стара планина, и част от северните склонове на Източна Средна гора /Сърнена гора/.

Горският фонд се използва преди всичко за добив на дървен материал, но също и за събиране на диворастящи билки и плодове. От листопадните гори в планинските и хълмисти територии на общината се добива официално малко количество дървен материал, заедно с това горите са подложени на незаконна сеч, която заедно с ограниченото залесяване, ги заплашва от унищожаване.

ЛОВ И РИБОЛОВ

Общината притежава отлични условия за развитие на рибовъдни стопанства, които да оползотворяват наличните водоеми и да подсигурият сладководна риба за вътрешния и международния пазар.

Наличните гори и възстановяването на унищожените гори са потенциал за развитие на дивечовъдството и лова.

ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ

В момента няма действащи кариери за добив на инертни материали за строителството.

Източниците на отпадъци от селското стопанство могат да бъдат както от растителен така и от животински произход. Най-често и двата вида отпадъци присъстват в частните стопанства и могат да се подлагат съвместно на механично - биологично третиране за получаване на компост с много добри качества и приложение като подобрител на почвата. Практиката на водещите страни в Европа доказва приложимостта на технологии за компостиране в домашни условия. Въвеждането и популяризирането на технологии за фамилно компостиране в частните стопанства в общината е перспектива със значим икономически и екологичен ефект.

Перспективите за развитието на селското стопанство може да се търсят в:

- Обработване на необработваеми земи, които са с възможности за развитие на екологично планинско земеделие и животновъдство;
- Подобряване на състояние на съществуващия хидромелиоративен фонд;
- Увеличаване на финансови ресурси с инвестиционен и оборотен характер за изграждане на нови хидромелиоративни съоръжения, за закупуване на торове и пестициди, за резервни части за селскостопанската техника и др.;
- Изграждане на единна стратегия и на политика за реструктуриране на аграрния сектор с цел развитие на печеливши производства съобразени с природните и поземлените ресурси на общината;
- Създаването на модерни съвременни семейни ферми за растителна и животинска продукция;
- Създаване на нови масиви от трайни насаждения ;
- Отглеждането на култивира Развитие на биологично земеделие - запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения;
- Създаване на условия за повишаване на нивото на научно обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство;
- Стимулиране на малките населени места чрез създаване на заетост в производството на етерично - маслените култури, в селския туризъм и изграждане на социална инфраструктура за задържане на населението

2.2.3. Търговия и услуги

Търговската дейност е насочена предимно към продажба на стоки от първа необходимост. Преобладават хранителните магазини. В гр. Гурково и с. Паничерево има магазини за строителни материали. Търговската мрежа е добре развита, тъй като общината е с добра инфраструктура, позволяваща снабдяване със стоки от различни доставчици. Има действаща фурна за закуски. Имане необходимост за развитие на разносна търговия с хранителни и битови стоки, особено за по-отдалечените и по-малки села в общината.

2.2.4. Транспорт

На територията на общината са разположени две важни комуникационни оси на националната транспортна инфраструктура – в посока запад-изток първокласен път I-6 и в посока север-юг второ-класен път II-85 и Прохода на Републиката, осигуряващ един от важните преходи от Северна в Южна България и към границите на Турция и Гърция. Тези две транспортни оси са гръбнака на развитието на основните селища на общината – гр. Гур-ково

и с. Паничерево. През общината преминава и ж.п. линията София – Карлово – Бургас с дължина 6,732 км.

Видът и дължината на пътната инфраструктура на община Гурково е представена по-долу.

Таблица № 44.

категория на пътя	дължина (км.)	относителен дял. (%)	Техническо състояние	забележка
Първокласен път I –6	7	11,3	много добра	
Второкласен път II –85	35,6	50,2	добра	
Третокласни	няма	няма	няма	
Четвъртокласни	15,5	5,0	средна	
Местни пътища	18,3	13,5	средна	част с асфалтова настилка, част са черни
Общо	71,8	100		

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020“

Улична мрежа

Движението, осъществявано чрез транспортно - комуникационната система на община Гурково отчита: характера, конфигурацията, пропускателната способност, състоянието и възможностите на уличната мрежа, състоянието и възможностите на масовия обществен пътнически транспорт, велосипедното и пешеходното движение, организацията и управлението на движението и др.

Таблица № 45.

населено място	км	относителен дял %
Гурково	23,377	32,53%
Паничерево	17,384	24,22%
Конаре	15,593	21,72%
Лява река	4,570	6,38%
Димовци	6,506	9,06%
Пчелиново	4,370	6,09%
Общо	71,857	100%

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020“

Оценките на състоянието на главната пътна улична мрежа са от съществено значение както за развитие на общината. Причината за това е, че по нея се осъществява основният транспортен трафик, т.е. тя поема основните транспортни потоци в рамките на града и населените места.

Конфигурацията на съществуващата главна улична мрежа на община Гурково е изградена съобразно особеностите на релефа на градската територия, посоките и темповете на пространствено нарастване и развитие (геометричните особености) на селищната територия и други фактори. Като резултат от влиянието на тези теренни фактори, главната улична

мрежа на община Гурково е с подчертан линеен характер, като са определени основните районни артерии:

Линейният характер на уличната мрежа не предполага задълбочаване на проблемите с достъпа до масовите пространства на града - обществените институции (общинска администрация, РУП, банка), както и седалищата на основните енергоразпределителни дружества, финансови и културни институции. Голям дял от тях са съсредоточени в централните градски части на град Гурково. Допълнително въздействие за натоварването на основните комуникационни трасета оказва и несъответствието на габарита им с актуалните нужди за поемане на постоянно нарастващия транспортен трафик. Съществуващата моторизация е вече над 400 коли на 1000 д. от населението на града. Тенденция в цялата държава, от която не е изключение и община Гурково е, че темповете на моторизация изпреварват тези на изграждане на транспортната система, способна свободно да пропусне нарасналите транспортни потоци.

Паркирането в централната градска част е вече решен проблем, особено в контактните зони. В тези части действат няколко общински паркинга, които осигуряват за нуждите на гражданите достатъчен брой паркоместа.

Масов общински транспорт.

В голяма степен масовият междуселищен транспорт на община Гурково е автобусен. Той обслужва граждани по маршрути, основното движение между центъра на селата, както и до съседни населени места. На лице е мрежа от междуселищни обществени превози и до големите градове в областта и страната.

Организация на движението.

С използването на технически и организационни средства за регулиране и управление на движението на територията на община Гурково се цели решаване на проблема за намаляване до възможния минимум на конфликта между транспортните потоци и пропускателната способност на главната пътна и улична мрежа. С използването на познати и получили широко приложение технически средства – пътна маркировка, пътни знаци и др., се организира желаното регулиране на транспортните потоци по време и място, които да бъдат в съответствие със съществуващите параметри на провеждащата ги улична мрежа.

Насищането с технически средства, създаващи възможности за по-добра организация на движението е задължително за онези трасета от главната улична мрежа, които поемат най-големия транспортен поток.

Цел на транспортно-комуникационните схеми на общината от минали периоди до сега е да не допускат транзитен и товарен трафик в централни части на населените места. В голяма степен това е решено за общинския център Гурково, но не е решено за село Паничерево. Като недостатък се отчита осъщественото от предишния транспортно-комуникационен план трасе, което да обслужва транзитния трафик от гр. Нова Загора към гр. Велико Търново. Сега този трафик затруднява в още по-голяма степен главните и обслужващи улици на гр. Гурково, с. Паничерево и с. Пчелиново.

Движението по главната улична мрежа е основно с двупосочно направление. В последните години като инструмент за регулиране транспортните потоци са предприети мерки за ограничаване провеждането на двупосочно автомобилно (възможност за движение на МПС само в едно направление) имащи за цел да облекчат увеличените транзитни транспортни потоци по непроменената провеждаща ги улична мрежа.

2.2.5. Туризм

Местоположението на населените места в община Гурково им дава възможност за развитие на много форми на туризъм. Поради спецификата на географското си положение и прекрасните природни дадености, множеството хижи и почивни станции, община Гурково се явява привлекателен център за отдых, ловен туризъм, екотуризм, риболов. Капацитетът на легловата туристическа база е 191 легла, разпределени в общо 10 туристически обекта (къщи за гости, ваканционно селище, туристически комплект, хижи и семеен хотел).

Основни предпоставки за развитието на туризма в община Гурково са благоприятните природоклиматични условия, близостта до народен парк “Централен Балкан” и популациите от дивеч (благородни елени, сърни, диви прасета, муфлони и мечки). Районът е потенциал за развитие на селски и екотуризм.

Въпреки богатите ресурси и условия за развитието на туризма в общината, не е достигнато възможното развитие нито в количествено, нито в качествено отношение поради което туризмът все още няма необходимия принос в икономическото и социално развитие.

Туризмът може да играе ролята на приоритетен отрасъл за общината, но неговото развитие не може да бъде успешно, ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и на инфраструктурата. Възможностите за бъдещото развитие на туризма в общината са свързани със:

- Умелото съчетаване на туристическото развитие с опазването на природната среда и зачитане на бита и културата на местното население;
- Използването на Народния парк “Централен Балкан” за преориентиране към нови алтернативни и съвременни форми на екотуризм и прилагане на екологично ориентирани проекти;
- Изграждането на туристическа инфраструктура включваща средства за подслон (хотели, къмпинги, мотели), бюра за туристическа информация и резервация, агенция за пътуване и др.
- Развитие на малък и среден туристически бизнес с активно включване на местното население в туристическия процес;

Привличане като източници на финансиране в туристическата сфера на средства от европейските предприєдинителни фондове;3. Анализ на компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат

3.1. Атмосферен въздух

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Неорганизиран източник на емисии

В тази категория могат да се причислят всички локални източници без фиксирани места за изпускане на емисии, които генерират вредни вещества в атмосферния въздух. От този вид източници за територията на община Гурково по-значим принос за замърсяване на въздуха имат:

- моторни превозни средства;
- вредните и неприятно-миришещи газове и прах от животновъдното (амоняк, сероводород, метан, меркаптани и др.), като най-съществен дял от тези замърсители се пада на торохранилищата;
- нерегламентирани депа за отпадъци – явяват се източник на емисии от прах, сметищен газ (метан и сероводород), неприятни миризми;
- строителни площадки – емисии на прах;
- изкопните дейности, при които се генерира прах;
- неовладени и непочистени разливи на горива и препарати, които при процеса на изпаряване оказват локално влияние върху качеството на атмосферния въздух.

Емисии от транспорта - моторни превозни средства

Увеличаващият се брой на личните моторни превозни средства, състоянието на автомобилите, качеството на горивата, всичко това води до нарастване нивото на праха и азотните диоксиди. Не без значение за качеството на атмосферния въздух в региона е и натоварения автомобилен трафик поради кръстопътното географско разположение на общината.

Увеличаващият се брой на личните моторни превозни средства, състоянието на автомобилите, качеството на горивата, всичко това води до нарастване нивото на праха, азотни диоксиди и оловни аерозоли.

Към момента в община Гурково не са правени конкретни разчети и изследвания за дяла на емисиите от транспорта върху формирането на качеството на атмосферния въздух в приземния слой на въздушния басейн на общината. Автотранспортът в град Гурково също допринася за замърсяване на атмосферния въздух.

В районите в близост до интензивен автомобилен транспорт не се изключва вероятността за съществуващи екстремни ситуации с пикови – наднормени концентрации, особено за общите замърсители: прах, оловни аерозоли, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород, на които е експонирано населението.

Емисии от селско стопанство

Извършваните селскостопански дейности в Община Гурково, също са източник на емисии.

Вредните емисии в селското стопанство са главно от 5 източника и дейности: използване на пестициди и минерални торове, обработка и съхранение на животински отпадъци, отглеждане на животни, обработка на земеделски площи и събиране на реколтата, изгаряне на селскостопански отпадъци на полето (горене на стърнища).

Характерно за животновъдството на територията на Община Гурково е, че се развива изцяло в частния сектор.

Най-много емисии от селското стопанство се отделят при горене на стърнища.

Спецификата на географското положение, характера на релефа и социалноикономи-ческата характеристика на района определят община Гурково като екологично чист район. От общо единадесет селища в община Гурково, седем имат статут на планински селища.

Екологичните условия на община Гурково се формират от взаимодействието и взаимното влияние на определени природни и антропогенни фактори.

Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда на общината са: промишлеността, транспорта, бита, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори влияят върху състоянието на атмосферния въздух, водите и почвите.

Комплексната оценка на отделните групи фактори, влияещи върху качеството на средата показва, че община Гурково се характеризира с добро качество на околната среда. Природните и климатични дадености на територията са с благоприятни екологични характеристики. Липсват крупни производствени замърсители на атмосферата, водите и почвата. Проблеми със замърсяването на атмосферата създават автомобилният транспорт и битовият фактор – прахта от непочистените и неблагоустроени улици. Акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта е значително поради високите шумови нива, високата интензивност на транспортните потоци, състоянието на настилките, организацията на движението, неотчитането на фактора шум при избора на застрояването. На градската територия на общината има радио-предавателни станции, телевизионни ретранслатори, клетките на мобилните оператори, неизвестен брой граждански и военни радиостанции и електропроводи покриват голяма част от територията с електромагнитни полета.

Опазването на чистотата на въздуха и водите в общината имат определен приоритет.

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с поредицата от специализирани закони за управление на околната среда, приети през последните години за сближаване със законодателството на ЕС.

Мъглите и облачността през зимата затрудняват самопочистването на атмосферата, но преобладаващите зимни североизточни и северни ветрове с висока средна скорост влияят благоприятно за разсейването на атмосферните замърсители. Третирането на неопасните отпадъци (твърди битови, строителни и производствени) се извършва основно чрез депониране.

На територията на община Гурково не съществуват пунктове за контрол на качеството на атмосферния въздух, включени в системата на Националния екомониторинг.

Контролът, който се осъществява от РИОСВ е по утвърден график за емисионен контрол на източници на организирани емисии. Съгласно експертното становище на РИОСВ – Стара Загора, качеството на атмосферния въздух отговаря на санитарно – хигиенните норми.

Основен замърсител на атмосферния въздух на територията на общината е преми-наващия транспортен поток през Старопланинския проход “Хаинбоаз”. Интензивността на движение на МПС през тази пътна артерия е голяма, което е предпоставка за замърсяване на атмосферния въздух с олово и азотни оксиди. Необходимо е рехабилитация на общинската и републиканска пътна мрежа преминаваща на територията на общината, с цел да се избегне праховото замърсяване на въздуха от автомобилния транспорт, както и създаване на система от зелени площи и благоустрояването им с цел предотвратяване на замърсяванията. Производствените предприятия с горивни инсталации и съоръжения са картотекирани в РИОСВ и се упражнява оперативен контрол за генерираните от тях емисии.

Съгласно Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. на РИОСВ – Стара Загора, в която община Гурково е контролна такава, е извършен анализ на заболяемостта на населението във възрастовата група от 0-18 години, и нанаселението над 18 години.

Заболеваемостта от болести на дихателната система в община Гурково е 29852,82‰ - 1501 регистрирани случая и е под стойностите средно за областта, по-висока от тази в общините Гълъбово и Стара Загора.

При децата до 17 г. заболяемостта от болести на дихателната система е 84245,44 ‰ е над средната за областта в тази възрастова група. В структурата на регистрираните болести на дихателната система най-голям дял съставляват острите инфекции на горните дихателни пътища (70%), следвани остри инфекции на долните дихателни пътища – 15%. Пневмонията съставляват 6%, а случаите на бронхиална астма – 2,8%.

При населението над 18 г. възраст заболяемостта от болести на дихателната система е 12689,69‰ , под средното за област Стара Загора, най-ниска от разглеждани в доклада целеви общини.

В структурата на заболяванията с най-голям относителен дял са острите инфекции на горните дихателни пътища (36%), следвани от хроничните болести на долните дихателни пътища - 20 % (ХОББ – 11%, бронхиална астма – 3,7%).

На база на Регионалният Доклад, могат да се направят следните обобщени заключения за община Гурково:

- Разглеждането на болестите на дихателната система по нозологични единици показва, че детската възраст – от 0 до 17 години с най-голям относителен дял са острите инфекции на горните дихателни пътища (ОИГДП).
- На второ място е относителен дял от болестите на дихателната система при децата от 0 до 17 години, са острите бронхити и бронхиолити.
- Данните за заболяването от астма при децата от 0 до 17 години показва, че заболяемостта в община Гурково през 2019 г. има стойности малко над средното за областта.
- Обемът на регистрираните заболявания е в най-силна корелация с други фактори като етно-културни особености, социално-икономически статус, достъп до здравната система и др.

Доклада препоръчва мерки, свързани с намаляване на емисионните нива на атмосферните замърсители и ограничаване на вредното им въздействие върху здравето на населението:

- подобряване системата на сметосъбиране и сметоизвозване и недопускане на изгаряне на отпадъци в контейнери;
- забрана за палене и изгаряне на отпадъци от почистването на стопански дворове и земеделски земи;
- ограничаване на емисиите на прахови частици, серен диоксид и азотни оксиди от битовото отопление, чрез газифициране на населените места;
- залесяване на общинските терени, възстановяване и поддържане на озеленителните пояси;
- оптимизиране на съществуващата транспортна схема и на трафика, обновяване на автомобилния парк от градския транспорт;
- редовно измиване на улиците, с цел намаляване на прахността;
- зелени училища за децата и учениците и други.
- Емисиите на серен диоксид от различни горивни процеси са главен проблем за хората в цяла Европа.
- Борбата за намаляване на този тип замърсяване, определена в политиката в областта на околната среда на Европейския съюз, се води чрез:
 - подмяна на твърди с течни или газообразни горива;
 - използване на горива с по-ниско пепелно и сярно съдържание;

- закриване на морално остарели и физически износени енергийни мощности, чиято екологизация е практически невъзможна;
- промени в структурата на енергийната база;
- преминаване към използване на възобновяеми и нетрадиционни ресурси за източници на енергия;

3.2. Води

Хидрографската мрежа на територията на Община Гурково е гъста, на места с големи наклони на надлъжните профили и променлив воден режим.

Най-голямата река, която преминава през територията на общината, е река Тунджа. Тя има постоянен воден дебит с минимум през летните месеци и максимум през пролетта.

Река Тунджа има множество притоци, по-важни от които са:

- Река Радова извира от територията на лесничейството и е образувана от р. Гра-мадлива и р. Коритарска. Протича изцяло през територията на лесничейството до вливането си в р. Тунджа, като приема следните по-важни притоци: десни - р. Череша, Лява река, Хайдушки дол, Мавродийски дол, р. Гарванщица и др.; леви - Цвяткова река, Глигорски дол, Пчелинска река и др. В горната и средната част леглото на реката е каменисто, на места с малки прагове, а в долната част - пясъчливо и с малък наклон. Бреговете са стабилизирани главно с дървесна растителност, като няма ясно изразени ерозионни процеси. Водният дебит е постоянен с максимум през пролетта и минимум през лятото и есента.

- Река Лазова се образува от сливането на Равна река, Широка река и Каменска река (служи за граница между лесничействата "Гурково" и "Твърдица"), които са с каменисти легла, със сравнително малък наклон и обрасли с дървесна растителност брегове. Леглото на р. Лазова в средната си част е каменисто, с много прагове и стръмни на места отвесни брегове - скали. В долната си част леглото и бреговете са с малък наклон, стабилизирани с растителност. Тя приема още Свирчов дол, Глогов дол, Студения дол, Чеюв дол и др. Има постоянен дебит, но силно влияещ се от сезоните. Ерозионните процеси са затихнали.

Река Стара река е с каменисто легло, множество прагове и стръмни брегове. В горната си част реката е обрасла с букови насаждения, в средната е с много стръмни до отвесни оголени брегове, а в долната са създадени иглолистни култури. Водният дебит е силно променлив, с минимум през лятото и есента и максимум през пролетта.

Десните притоци на р. Тунджа са малки, безименни долове, водещи началото си от Сърнена Средна гора. Те са с малки наклони по надлъжните профили и непостоянен дебит. При продължителни засушавания пресъхват.

Освен изброените водни течения в района на лесничейството има много, но малки по размер долове, обогатяващи хидрографската мрежа. Характерно за всички водни течения в района на лесничейството е, че в момента нямат ясно изразени дълбочини и в много слаба степен съществуват плоскостни ерозионни процеси.

Основна водна артерия на община Гурково е река Тунджа, долината на която изцяло е залята от водите на големия язовир Жребчево. Преди вливането на Тунджа, отляво в нея се влива Радова река. Радова река (33 км) извира под името Габрищица от извор-чешмана 938 м н.в. в Тревненска планина, на 1,5 км. източно от гара Кръстец, община Трявна. До изхода си от планината тече в югоизточна посока в дълбока и силно залесена долина. Между селата Конарското, община Трявна и Пчелиново носи името Лява река. Северозападно от град Гурково излиза от Стара планина, образува голям наносен конус и навлиза в най-западната част на Твърдишката котловина. При ниско ниво на Жребчево се влива отляво в река Тунджа на 269 м. н.в., а при високо – в „опашката на язовира“. Площта на водосборния

и басейн е 240 км², което представлява 2,85% от водосборния басейн на река Тунджа. Неин основен приток е Лазова река (Гурковска река).

Лазова река (21 км., Гурковска река) извира под името Екенова река на 1147 м. н.в. в Елено-Твърдишка планина, на 4,8 км западно от Твърдишки проход. До рудник „Паисий“ тече на югозапад, а след това на юг в много дълбока и силно залесена долина. В района на местността Лазово има малко долино разширение. В северния край наград Гурково излиза от планината, преминава през града и на 1,3 км. южно от него се влива отляво в Радова река на 295 м. н.в. Площта на водосборния басейн е 54 км², което представлява 22,5% от водосборния басейн на река Радова река.

3.2.4. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдителна мрежа.

Водоснабдяването на гр. Гурково и с. Паничерево се осъществява от “ВиК” ЕООД – Стара Загора чрез група за поддържане в гр. Гурково. За водоснабдяване на останалите села се грижи община Гурково. Захранването за различните населени места в общината е локално. В Гурково и Конаре водоснабдяването е гравитачно съответно от р. Лазова и р. Черна река. В планинските села водоснабдяването също е гравитачно от карстови извори, а в с. Паничерево е чрез система от кладенци и помпи, от подземни води.

Три от селата в община Гурково се водоснабдяват от каптажи:

- Село Димовци – 3 броя каптажи – в местност “Попово корито”, в местност “Малаков чучур -1” и в местност “Малаков чучур -2”.
- Село Пчелиново – 6 броя каптажи - в местност “ “Кръстев вир” – 1 бр. и в местност “Долна махала” -2 бр., в местност “Стоката” -2 бр.и местност “Ханова лъка” -1 бр.

Село Лява река - 2 бр. каптажи .

На територията на Община Гурково са учредени две санитарно – охранителни зони, както следва:

- СОЗ около алпийско водохранилище на Стара река за водоснабдяване на с. Конаре, община Гурково, учредено със Заповед № СОЗ-Ш-34/30.12.2005г- на Директора на БД “ИБР” Пловдив.

- СОЗ около водоизточници за водоснабдяване на селата Димовци, Пчелиново и Лява река, община Гурково, учредена със Заповед №СОЗ-Т-37/09.01.2006г. на Директора на БД “ИБР” Пловдив.

Съществуващите водни запаси осигуряват нормално водопотребление и са достатъчни за задоволяване на битовите и производствените нужди на общината. От общо 11 населени места в общината са водоснабдени 7 села, в които е съсредоточено цялото население. Останалите 4 населени места се водят в ЕКАТТЕ, но в тях липсва целогодишно обитаване. Изградена е 82,5% от възможната водопроводната мрежата на населените места или 40,4 км, като общите загуби на вода в системата е около 46%, главно за сметка на амор-тизираната и неефективно изградена преносна мрежа.

Външната водопроводна мрежа е с дължина 19.63 км. Общите загуби на вода в системата е около 46%, като те са главно за сметка на и неефективно изградена водо-преносна система. Полезно използваната вода на човек от населението е средно 130 л/ч. денонощие. Водата е с добри питейни качества, а водоприемниците в община Гурково са втора категория.

На територията на общината са изградени три микроязовира с местно значение – микроязовир Гурково /с обем 648 куб.м./, микроязовир Конаре /430 куб.м./ и микроязовир Паничерево /196 куб.м./. Основното им предназначение е за напояване.

Канализационна мрежа.

За община Гурково е характерна и високата степен на изграденост на канализационната мрежа.

Обобщени данни за водоснабдителната и канализационната инфраструктура на община Гурково, представяме в следната Таблица:

№	Населени места	Водопроводна мрежа (км)	Отн. дял %	Общо под. кол.	Полезно използвано количество вода на човек л/ч/д	Канална мрежа (км)	Отвеждане на отпадъчните води
1	Гурково	16,8	88,5	78,4	110	5	канализ. + септ. ями
2	Димовци	1,3	85	31,5	няма данни		септ. ями
3	Конаре	12,4	61	252,3	няма данни		Септ. ями
4	Лява река	2,3	90	95	няма данни		Септ. ями
5	Паничерево	9,5	80	283,8	няма данни		Септ. ями
6	Пчелиново	7,0	82	44,2	няма данни		Септ. ями
общо		49,3	22,5	999,7	129	5	

Източник: Програма за опазване на околната среда на община Гурково 2015 – 2020 г.

Основни изводи от анализа на водоснабдителната и канализационната инфраструктура:

- Всички населени места в община Гурково са водоснабдени.
- Липсва канализационна мрежа в селата.
- Изграждането на канализационна мрежа се явява едно от най-необходимите и си-гурни мероприятия за подобряване на екологията на града и населените места в общината.

Водоснабдяване.

Водоснабдяването на гр.Гурково и с.Паничерево на територията на общината се осъществява от “ВиК” ЕООД – Стара Загора чрез група за поддържане в гр.Гурково. За водоснабдяване на останалите села се грижи община Гурково. Захранването от водоизточниците в общината за различните населени места е различно. В Гурково и Конаре, водоснабдяването е гравитачно, съответно от р.Лазова и река Стара. В планинските села водоснабдяването също е гравитачно от карстови извори, а в с.Паничерево е гравитачно и помпачно от подземни води. Съществуващите водни запаси осигуряват нормално водопотребление и са достатъчни за задоволяване на битовите и производствените нужди на общината. От общо 11 населени места в общината са обхванати 7 села, в които е съсредоточено цялото население. Останалите 4 населени места се водят в ЕКАТТЕ, но в тях липсва целогодишно обитаване. Изградеността на мрежата в населените места е 82,5% или 49,3км. от уличната мрежа.

Външната водопроводна мрежа е с дължина 19.63 км. Общите загуби на вода в системата е около 46%, като те са главно за сметка на и неефективно изградена водопреносна система. Полезно използваната вода на човек от населението е средно 130 л/ч. денонощие. Водата е с добри питейни качества, а водоприемниците в община Гурково са втора категория.

Канализация и пречистване на отпадъчните води.

Канализацията в община Гурково е с ниска степен на изграденост. Само в гр. Гурково е изградена около 85% от канализационна мрежа, която се стопанисва от общината. В другите населени места тя изобщо липсва. Липсват и съоръжения за отвеждане и пречистване на отпадните води / използват се главно септични ями/. Като цяло политиката на ръко-водството на общината е насочена към ускорено развитие и изграждане на кана-лизационната система в гр.Гурково, с.Паничерево, с.Конаре, с.Пчелиново, с.Димовци и с. Лява река и това да бъде водещ приоритет в дългосрочна перспектива. Липсват съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

Общинската инфраструктура в град Гурково е с много висока степен на изграденост – подменен е водопровода на над 8 км от етернитов с такъв от ПЕВП, около 83% от канализацията за отпадъчни води е изградена. Присъединени са над 550 домакинства към канализационната мрежа.

За подобряване на качеството на подаваната вода от собствените водохващания и водопроводи на община Гурково е въведена мониторингова система за осигуряване на добър контрол на качествата на питейната вода в селата Конаре, Пчелиново, Димовци и Лява река.

1.3. Почви и нарушени терени

Територията на общината принадлежи към задбалканските полета, които в геоложката си основа представляват хлътнали по разлом блокове от земната кора. Изградени са от палеозойски гранити и гнайси. Делувиалните отложения са разпространени в подножието на планинските склонове и са представени от песъкливи глини.

По отношение на почвите се наблюдават кафява горска, средно излужена, делувиални и делувиално-ливадни. Преобладават канелено-горски почви.

Хумусният слой варира на дълбочина 25-50 см. Механичният състав е песъклив до средно песъкливо-глинест.

Неконтролираното използване на пестицидите води до нарушаване на екологичното равновесие в почвата, която се явява като акумулатор.

Тъй като основния поминък на населението на общината е земеделието, в близкото минало се наблюдаваше масово изгаряне на стърнищата след прибиране на реколтата, което от своя страна води до нарушаване на повърхностния слой на почвата.

На територията на общината няма направено подробно изследване върху състоянието на почвите и тяхната степен на разрушаване и замърсяване. Основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци - битови, селскостопански, строителни.

Проблем представляват и свлачищните процеси, които могат да бъдат овладени трайно чрез механично укрепване и залесяване на местата, където е възможно - при подходящи почвени условия и наклон на терена.

Горските почви на територията на Община Гуркова са представени от следните типове и подтипове: алувиална, алувиално-делувиална, канелена горска излужена, кафява горска тъмна, кафява горска преходна и кафява горска светла.

Типове горски почви	Площ в ха	%
---------------------	-----------	---

алувиална	53,3	0,2
алувиално-делувиална	49	0,2
канелена излужена	1096 .0	51,1
кафява горска тъмна	5359,4	25,0
кафява горска преходна	4604,3	21,5
кафява горска светла	413,3	1,9
Всичко:	21446,3	100,0

Източник: ДЛ "Гурково"

Силно изразени ерозионни процеси на територията на Община Гурково не се наблюдават, но има отделни райони и водосбори на реки в които действа площната ерозия. Такива райони са площите на север от с. Конаре, на юг от с. Димовци и с. Брестова, водосборите на Стара река и Малката река в долните им части, водосборите на р. Лазова и р. Радова. На територията на общината се среща ерозия върху 829,1 ха или 3,6% от земите, стопанисвани от Държавно лесничество "Гурково", административна принадлежност РУГ – Стара Загора.

Основни причини и проблеми в настоящото състояние на почвите в община Гурково :

- Районът е със силно развито земеделие и почвите са повлияни от използваните средства за наторяване и растителна защита.
- Липсва пълна картина на състоянието на почвите в частните парцели.
- Не е достатъчно ефективен контролът на употребата на препаратите за растителна защита и тяхното съхранение.
- Паленето на стърнища е фактор, който нарушава почвените функции и намалява самопочистващата способност на почвите.
- Използването на замърсени води за поливане води до влошаване на качествата на почвите.
- Арендаторите и частните земеделски производители не познават достатъчно и не прилагат в необходимата степен правилата за добри земеделски практики на обработваните от тях земи.
- Съществува тенденция за намаляване на земеделските земи чрез промяна на предназначението им за ползване за строителство.
- Съществува замърсяване с олово и засоляване на почвите в близост до пътища с голям трафик на автомобили.
- Не достатъчни са действията за опазването на почвите от по-нататъшно и интензивно развитие на ерозионни процеси.

3.4. Биоразнообразие и защитени територии

Територията на Община Гурково попада в Среднобългарския биогеографски район, характеризира се с предимно равнинен характер, интензивно земеделие, значителна урбанизация и нарушени терени. Тези фактори оказват неблагоприятно влияние върху видовият състав и неговата численост. Характерните за района представители на флората и фауната се срещат основно по склоновете на планинските възвишения и местата с екотонен ефект в равнината.

3.4.1. Флора

Съгласно възприетото фитогеографското райониране на страната България, районът на Община Гурково попада в Тракийската горскорастителна област, подобласт Горна Тракия, като съобразно надморската височина обхваща Долния равнинно-хълмист и хълмисто-

предпланински пояс на дъбовите гори (Т-I) и Средният планински пояс на горите от бук и иглолистни (Т-II).

Крайречните и ниски части на лесничейството с надморска височина от 0 до 700 м са в подпояса на крайречните и лонгозни гори (Т-I-1). Създадените в този подпояс топо-лови култури с по-голяма възраст на места са изчезнали. Върху малки площи край реките в този район се срещат естествени насаждения от елша, върба и цер.

Ниските части извън поречията на реките с надморска височина от 0 до 500 м. са в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори (Т-I-2). Естествената растителност тук е от издънкови чисти и смесени насаждения от зимен дъб и благун с участие на цер, габър, сребролистна липа, череша, мъждрян, клен, келяв габър и др. Създадени са култури от черен бор и акация, а на северни изложения и във високите части на подпояса от бял бор, неправилно залесен под 500 м. надморска височина.

В подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (Т-I-3) от 500 до 700 м н.в. естествените насаждения са издънкови - чисти и смесени - от зимен дъб, бук, габър, по-рядко благун (в ниските части на подпояса) в състава на които участват още цер, череша, явор, планински ясен, мъждрян, клен, келяв габър и др. След реконструкция са създадени култури от бял и черен бор с участие на зелената дуглазка и издънкова растителност.

Частите с надморска височина от 700 до 1200 м попадат в подпояса на ниско-планинските гори от горун, бук и ела (Т-II-1). Обликът на горите в тази част на общината се представлява от зимендъбови, букови и габърви високостъблени чисти и смесени насаждения (по-рядко издънкови), в състава на които участват още явор, череша, шестил, сребролистна липа и др.

На типичните букови месторастения, след реконструкция и голи сечи на много места са създадени култури от бял бор, зелена дуглазка, смърч и ела, които в някои случаи са силно заглушени, а понякога и изместени от естествената растителност.

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

В Общината се срещат над 90 вида лечебни растения. С най-голямо разпространение в поземления фонд на Общината са: бял равнец, камшик, багрилно подрумиче, обикновен и черен пелин, парички, змийско мляко, синя жлъчка, обикновен дрян, тетра, червен глог, кукувича прежда, ветрогон, горска ягода, росопас, жаблек, бударица, еньовче, градско омайниче, голо и влакнесто изсипливче, жълт кантарион, гингер, маточина, шипка, черен бяз, бязак, теснолист и широколист живовляк. Съгласно Закона за лечебните растения са забранени събирането, изкупуването, търговията и преработката за промишлени и търговски цели на билки от 27 вида лечебни растения от естествени находища. От тях популации в общински площи имат само лечебната ружа и валерианата. От видовете, поставени под специален режим на опазване и ползване са известни находища на лечебна иглика, червен божур и пролетен горицвет.

Всяка година министърът на околната среда и водите издава заповед за ползването на лечебните растения под специален режим за текущата година. В заповедта се описват лечебните растения под специален режим и не се разрешава събирането на тези билки извън определените райони, както и в количества, по големи от определените квоти.

Събирането на лечебни растения за търговски цели или преработка се извършва след издаване на разрешително и заплащане на такса за ползване. Разрешителните се издават от органите на изпълнителната власт, които управляват съответните територии - държавни лесничейства, дирекции на национални паркове, общини, областни управи. Размерът на таксата е определен от Министерския съвет (ПМС № 94/2000 г. (ДВ, бр. 46/2000) за земите и

горите държавна собственост или от общинските съвети за териториите общинска собственост. Събраните от таксите средства се използват за поддържане, възстановяване и оценка на ресурсите, изграждане на информационна система, образователни програми за лечебните растения.

Събирането на билки в защитени територии се подчинява на специални разпоредби. В защитените местности и природните забележителности трябва да се избягва събирането на билки, дори когато това не е специално забранено със заповедта за обявяване на защитената територия.

В изпълнение на разпоредбите на екологичното законодателство във връзка с използването на лечебните растения, общините следва да упражняват системен контрол по приложението на режима на разрешаване и ползване на тези растения.

Един от най-сигурните начини за съхраняване на естествените популации на лечебните растения и на равновесието в природата е култивирането им. Някои видове се използват масово при залесявания и озеленявания – бял и черен бор, конски кестен, трите вида липа, бяла акация, златен дъжд, турта, перуника, невен и др. Други се култивират и с различни селскостопански цели – лен, лоза, касис, ягода, френско грозде, черница, череша, вишна.

ГОРИ

Площта на горите на територията на Община Гурково, стопанисвани от ДЛ “Гурково” е 22906,7 ха, от която гори с държавно значение. Предмет на лесоустройствен проект са 22757,5 ха. и гори в селскостопанския фонд (ССФ) са 149,2 ха.

За горите в ССФ е изработен отделен лесоустройствен проект.

От площта, предмет на устройство, 21302,4 хектара (93,6%) е залесена. От залесената площ 14478,1 ха (63,6%) са естествени насаждения и 6824,3 ха. (36,4%) са култури.

Горските територии са горите, голините /земи за залесяване/, недървопроизводствени земи/поляни, ливади, ниви, нелесопригодни голини и площи, ерозиран почви (терени), горски пътища, просеки, скали, морени, грохоти, сипеи, пясъци, ями, кариери, табани, зас- троени площи, дворни места, временни складове, горски разсадници, водни течения и пло- щи и други негодни за залесяване горски площи, и други територии, предназначени за гор- скостопанска дейност/, карстови образowania и защитни горски пояси.

Дървесните видове са представени от: смърч, бял бор, черен бор, дъб, благуна, цер, га-бър, бяла акация, бяла тополя, черна елша, бреза, сребролистна липа, бук, трепетлика и други.

Дъбова гора

Борова гора

Сребролистна липа

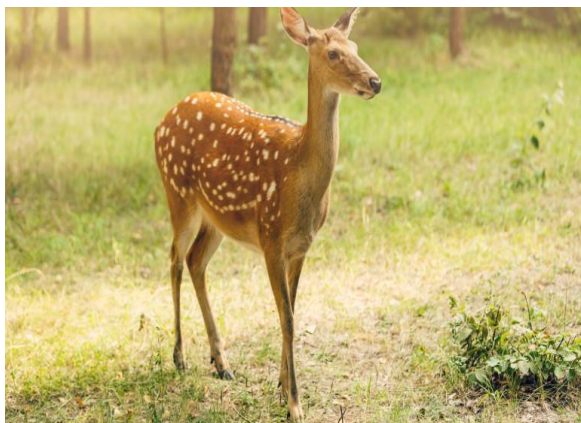
Горският фонд на Община Гурково е 131,188 дка, възстановена гора по ЗВСГЗГФ с Решение №13/06.01.1997г. на ПК"ОСЗГ" гр. Мъглиж, регистрирана в ДГС гр. Гурково.

Разпределението на горския фонд по населени места е както следва:

- Землище гр.Гурково - 104,169 дка.
- Землище с. Паничерево - 27,019 дка.
- *Общо: 131,188 дка.*

3.4.2.Фауна

Местообитанията на животинския свят на територията на общината са определени на основание чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение на Министерския съвет № 122 от 2.03.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.), основно защитена зона "Язовир Жребчево" с идентификационен код BG0002052 с обща площ 25130,042 дка., която обхваща и землищата на гр. Гурково, селата Паничерево и Конаре. Фауната в община Гурково е разнообразна. Района се характеризира с голямо биоразнообразие. В реките се срещат кефал, каракуда, червеноперка и др. видове риби. Като характерни и типични за района могат да бъдат посочени следните видове бозайници - сърна, дива свиня, таралеж, заек, полска мишка и др.

Сърна

Дива свиня

От крилатите пернати - бял щъркел, обикновен мишелов, керкенец, малък сокол, обикновена гургулица, обикновена кукумявка, лястовица, синигер, полско врабче и други.

Керкенец

Бял щъркел

От семейството на влечугите най- характерни са: зелен гушер, ливаден гушер, водна змия, смок мишкар и др.

Зелен гушер

Водна змия

В района се срещат и някои защитени животински видове- малък креслив орел, сокол скитник, черен кълвач, ястреб и др.

Малък креслив орел

Черен кълвач

3.4.3. Национална екологична мрежа. Натура 2000. Защитени територии.

Националната екологична мрежа е регламентирана в Р.България със Закона за биологичното разнообразие. Някои от елементите ѝ имат над 100 годишна история – паркове и резервати. Други са нови за практиката ни и тепърва ще бъдат изграждани. Елементите на националната екологична мрежа са:

1. защитени зони, обявени по ЗБР;
2. защитени територии, които попадат в защитените зони;
3. буферни зони около защитени територии, които са част от защитени зони.

В Националната екологична мрежа приоритетно се включват:

- КОРИНЕ места като територии, описани по стандартната международна методика на проекта на Съвета на Европа "КОРИНЕ биотопи".

- Рамсарски места като влажни зони, които отговарят на критериите на Конвенцията по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска конвенция);

- орнитологични важни места - територии от международна значимост за опазване на птиците, описани по стандартната международна методика на Бърд Лайф Интернешънъл.

Националната екологична мрежа цели дългосрочно опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линееене и зимуване на дивите животни; създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участие на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

От тук произтичат и отговорностите на общинската администрация както за съхранение на обявените по Закона за защитените територии, така и за изграждането на останалите компоненти на нейната територия.

Защитени зони – Натура 2000

Натура 2000 е общеевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Защитена зона „Язовир Жребчево“

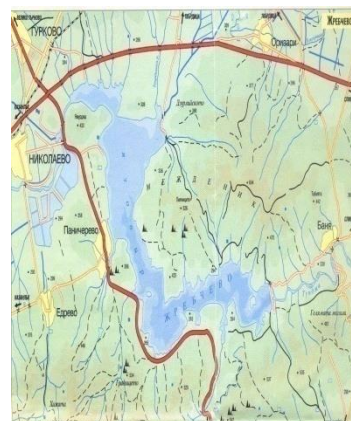
Код на защитената зона BG0002052

Одобрена със Заповед № РД-749/24.10.2008 на МОСВ

Площ: 2513.0 хектара

Местоположение:

1. Област: Стара Загора, Община: Гурково: гр. Гурково, с. Конаре, с. Паничерево
2. Област: Стара Загора, Община: Николаево: гр. Николаево

3. Област: Сливен, Община: Нова Загора: с. Баня

4. Област: Сливен, Община: Твърдица: гр. Твърдица

Язовир Жребчево с код BG3TU700L036 е четвърти по големина в България със завирен обем 417 млн.м³ и максимална дълбочина до 47 м. и дължина 17 км. Защитената зонапо-пада във водосбора на р. Тунджа, която се намира в Източнoбеломорски район зауправ-ление на водите с център гр. Пловдив.

Предмет на опазване в защитена зона „Язовир Жребчево“ BG0002052, според Заповед № РД – 749/24.10.2008 г., са следните видове птици:

Видове по чл.6, ал. 1, т. 3 от закона за биологичното разнообразие:

-черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), голям воден бик (*Botaurus stellaris*), голяма бяла чапла (*Egretta alba*), поен лебед (*Cygnus cygnus*), малък нирец (*Mergus albellus*), червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), черна каня (*Milvus migrans*), морски орел (*Haliaeetus albicilla*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), полски блатар (*Circus cyaneus*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*).

Видове по чл.6, ал. 1, т. 4 от закона за биологичното разнообразие:

-малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), голям гмурец (*Podiceps cristatus*), червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), сива чапла (*Ardea cinerea*), ням лебед (*Cygnus olor*), голяма бело-чела гъска (*Anser albifrons*), сива гъска (*Anser anser*), бял ангъч (*Tadorna tadorna*), фиш (*Anas penelope*), зимно бърне (*Anas crecca*), зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), шилоопашата патица (*Anas acuta*), кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), качулата потапница (*Aythya fuligula*), звънарка (*Bucephala clangula*), среден нирец (*Mergus serrator*), воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), лиска (*Fulica atra*), обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), трипръст брегобегач (*Calidris alba*), голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), речна чайка (*Larus ridibundus*), чайка буревестница (*Larus canus*), сребриста чайка (*Larus argentatus*), жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Защитени територии

Съгласно приетият ОУП, на територията на Община Гурково са обявени следните защитени територии и природни забележителности:

- ЗТ “Мечата дупка” – обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 0,104 ха. Пещера е в землището на с.Лява река.
 - ЗТ “Милева стена” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,793 ха. Характерно скално образувание (отвесна скала) в землището на с.Лява река.
 - Природна забележителност “Бигорова скала” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,7 ха. Скала с малки водопади в зем-лището на гр. Гурково.
 - ЗТ “Ождрен-пещера” - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,975 ха. Пещера в землището на с.Пчелиново.
 - Природна забележителност “Калоян пещера”, в землището на с.Пчелиново - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,210 ха.
 - ЗТ “Карстов извор” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща залесена площ 0,191 ха.
 - Буферна зона „Централен Балкан“.
- Местностите “Сондите”, “Бутура” и “Караиваново хорище” са обект на ловен туризъм.

Защитените растителни и животински видове на територията на общината са:

- Върба (в местността “Кичеви ниви” край с. Конаре)
- Вековен дъб (в двора на училището в с. Паничерево)
- При бозайниците от гризачите (Rodentia) често срещани са катерицата, жълто-гърлата горска мишка, горската полевка, от хищниците (Carnovora) - бялката и лисицата, а от чифтокопитните (Artiodactyla) - дивата свиня и сърната. От земноводните и влечугите най-често срещани са живородният гущер, усойницата и планинската водна жаба.
- Множеството птици обитаващи защитената зона на язовир „Жребчево“:

3.5. Зелена система

Общо зелените площи в община Гурково са около 63,5 дка. Зелените площи на територията на гр. Гурково са около 20,6 дка. В общинския център, те са основно тревни площи с дървета и храсти. Основните видове дървета, използвани в озеленяването са: липа, кестен, американски ясен, бреза, каталпа и др. Поддръжката на озеленените площи е комплекс от манипулации извършвани в тях осигуряващи добрия им вид в съответствие със сезонните изисквания и биологичните особености на растителността. Поддържането на чистотата в зелените площи включва широк набор от дейности като: метене, оборка, еже-годни санитарни и подмладяващи коситби на тревните площи и резитби на всички дървета, на които се налага. Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху дървета, храсти и треви се утаява около 70% от въздушния прах, а същите системи извличат и поглъщат около 60% от серния двуокис. От тук се определя и значителната им роля в процесите на смек-чаване и адпатиране към измененията вследствие на настъпващите все по-чувствителни климатични промени. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и с наблюденията, че над зелените насаждения се образуват низходящи въздушни течения, утаяващи праха. С увеличаване броя на дърветата би се увеличила относителната влажност на въздуха.

Таблица № 49.

Зелени площи		
Населено място	кв. м	относителен дял %
Гурково	20 627	32,48%
Паничерево	8 232	12,96%
Конаре	34 661	54,56%
Лява река	-	-
Димовци	-	-
Пчелиново	-	-
Общо	63 520	100%

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020“

Зелени площи за широко обществено ползване

Зелените площи за широко обществено ползване образуват гръбнака на Зелената система на града. Това са всички градини, паркове и скверове. Тези зелени площи изпълняват много важна функция. В тях се извършва ежедневиият отдих на населението и имат важна екологична роля и естетическо въздействие. Те обслужват и най-уязвимата част от населението – подрастващото поколение, майките с деца и възрастните хора.

Тези паркови площи трябва да имат различна тематична насоченост и да са структурирани равномерно в чертите на урбанизираната територия.

Друг важен аспект е степента на изграденост на тези площи. За да изпълняват целия диапазон от функции, с които са натоварени, е необходимо изградеността им да е много висока.

Голямо внимание се отделя на разширяване на зелените зони в град Гурково.

На територията на по-големите населени места от общината също има оформени паркови пространства. В почти всички случаи те са разположени в центъра на селата и са малки по площ. Поддържането на тези площи обаче от години е предоставено на кметствата, които нямат необходимия капацитет и средства да осъществяват тази дейност. Като резултат в тези паркове се извършват само неотложни дейности като напр. борба с вредители, косене на тревните площи и непрофесионално кастрене на клони и саморасляци. Гражданите на тези населени места са възрастни и доброволчеството не е по силите им. В последните години, благодарение на участие в програмата „За чиста околна среда“, финансирана от ПУДООС, някои от тези паркове значително се облагородиха и подобриха своя облик.

Зелени площи за ограничено ползване

Зелените площи с ограничено ползване формират най-широко застъпеното „изпълващо“ озеленяване и създават най-разнообразна среда за спорт, забавления и рекреация. Тук влизат всички терени с дворишно озеленяване, собственост на частните физически и юридически лица. Това са зелените площи във всички имоти с жилищна и обществено обслужваща функция. Тези терени представляват интерес, дотолкова доколкото изпълняват екологична функция и подобряват микроклимата.

Особено важни за тази категория зелени площи са междублоковите пространства. Те отчасти компенсират липсата на паркови площи за широко обществено ползване, придават чувство за „машаб“ и изпълняват важни рекреационни функции за живущите в жилищни блокове. Проектите за озеленяване на тези пространства почти във всички случаи са професионални и естетически издържани. Не така стоят нещата обаче с изпълнението и последващото поддържане. За оформяне и поддържане на междублоковите пространства използването на доброволческия труд на живущите с осигурени от общината професионални

консултации и проекти е добра възможност за сътрудничество в полза на зелената система на град Гурково.

Други зелени площи за ограничено ползване са тези в здравните и учебни заведения и зелените площи около обществените сгради.

Зелени площи със специфично предназначение

Към зелените площи със специално предназначение спадат гробищните терени, мемориални паркове, зоокътове и други подобни. В световната класификация, не напразно гробищните терени се наричат гробищни паркове. Това са места със специфично предназначение и тяхното озеленяване е от особено значение. Освен чиста екологична функция, която е особено важна относно климатичната характеристика на града, тези площи е необходимо да създават определена нагласа и визия свързана с функцията им.

Улично озеленяване

Това озеленяване е свързващо звено във всяка Зелена система. От функционална гледна точка, уличното озеленяване обвързва всички елементи и зелени площи в една обща система от публични пространства и места за отдих.

Освен функционалният аспект, екологичната роля на уличните дървета е незаменима. Тези насаждения са органически необходима съставна част от градския ландшафт и спомагат за създаването и поддържането на условия за една нормална, здравословна жизнена среда.

Защитни и мелиоративни зелени площи

Тези зелени площи формират „рамката“ на целия град. Те биха филтрирали отчасти прашния въздух, образуван от промишлени източници.

Защитени територии

Това са паркови територии със специален статут и режим. Те могат да бъдат улично озеленяване, паркове, градини или скверове, които с определени свои качества или като културно-историческо наследство да са определени от МОСВ или НИНКН, като защитени обекти, паметници на градинско-парковото изкуство, като части от групов паметник на културата или като защитени територии и зони. Тези паркови площи са пълноценен участник в Зелената система на града. Тяхното проектиране, изграждане и поддръжка е по-специално, в зависимост от режимите, които са посочили съответните ведомства – принципали на тези територии. За съжаление такива в община Гурково липсват.

Институционална рамка

Община Гурково има приета с Решение на Общински съвет – Гурково Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община ГУРКОВО.

С Наредбата се уреждат обществените отношения свързани с планирането, изграждането, поддържането, развитието и опазването на зелената система на територията на Община Гурково. Зелената система обхваща всички озеленени площи, за широко и ограничено обществено ползване в общината, като е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на територията на общината, чрез поддържане на екологични, естетически и защитно-мелиоративни функции. По реда на тази Наредба се утановяват и обезщетяват всички вреди причинени на озеленените площи и декоративната растителност от граждани, стопански и обществени организации, органи на местното самоуправление и държавни органи. Определят и се присъждат обезщетения срещу юридически и физически лица, които солидарно с причинителя отговарят за неговите действия. Не подлежат на установяване и обезщетения, съгласно Наредбата вреди причинени от природни бедствия.

Органите за управление на зелената система са - Кмета на Община Гурково и Общински

съвет – Гурково. С Наредбата се определят функциите на структурните звена на Общинска администрация – Гурково по отношение на изграждането, поддържането и опазването на зелената система на територията на общината. Общинският съвет – Гурково управлява качеството на зелената система, функционалното предназначение, като приема наредби и взема решения, относно изграждането и опазването на зелената система на територията на Общината. Кметът на Общината ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система, организира изпълнението на бюджета по дейностите свързани с озеленяване. Кметът на общината или оправомощено от него лице, по реда на §1, ал.3 от Допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ), организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на озеленените площи и растителност по чл.63, ал.1 от ЗУТ. Кметът на общината може да прехвърля и възлага своите функции по дейностите свързани със зелената система на ресорния заместник кмет, на ръководителите на структурни звена на общинската администрация или на общинска фирма по озеленяване, когато това е предвидено с нормативен акт. Главният архитект на Общината и Общински експертен съвет по устройство на територията:

- Ръководят и контролират дейностите по устройственото планиране, проектирането и изграждането на зелената система;

- Разглеждат и приемат задания и проекти на подробни устройствени планове за паркове и градини по чл.62, ал.1 от ЗУТ заедно с план-схемите по чл.62, ал.9 от ЗУТ и по чл.108, ал.2 от ЗУТ;

- Разглеждат и приемат инвестиционни проекти за обекти на зелената система в територии по чл.61, ал.4 от ЗУТ;

- Разглеждат и се произнасят и по други въпроси по изграждането и поддържането на зелената система на Общината;

Дирекция „ТСУ” в Общинската администрация, извършва следните дейности:

- Заверява заснемането и изготвя експертното становище за съществуващата дървесна растителност в имотите, за които се изработват подробни устройствени планове (ПУП) или за които се издава виза за проектиране;

- Изразява становище и дава препоръки за опазване на растителността и извършване на компесаторно озеленяване;

- Съгласува инвестиционните проекти по част „Паркоустройство и благоустройство”;

- Извършва проверки за паркоустройствените работи към разрешените строежи;

- Контролира качеството на дейностите по поддържане на зелените системи, за което съставят констативни протоколи;

- Прави предписания за извършване на възстановителни мероприятия в случаите по чл.27;

- Изготвя задания за инвестиционни проекти за обекти на зелената система, които се възлагат по реда на ЗОП;

- Контролира изразходването на общинските бюджетни средства за изграждане, поддържане и опазване на общинските озеленени площи;

- Организира създаването и поддържането на публичен регистър на зелените площи;

- Заверява заснемането и изготвя експертното становище за съществуващата дървесна растителност в имотите, за които се изработват подробни устройствени планове (ПУП) или за които се издава виза за проектиране;

- Извършва проверки за паркоустройствените работи към разрешените строежи;

- Контролира качеството на дейностите по поддържане на зелените системи за което се съставят констативни протоколи;

- Прави предписания за извършване на възстановителни мероприятия в случаите по чл.27;

- Извършва периодично поддържане на всичките структурни елементи, вкл. и резитба за оформяне на короните на растенията в общинските озеленени площи и насажденията по

улицы, алеи и площади;

Планирането и изграждането на зелената система се извършва въз основа на подробни устройствени планове на населените места на територията на общината.

Изводи

- Община Гурково ежегодно извършва дейности по залесяване и озеленяване и поддържане на елементите на Зелената система;
- Средствата за поддържане на озеленените междублокови пространства в жилищните комплекси не са достатъчни;
- Необходимо е по-добре да се организира охраната и контрола на зелените площи за обществено ползване.

3.6. Отпадъци

3.6.1. Национална стратегическа рамка и политика на ЕС в областта на управление на отпадъците

Съществуващото състояние на дейностите свързани със събиране, транспортиране, обезвреждане и оползотворяване на отпадъците на територията на Общината е наследство от дългогодишната работа по общите проблеми, свързани с опазването на околната среда и в частност вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, геоложка основа, подземни богатства, флора и фауна, културно наследство). Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната им употреба води до съхранение на природни ресурси.

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност, затова законодателят е предвидил разработване на самостоятелна Програма за управление на отпадъците в съответствие с чл.52 от Закон за управление на отпадъците (ЗУО). Съгласно чл. 52 ал. 2 от ЗУО, общинските програми за управление на отпадъците са секторни програми и са неразделна част от Общинските програми за опазване на околната среда.

Стратегически документи и цели в управлението на отпадъците в програмния период 2021 – 2028г. и национален план за управление на отпадъците в република България за периода 2021–2028 г.

Управлението на отпадъците на територията на Общината ще трябва да отговори на предизвикателствата и изискванията заложи в стратегическите документи:

Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. и 2021 – 2028 г. – въвеждащ целите за изпълнение на поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване;:

Национален план за действие по изменение на климата за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци” - задаващ национални цели и пътища за намаляване на емисиите от парникови газове чрез оползотворяване на отпадъците като

ресурси при въвеждане на интегрирани децентрализирани нисковъглеродни практики за устойчиво адаптиране към климатичните промени;

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р. България със стратегическа цел да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци;

Национален план за управление на отпадъците 2014-2020г. (НПУО 2014-2020г.), нов 2021 – 2028 г., е рамков документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р. България. Основната цел на плана е да обезпечи устойчивото развитие на България чрез прилагане на интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на вредните въздействия върху околната среда, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване подпрограми и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци. Планът поставя и като приоритетна цел подобряване ефективността в използването на ресурсите.

Националният план за управление на отпадъците цели въвеждането на дългосрочна стратегия за устойчиво управление на отпадъците и рамката за вземането на решения в съответствие със законодателството и политиката на Европейския Съюз. Изхождайки от тази стратегическа законова рамка от европейски политики и законодателство в областта на управление на отпадъците, могат да направят следните основни изводи и препоръки:

- Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.

- Действащият законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.

- Като се имат предвид ЕС политиките за ефективно използване на ресурсите и околната среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци до 2020 г., и нови за период до 2028 г. и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт – и повсеместна забрана за депониране на отпадъци;

- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;

- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци;

- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци;

- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии;

Съществено изискване в новия програмен период в *Оперативна програма "Околна среда"* е да се реализира стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж на икономическо, социално и териториално сближаване, базирано на европейското и национално законодателство и произтичащите ангажименти на България от членството и в Европейския съюз. Тя е насочена приоритетно към изпълнение на съществени елементи от последователни политики за опазване на околната среда и за изменението на климата.

Общата рамка на европейското законодателство в областта на управление на отпадъците е зададена в Рамковата директива за отпадъците, Директивата за опасните отпадъци и Регламента за наблюдение и контрол на преноса на отпадъци на, за и извън Европейската общност. Тук са формулирани изисквания към дейностите с всички видове отпадъци. С две групи Директиви се регулират конкретни отпадъчни потоци и методите за обезвреждане – едната установява изискванията за разрешаване и експлоатацията на съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъци, другата разглежда специфични потоци отпадъци – отработени масла, излезли от употреба моторни превозни средства, отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори и др.

Кръговата икономика е един от основните инструменти за намаляване на емисиите на парниковите газове, който ще донесе едновременно както екологични, така и икономически и социални ползи. Важно въвеждането на максимално обективни индикатори и развитие на Мониторинговата рамка за кръгова икономика. Още със Заключенията на Съвета от юни 2018 г. в рамките на Българското председателство се маркира работата по разширяване на индикаторите, с които се отчита напредъкът към кръгова икономика.

„Необходимо е да се наблегне на засилен диалог и тясно сътрудничество с индустрията и с научните среди и да се поставя по-голям акцент върху по-технически актове, например стандарти за качество, съществени изисквания към продуктите и други, които да стимулират пазара и да създават предпоставки за изграждане на доверие на производителите в рециклируемите суровини. Доверието в рециклирането трябва да бъде основна цел, тъй като когато чрез политиките на ЕС то бъде постигнато, индустрията ще генерира търсене, а оттам това ще развие пазара и в ценово отношение и ще допринесе за конкурентоспособността на икономиките на Съюза“,

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е отпадъците да се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение. Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до неретикулируеми материали, депонирането практически ще е премахнато". Документът предвиди ЕК да предприеме редица действия, в т.ч.:

- Насърчаване на пазара за вторични материали и търсенето на рециклирани материали посредством икономически инструменти.
- Да преразгледа целите в приетото вече европейско законодателство за предотвратяване, повторно използване, рециклиране и отклоняване от депониране, за да се премине към икономика, основана на повторно използване и рециклиране с близко до нулата количество остатъчни отпадъци
- Да гарантира, че при публичното финансиране от бюджета на ЕС се отдава приоритет на дейностите, свързани с по-високите нива в йерархията на отпадъците.
- Да улесни обмена на най-добри практики за събиране и третиране на отпадъци сред страните-членки и да разработи мерки за по-ефективна борба с нарушенията на законите на ЕС в областта на отпадъците.
- Да постави акцент върху финансирането на научните изследвания в Съюза (инициатива „Хоризонт 2030“ за развитие на европейската общност) в областта на най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите, включително рециклиране, повторно

използване, замяна на материали, оказващи въздействие върху околната среда, или на редки материали, по-интелигентно проектиране.

Страните-членки трябва да предприемат следните мерки:

- да гарантират цялостно прилагане на правото на ЕС, свързано с отпадъците, включително минималните цели.
- да насочват публичното финансиране за научноизследователски дейности към най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите (непрекъснато).
- да предприемат мерки по отношение на разхищението на храни в своите национални програми за предотвратяване на генерирането на отпадъци.

Неотложни мерки за подобряване на системата за събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците:

- Въвеждане и изпълнение на адаптивна методика за последващо охарактеризиране на отпадъците. Осигуряване на достатъчно представителни и обективни данни и изменяеми индикатори за отпадъците.

- Адаптиране на Общинска програма за управление на битови отпадъците за периода с цел постигане на индикативните цели заложи в Национални планове, стратегии и програми за периода 2015–2020 г. и 2021 – 2028 г.

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници

- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г. и прогресивното им намаляне в периода 2021 – 2028 г.

- Кметовете на общините във всеки от регионите по чл. 49, ал. 9 ЗУО осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;

2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;

3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Съгласно Директива 1999/31/ЕС и разпоредбите на чл.31, ал.2, т. 1 на ЗУО се изисква до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци (БрБО) до 35 на сто от общото количество на биоразградими отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Насърчават се мерките за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

- Разработка на пред инвестиционна програма за въвеждане на децентрализирана система за оползотворяване на битови отпадъци. Оптимизиране на системата за разделно събиране, логистика, временно съхранение и оползотворяване на отпадъците чрез въвеждане на нисковъглеродни практики .

- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци. Разработка и въвеждане на стратегии и програми за децентрализирано управление и ресурсно оползотворяване на отпадъците чрез нисковъглеродни практики. Управление и оползотворяване на специфични потоци от отпадъци: битови, селскостопански, отпадъци от промишленост, от селищни зелени системи, отпадъци генерирани вследствие на природни бедствия, горски пожари и др.

- Въвеждане на децентрализирани системи за нисковъглеродна енергетика, оползотворяваща отпадъчна биомаса, създаваща условия за устойчиво извличане и задържане на атмосферния въглерод в почвите с цел възстановяване и поддържане на почвеното плодородие.

3.6.2. Съществуващо положение в община Гурково

Община Гурково има действаща Програма за управление на отпадъците на територията на Община Гурково с План за действие за периода 2021 – 2027 год. Програмата е приета с Решение № 205 от 26.02.2021 г. на Общински съвет – Гурково. На основание нормативната уредба за управление на отпадъците ежегодно в Общинския съвет се внася отчет и евентуални предложения за актуализация. Програмата за управление на отпадъците е неразделна част от настоящия документ, поради което ще се акцентира само върху някои важни моменти

Обхватът и съдържанието на Програмата за управление на отпадъците на Община Гурково е в съответствие с „Ръководството за разработване на общински програми за управление на дейностите по отпадъците” и с „Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.“.

Община има Наредба за управление на отпадъците на територията на община Гурково, изготвена на основание чл. 22 от Закона за управление на отпадъците и приета с Решение № 273 от 23.05.2013 г. на Общински съвет – гр. Гурково. Наредбата е актуализирана с Решение № 568 от 30.05.2019г. на Общински съвет – гр. Гурково.

3.6.3. Управление на отпадъците

Битови отпадъци

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо под внимание да се вземат всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки, площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкият живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;

- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Гурково, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Гурково е изградена добре функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението - гр. Гурково и селата: Паничерево, Конаре, Пчелиново, Лява река и Димовци.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Гурково е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Стара Загора. В сдружението участват още общините: Стара Загора, Казанлък, Гурково, Гълъбово, Мъглиж, Братя Даскалови, Чирпан, Николаево, Твърдица, Опан. С решение на общото събрание на сдружението от 09.06.2009 г., общини Раднево и Павел Баня са приети за равноправни членове на сдружението.

С решение №238 от 05 януари 2009 г. гр. Ст. Загора, Старозагорски Окръжния съд /Търговско отделение/ регистрира юридическо лице - Сдружение с нестопанска цел с наименование „Регионално сдружение за управление на отпадъците - Стара Загора“. Мястото на изпълнение на дейността на сдружението е гр. Стара Загора, бул. „Цар Симеон Велики“ 107.

Площадката, определена за изграждане на Регионален център за управление на отпадъците – Стара Загора, е разположена извън урбанизираната територия в землището на с. Ракитница, община Стара Загора.

Площадките за изграждане на претоварни станции са на територията на общините Казанлък, Гурково и Гълъбово.

Обектът е разположен на площ от 325 декара и включва Клетка за депониране на неопасни отпадъци с обслужваща инфраструктура, Общински център за рециклиране, Инсталация за сепариране и закрито компостиране, Система за улавяне на газовете. Изградени са и 4 пречиствателни съоръжения за пречистване на водите от експлоатацията на регионалния център. Само излишъкът от чистите води, евентуално при проливни дъждове, ще се отвежда в река Сазлийка.

Генерираните отпадъци на територията на община Гурково се събират и извозват от общината и се предават в претоварна станция гр. Гурково, общ. Гурково.

Количества депонирани смесени битови отпадъци от община Гурково 2017-2019 г. в тона.

2017	2018	2019
781,926	1269,66	1287,29

Източник: Община Гурково

Количеството генерирани смесени битови отпадъци се е увеличило с около 60% за периода 2017-2019 г. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори.

Важен показател за управление на отпадъците е **нормата на натрупване на отпадъците**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2017 г. е 435 кг/жител/година, за община Гурково - 227 кг/жител/година, по-ниско от средната норма

за страната.

Нормата на натрупване на отпадъците в община Гурково за 2019 г. е 227 кг./ж/г., което е със 89 кг/човек/на година повече спрямо 2017 г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Гурково е по-ниска от допустимите стойности.

Това означава, че Общинската администрация се справя добре с процесите на управление на отпадъците, но трябва да предприеме съответните мерки за ограничаване на образуването им и да намали регистрирания ръст през последните години.

Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината през последните години е в допустимите референтни стойности и под средните нива за област Стара Загора и за страната.

Годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения.

За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамиленото компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, на строителните отпадъци при ремонти и други мерки.

Община Гурково има извършен морфологичен състав на битовите отпадъци. Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Гурково е извършен през 2016 г.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община Гурково на претоварна станция - гр. Гурково смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци

Фракции	% съдържание в „други“ (сезон лето)	% съдържание в „други“ (сезон есен)	% съдържание в „други“ (сезон зима)	% съдържание в „други“ (сезон пролет)	Среден % съдържание в „други“
Хранителни отпадъци	0%	0%	0%	0%	0%
Хартия	4.00%	4.00%	0.00%	0.00%	2.00%

Картон	0%	0%	0%	0%	0%
Пластмаса	0%	0%	0%	0%	0%
Текстил	0%	0%	0%	0%	0%
Гума - без автомобилни	0%	0%	0%	0%	0%
Инертни	81%	81%	80%	80%	80.50%
Кожа	0%	0%	0%	0%	0%
Градински отпадъци	0%	0%	0%	0%	0%
Дървесни отпадъци	15%	15%	20%	20%	17.50%
Стъкло	0%	0%	0%	0%	0%
Метали	0%	0%	0%	0%	0%
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	0%	0%	0%	0%	0%
Опасни отпадъци от бита	0%	0%	0%	0%	0%
ОБЩО	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Морфологичен състав на образуваните количества смесен, разделно събран и общ отпадък по фракции в тона и средногодишен процент

Вид отпадък	Количество смесен отпадък на година (тон)	Разделно събран отпадък на година (тон)	Общ отпадък на година (тон)	Общ отпадък на година %
Хранителни	128,32	0	128,32	9,83
Хартия	88,35	0	89,58	6,86
Картон	91,47	0	91,47	7,01
Пластмаса	112,63	0	113,68	8,71
Текстил	75,92	0	75,92	5,82
Гума	28,85	0	28,85	2,21
Кожа	40,12	0	40,12	3,07
Градински	96,11	0	261,11	20,01
Дървесни	55,07	0	55,07	4,22
Стъкло	95,33	0	95,33	7,31
Метали	91,06	0	102,44	7,85

Инертни (над 4 см)	68,19	0	68,19	5,23
Опасни	56,93	0	56,93	4,36
Друг-и	49,42	0	49,42	3,79
Ситна фракция (под 4 см)	48,40	0	48,40	3,71
Общо	1126,16	0	1304,82	100

ИЗВОДИ:

- > Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат градинските отпадъци – 20.01%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др., „хранителни“ - 9,83%,; „пластмаса“ - 8,71%.
- > Рециклируемите отпадъци имат 30,25% относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса - 8,71 %, следвано от метали - 7,85%, стъкло – 7,31%, картон - 7,01%, хартия - 6,86% и.
- > Процента на отпадъците от фракция „други“ е средно – 3,79%, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят и неопределими отпадъци, които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка.

Организация по събирането и сметоизвозването в община Гурково

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община Гурково има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината или 5217 души към 31.12.2019 г.

Твърдите битови отпадъци от територията на община Гурково се събират и извозват със специализирани транспортни средства на Община Гурково и се предават в претоварна станция гр. Гурково, общ. Гурково.

Звено „Чистота“ при Община Гурково отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от гр. Гурково и останалите 3 населени места от общината и транспортиране до претоварна станция гр. Гурково;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете и жилищните райони и транспортирането им до депото.
- Почистване на контейнерните площадки, ако има отпадъци след обработка на контейнера;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване на зелени площи;
- Поддържане на териториите за обществено ползване, както следва:
- Ръчно метене на улични платна, тротоари, площи, алеи и други територии

- Отпадъците в община Гурково се събират смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.
- Общината не разполага със собствени автомобили за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.

Съдовете за твърди битови отпадъци, които по настоящем са разположени във всички населени места са собственост на Община Гурково. Сметосъбирането и сметоизвозването се осъществява със съдове тип „Бобър“ - 1,1 м³ и съдове тип „Мева“ - 110 л.

През 2019 г. общината е закупила кофи тип „Мева“ – 200 бр. и паркови кошчета за отпадъци – 35 бр.

През 2020 г. са закупени кофи тип „Мева“ – 100 бр., котейнери тип „Бобър“ с вместимост 1.1м³ - 25 бр., паркови кошчета за отпадъци – 30 бр.

Брой и разпределение на съдове за отпадъци в община Гурково по населени места към 31.12.2020 г.

Населено място	Тип контейнери - бр.			
	„Мева“ - 0,11м ³	„Бобър“ 1.1м ³	Паркови кошчета	4 м ³
гр. Гурково	1050	52	60	24
с. Паничерево	480	45		-
с. Конаре	200	20		-
с. Димовци, с. Лява река, с. Пчелиново	150	12		-

Източник: Община Гурково

На основание Заповед №З- 489/29.10.2020 г. на Кмета на община Гурково са определени районите за събиране и транспортиране на отпадъците, както и честотата на сметоизвозване на битовите отпадъци на територията на общината, което е четири пъти месечно за гр. Гурково, три пъти месечно за селата Паничерево и Конаре и два пъти месечно за селата Пчелиново, Лява река и Димовци. Битовите отпадъци от Община Гурково се депонират на претоварна станция – гр. Гурково.

Община Гурково не разполага със съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци и специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел. В община Гурково няма определен терен за временно съхранение на биоразградими опадыци.

Контейнери и транспортни средства за събиране на зелени биоотпадъци в община Гурково няма. Предстои закупуване на същите, но зависи от финансовите възможности на общинския бюджет.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

Строителни отпадъци

С приетия през 2012 г. ЗУО отпадна задължението на общините да осигуряват депа за строителни отпадъци. Общините имат ангажимент относно строителните отпадъци в малки количества, които се получават от строително-ремонтните дейности на домакинствата.

В Общината основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността

на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Делът на физическите лица, генериращи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначителен спрямо другите количества.

Генерираните строителни отпадъци не могат да се определят точно, поради факта, че към тяхното количество са включени земни маси и инертни материали.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба и от проблем за околната среда те могат да се превърнат в ценен ресурс. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

В съответствие с националните политики и изисквания, община Гурково си постави следната цел, относно управлението на строителни отпадъци от домакинствата и от строителните дейности на общината: „Увеличаване количествата рециклирани и оползотворени строителни отпадъци от домакинствата и от строителни и разрушителни дейности на община Гурково, когато общината е възложител“. През последните години в строежите с възложител община Гурково се влагат рециклирани строителни материали, съгласно изискванията на „Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“.

Съгласно националната нормативна уредба, общините имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и горесцитираната наредба:

- Общината има задължения и за управление на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества, като съгласно ЗУО, общината е отговорна за „организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината“;

- Общината имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато е Възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи:

- Като Възложител на инвестиционен проект е отговорна за изпълнение на целите за рециклиране на строителните отпадъци;

- Да разработи „План за управление на строителните отпадъци“, като част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж, който се одобрява заедно с целия проект;

- Да изпълни „Плана за управление на строителните отпадъци“, като изпълнението осигурява проследяемост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане;

- Като Възложител на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, е отговорна за влагане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи. Тези проценти нарастват поетапно;

- Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове строителни отпадъци в минимални количества;

- Да одобрява планове за управление на строителните отпадъци за обекти, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект, когато общината е компетентен орган по ЗУТ, както и да одобрява отчета за изпълнение плана за управление на строителните отпадъци за строежите, за които не се упражнява строителен надзор и в предвидените от „Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“ случаи;

Отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР) са резултат главно от частни търговски дейности. Според принципа „замърсителят плаща“ разходите за третиране и окончателно обезвреждане, трябва да се поемат от изпълнителите и техните клиенти. Все пак е задължение на Общината да гарантира, че строителните отпадъци се третират и обезвреждат по екологосъобразен устойчив начин.

Община Гурково стриктно следи за спазване на разпоредбите на *„Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“*. При започване на СМР и/или премахване на строеж на територията на общината, от Възложителите се изисква План за управление на СО, без който не се издават съответните документи по реда на ЗУТ за разрешаване на строителните дейности.

Мерки за строителните отпадъци

На този етап община Гурково не е обезпечена с необходимата инфраструктура за управление на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни дейности и разрушителни дейности на които Общината е Възложител. Инфраструктура за управление на строителните отпадъци от строителни дейности ще е необходима и за нуждите на строителния отрасъл на територията на общината, което е ангажимент на бизнеса в този сектор.

В община Гурково, строителните отпадъци се формират основно от строителството, реконструкцията и ремонта на сградите, улици и пътища (когато Общината е възложител на СМР или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи и от ремонтната дейност на домакинствата), като делът им в общото количество на ТБО не е голям. На територията на община Гурково няма Депо за строителни отпадъци. Строителните отпадъци, които се генерират на територията на общината са в резултат на строителни дейности – ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради. След издаване на съответното разрешително от страна на Кмета на Общината, фирмите генериращи тези отпадъци ги извозват до площадки за рециклиране, влагат ги в обратни насипи или ги предават за повторна употреба. Минималните количества, които не могат да се използват за тези дейности, се предават за обезвреждане на Регионалното депо за отпадъци.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО до 2019 г. се извозват и обезвреждат на Регионалното депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства. Общината е закупила и предоставя по заявка при извършване на строително-ремонтни дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, като от 2020 г има сключен договор с фирма за рециклиране на тези отпадъци. Предвижда се да се увеличи броят на контейнерите и да се разшири дейността.

В настоящата програма се идентифицира необходимостта от „инвестиционни“ мерки и за достигане целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване. В тази насока ще бъде необходимо, по собствена инициатива и за своя сметка община Гурково да организира създаването на площадка за временно съхранение на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни и разрушителни дейности, на които общината е Възложител или в сътрудничество с частен доставчик на услугата и последваща обработка на строителните отпадъци, които да се рециклират. Раздробяването и друго третиране за рециклиране може да се извършват от нает изпълнител с мобилно оборудване. Общината трябва да събира адекватна такса вход за възстановяване на

инвестициите за обекта и разходите за раздробяване и сортиране на отпадъците. Остатъците, които не могат да бъдат рециклирани или замърсените неретикулируеми строителни отпадъци, или тези класифицирани като напълно инертни отпадъци, ще се доставят на регионалното депо (на РЦУО-Ст. Загора) за депониране след заплащане на входна такса. Като алтернатива Общината може да изгради съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци чрез публично-частно партньорство.

Биоразградими отпадъци

Разпоредбите в чл.31, ал.1, т.2 на ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995г. Тази цел е в съответствие и с изискванията на Директива 1999/31/ЕС относно депа за отпадъци. Намалването на депонираните биоразградими отпадъци има пряко отношение към политиките за климатичните промени, тъй като води до намаляване на емисиите на парникови газове.

Целите се изпълняват съвместно от всички общини в регион Стара Загора, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Стара Загора.

В съответствие с националните политики и изисквания за регион Стара Загора са поставени следните цели, относно управлението на биоразградимите и биоотпадъците до 2020 г., както следва:

- Ежегодно до 2019 г. - количеството депонирани биоразградими битови отпадъци е до 50 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в регион Стара Загора през 1995г.;
- До края на 2020 г. - количеството депонирани биоразградими битови отпадъци е до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в регион Стара Загора през 1995г.;
- До края на 2020 г. – не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в регион Стара Загора през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени;

Целите се считат за изпълнени при условие, че биоотпадъците са събрани разделно при източника на образуване, транспортирани и предадени за оползотворяване. В Наредбата се изисква кметът на общината да осигури разделно събиране и оползотворяване на цялото количество образувани биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на общината. Съгласно законодателството, прилагане на дейността компостиране на място се счита за дейност по предотвратяване образуването на биоотпадъци.

Важна предпоставка за постигане на целите са и част от действията, предприети от страна на държавата в това направление до момента, а именно:

- Одобрен е „Национален стратегически план за поетапното намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020г.“;
- Ясно е определена в ЗУО отговорността на общините за управление на отпадъците, включително набелязаните количествени цели за биоразградимите отпадъци и приета подзаконова нормативна уредба за биоотпадъците;
- Въведени са икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци, като тези от тях, които изпълнят посочените цели за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци за оползотворяване на биоотпадъците се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;

В изпълнение на своите задължения по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и

третиране на биоразградимите отпадъци“, относно управлението на биоразградимите отпадъци от растителен произход, Община Гурково има изготвен проект за обект: „Площадка за компостиране на територията на гр. Гурково, общ. Гурково“, разположена в непосредствена близост до старото общинско депо в землището на гр. Гурково.

Технологията, която е заложена е открит способ на компостиране в купове с механично обръщане. Със средства от отчисленията по чл.64 от ЗУО са закупени самосвал и сметосъбираща кола за биоразградими отпадъци, за събиране на биоразградимите отпадъци от територията на Общината. Предстои закупуването на кофи и контейнери за градински биоразградими отпадъци в районите с домове с дворове за обслужване на гражданите.

От страна на община Гурково са предприети и други „инвестиционни“ мерки за третиране на „зелени“ отпадъци, чрез участието и в Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Ст. Загора, участва в изграждането на РЦУО-Ст. Загора, като в общината ще бъде въведен регионален подход за управление на отпадъците. В случай, че капацитета на площадката за компостиране се окаже недостатъчен за нуждите на общината, другата възможност за Община Гурково е да транспортира „зелените“ отпадъци до инсталацията за сепариране и закрито компостиране на РЦУО-Ст. Загора

Там третирането на „зелените“ отпадъци е шредирание и компостиране. Съоръжението за механично сепариране има втора линия за предварително третиране на общински зелени отпадъци, която е в състояние да обработва и разделно събраните градински отпадъци и е с капацитет от 600 тона седмично. Общинските зелени отпадъци и разделно събраните градински отпадъци се шредират до размер приложим за последващия процес на компостиране. Проектният капацитет на съоръжението за предварително третиране на зелени и градински отпадъци е прието да отговаря на 9 000 т/год. общински зелени отпадъци и до 6 000 тон/год. градински отпадъци (50% от количеството, което в момента се депонира като част от твърдите битови отпадъци), или общо 15 000 т/год. Приемайки ефективно събиране в регион Стара Загора на всички общински зелени отпадъци и въвеждане на разделно събиране на градински отпадъци с ефективност от 50% ще бъдат получени за компостиране около 15 000 т/год. зелени отпадъци. Производството на зрял пресят зелен компост ще възлиза на около 65% от него или около 10 000 т/год., което обаче не се очаква да бъде постигнато в близките 2-3 години.

За намаляване дела на депонираните биоразградими отпадъци трябва да се засили и домашното компостиране, особено в селата на община Гурково, които са по-отдалечени от общинския център, респективно от компостиращата площадка.

Производствени и опасни отпадъци

Производствени отпадъци

Производствени отпадъци с битов характер се генерират в административно – обслужващите сгради и социално–битовите дейности, извършвани в тях. Същинските производствени отпадъци генериращи се в промишлените предприятия на територията на Общината и в сектора на услугите, съгласно възприетите технологии на производство се събират и се обезвреждат на територията на предприятията, генериращи тези отпадъци в производствената си дейност.

Производствените отпадъци са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Те се формират в резултат на промишлената, занаятчийската и обслужващата дейност на физическите и юридически лица.

Всички предприятия имат задължения за оползотворяване и рециклиране на възможно най-голям процент от производствените отпадъци. Като най-голям е процента на рециклираните черни и цветни метали, хартия, пластмаса и стъкло.

В зависимост от организацията, събраните отпадъци се преработват на място или се предават за преработване на други предприятия или на фирми, извършващи търговска дейност с отпадъци.

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код B15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват отделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товарополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организирания мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това голяма част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране. Основните генератори на производствен отпадък в община Гурково са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за отделно събиране и третиране на опасни отпадъци. При констатиране такива се използват услугите на лицензирана фирма. Един от потенциалните източници за локални почвени замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Гурково е имало 3 склада за пестициди, намиращи се в гр. Гурково и селата Паничерево и Конаре. В гр. Гурково и с. Конаре складовете се намират в стопанските дворове. С подписване на складови протоколи през 2019 г. чрез Българо-швейцарска програма за сътрудничество е ликвидирано наличието на опасни отпадъци на територията на община Гурково. Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от изхвърлянето на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за вкисляване и засоляване на почвите.

Отпадъци от опаковки

На територията на Общината има разработена система за разделно събиране на отпадъци, като Община Гурково има сключен договор с “Екопак България” АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки. В гр. Гурково (вкл. кв. Гипсово) и с. Трояново са разположени 32 елемента на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Между “Екопак България” АД и “Тракия сепариране и рециклиране” ЕООД има сключен договор за транспортиране на разделно събраните отпадъци до площадката за предварително третиране на територията на община Хасково. Настоящият договор е сключен за срок от пет години и изтича през януари 2022 г.

Ежегодно Община Гурково получава информация от „Екопак България“ АД за количествата разделно събрани отпадъци от опаковки на територията на общината. Събраните отпадъци по години са показани в таблицата по-долу. За периода 2017 – 2019 г., съгласно данни от Общината за 2017 г, 2018 г и 2019 г, количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки в община Гурково са както следва:

Управление на специфични потоци отпадъци, в съответствие с изискванията на националното законодателство

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* - защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* - оползотворяване материалите, заложи в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор” е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане .

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Община Гурково няма сключени договори за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба батерии и акумулатори и излезли от употреба МПС.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти”, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и

условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна, нараства незначително и е твърде вероятно целите заложи в Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване”, приета с ПМС №355/28.12.2012 г. с последни изм. и доп. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

За разделно събиране на ИУЕЕО, Община Гурково няма сключен договор с организация за оползотворяване.

В община Гурково няма регистрирани площадки за дейности с отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и излезли от употреба гуми.

Информацията за управлението на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) се набира чрез допълнителни годишни отчети, регламентирани в съответните наредби за управление на специфичните отпадъчни потоци. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци - отработени моторни масла, както и за излезли от употреба автомобилни гуми.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за точното количество образувани болнични отпадъци в общината.

Болничните отпадъци на територията на общината се генерират основно от Здравните кабинети в 4 населени места.

Отработени масла

В община Гурково не се събират отпадъци от отработени масла и на територията на Общината няма площадка за предаване и смяна на отработени моторни масла, поради което е необходимо Общината да сключи договор с организация по оползотворяване, относно организирането и управлението на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла, генерирани на територията на Общината и да определи най-малко едно място за събиране и смяна на отработени масла. На територията на общината се предвижда да бъдат въведени следните мерки:

- Сключване на договор с фирма, притежаваща необходимите документи за извършване на дейностите по събиране на отработените масла и предаването им за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане;
- Организиране на дейностите по събиране на отработени масла и предаването им за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане;
- Осигуряване най-малко на едно място за смяна на масла на 5000 жители;
- Определяне на изискванията към местата за смяна на масла на територията на Общината;
- Въвеждане на задължения към лицата, които образуват отработени масла;
- Контрол над местата за смяна на масла;
- Редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на отработени масла и възможностите за смяна на отработени масла на територията на общината.

Утайки от градските пречиствателни станции за отпадъчни води

Изградеността на канализационната мрежа и пречиствателните съоръжения за преработка на отпадните води са едни от определящите качества на жизнената среда в населените места фактори. Само в град Гурково има изградена канализационна мрежа. В останалите населени места в Общината, основно се използват септични ями от населението. В същото време това представлява реална опасност за замърсяване на плитките подпочвени води в близост до населените места.

В Община Гурков все още няма изградена пречиствателна станция за пречистване на битовите отпадъчни води.

Отпадъци от хуманната медицина

С въвеждането на изискванията на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци, в българското законодателство се въвежда забрана за депониране на инфекциозни отпадъци от хуманното здравеопазване и налагат търсене и намиране на надеждни методи за тяхното обезвреждане. Съгласно принципа „замърсителят плаща“, болниците и другите лечебни и здравни заведения са отговорни за безопасното управление на образуваните отпадъци в резултат на тяхната дейност.

Генераторите на болнични отпадъци на територията на Община Гурково са общо практикуващи лекари, стоматологичен кабинет и център за спешна помощ в гр. Гурково.

Едрогабаритни отпадъци

В националното законодателство в чл.19, ал.3, т.11 са въведени задължения за разделно събиране или ограничаване на депонирането на едрогабаритни битови отпадъци, а именно кмета на общината осигурява площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население места с население, по-голямо от 10000 жители на територията на общината, а при необходимостта в други населени места. За новия програмен период относно едрогабаритните отпадъци ще се предприемат следните мерки:

- Постепенно ще бъдат въведени изисквания и мерки за разделното им събиране и оползотворяване с цел намаляване на обема на депонираните отпадъци и удължаване полезния живот на регионалното депо за отпадъци;
- Ще бъде въведен задължителен и строг контрол при отделянето на неоползотворими материали и опасни вещества (съдържащи се в едрогабаритните отпадъци) и предаването им за обезвреждане;
- Проучване възможността и провеждане на кампании (веднъж или няколко пъти в годината) за събиране на отпадъците от домовете или предаването им на общинската площадка за разделно събиране;
- Ще се популяризира новоизградената площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства.

Опасни отпадъци от домакинствата

Възможните опасни отпадъци, които са образувани от домакинствата и чието управление е отговорност на Общината са например: опаковки, съдържащи опасни вещества или замърсени с опасни вещества; разтворители; киселини; основи; фотографски химически вещества и препарати; пестициди; флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак (без живак съдържащи лампи); бои, масла, лепила/адхезиви и смоли съдържащи опасни вещества; перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества; цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти.

Съгласно разпоредбите на чл.19, ал.3, т.9 и т.11 на ЗУО, кметът на общината отговаря за:

- Организиране на разделно събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл.13, ал.1 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
- Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други на територията на Общината.

На този етап разделното събиране на опасните битови отпадъци в община Гурково все още не е въведено. Това ще стане при сключване на договор с лицензирана фирма за събиране, транспортиране и обезвреждане на опасни отпадъци.

Един от потенциалните източници за локални замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Гурково почти във всяко населено място, на базите на бившите ТКЗС, е имало такъв склад –селата Паничерево и Конаре и в гр. Гурково. Община Гурково е включена в проект „Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита” Тези препарати са обезвредени. Извършва се периодично проверки от органи на РИОСВ.

Не е решен проблемът с разделното събиране на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон, тъй като на територията на община Гурково понастоящем няма отделни съдове за събиране на пепел и сгурия. Понастоящем посочените отпадъци от домакинствата се изхвърлят, извозват и третират със смесените битови отпадъци. При смесване с въглищни остатъци, сгурия и пепел се променя състава на отпадъците в посока по-висока плътност и понижено съдържание на рециклируеми материали. При изсипване на

не добре загасени отпадъци от горенето на дърва и въглища се повреждат и контейнерите. Друг негативен ефект от запалването на отпадъците в контейнерите е временното, но силно замърсяване на въздуха в района на контейнерите с горящи отпадъци. Имайки в предвид, че в малките населени места в Общината, основно населението се отоплява на дърва и въглища е необходимо, общината да осигури съответните съдове за събиране на пепел и сгурия.

3.6.4.Регионален подход за управление на отпадъците

В Националната програма за управление на дейностите с отпадъци е заложен регионалният принцип за управление на отпадъците респективно изграждане на инфраструктура за третирането им. Предвижда се да бъдат изградени общо 55 регионални депа. Община Гурково е включена „Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Стара Загора“ съвместно с общините Стара Загора, Опан, Гълъбово, Чирпан, Братя Даскалови, Казанлък, Гурково, Николаево, Павел баня, Мъглиж и Твърдица. Сдружението се ръководи от Общо събрание и Управителен съвет, за председател на който беше избран кмета на Община Стара Загора. Регионалното сдружение е бенефициент на средствата по Оперативна програма “Околна среда” за изграждане на Регионалното съоръжение, включващо РЦУО и 3 бр. ПС.

Площадката на РЦУО се намира на територията на община Стара Загора в землището на с. Ракитница, североизточно от селото.

Площадката условно е разделена на 4 зони и външни комуникации:

- Приемна зона и Общински център за рециклиране (събирателен център);
- Зона за депониране – 4 бр. клетки за неопасни отпадъци;
- Зона на инсталация за сепариране и закрито компостиране;
- Зона за събиране и пречистване на замърсени води;
- Външен път за достъп;
- Външен водопровод;
- Външно ел. захранване;
- Отвеждане на чистите води от РЦУО.

Първоначално РЦУО в Ракитница включва следните ключови елементи:

- Съоръжение за предварително третиране и компостиране на битови отпадъци и зелени отпадъци;
- Етап I на регионалното депо;
- Необходима инфраструктура (вкл. кантар, административни и технически сгради) и мерки за мониторинг и защита на околната среда;
- Площадка за съхранение и третиране на едрогабаритни отпадъци
- ЦР.

Депото е проектирано за период на запълване 23 години. Обема за депониране на общинските отпадъци за 23 годишен период е около 3,8 милиона м³.

Съоръжения в приемната зона

- Регистрация на отпадъците (вид, произход, пр.);
- Мониторинг на отпадъците – кантар;
- Инструкции за разтоварване (вътрешно направление).

Клетка №1

- Клетка на депото;
- Мембранна Система;
- Система за събиране и отвеждане на инфилтратата;
- Съоръжения за събиране на повърхностния отток;

- Пътища за достъп – вътрешни;
- Път за достъп на компактора.

МБТ

- Съоръжение за прием и предварително третиране;
- Закрито съоръжение за прием и предварително третиране на зелени отпадъци;
- Закрито компостиращо съоръжение за битови и зелени отпадъци;
- Съоръжение за фина обработка на компост;
- Съоръжение за третиране на изпускания въздух;
- Площадка за съхранение на продаваем зрял компост;
- Съоръжения за персонала, включително помещения за почивка за шофьорите.

Зелени отпадъци

- Платформа за междинно съхранение на зелени отпадъци;
- Мобилно оборудване за преработка на зелени отпадъци.

ЕГО

- Платформа за междинно съхранение на ЕГО;
- Мобилно оборудване за преработка на ЕГО за рециклиране.

ЦР

- Отпадъци за рециклиране;
- Опасни отпадъци от домакинствата;
- Градински отпадъци;
- ЕГО;
- Отпадъци за депониране;
- Други.

Технически сгради

- Станция за гориво за мобилното оборудване за РЦУО;
- Гараж за компактора(ите) за депото;
- Гараж за багерите, челните товарачи и оборудването за почистване на пътища;
- Гаражи/навеси/ паркинг за мобилното оборудване за преработката на отпадъци;
- Гаражи/навеси/ паркинг за камиони и контейнери за големи разстояния;
- Работилница за несъществени ремонти на цялото мобилно оборудване, и монтирани електрически и механични инсталации на РЦУО;

- ГСМ.

Администрация и сграда за персонала

- Съоръжения за персонала за цялата приемна зона, депото, ЦР и персонала по автомобилния транспорт;
- Съоръжения за административния състав;
- Административни офиси за дейностите на РЦУО;
- Административни офиси за операторите в РЦУО;
- Център за приемане на обаждания за транспортиране на отпадъци от ПС;

Екологичен контрол и мониторинг

- Съоръжение за третиране на инфилтратата;
- Утаител за повърхностния отток;
- Санитарна ПСОВ;
- Мониторинг на отпадъчните води;
- Подземни мониторингови кладенци.

Претоварни станции за ТБО

РСУО в регион Стара Загора включва изграждане на три ПС:

- ПС - Казанлък (близо до с. Черганово);

- ПС - Гурково;
- ПС - Гълъбово.

Трите ПС са оборудвани със съоръжения за уплътняване на отпадъците и мултилифт контейнери, с който тези компактирани отпадъци се транспортират до Регионалното депо.

В края на 2016 г. след проведена обществена поръчка е избран оператор на Регионалната система за управление на отпадъците, който изпълнява дейностите по транспортиране, третиране и обезвреждане на отпадъците от регион Стара Загора.

От февруари 2017 г. отпадъците от общините се транспортират до елементите на Регионалната система. Разходите до системата, вкл. до ПС са за сметка на всяка община поотделно, а оттам дейностите се поемат от оператора, вкл. транспорт дълги разстояния, като за тях се заплаща такса вход, която е еднаква за всички общини и се заплаща за тон отпадък.

3.6.5 Участие на обществеността

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от обезвреждането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

За тази цел е предвидено:

- Непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото съзнание;
- Редовно предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда по подходящ начин – радио, интернет, материали предоставени от Общината;
- Привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците;
- Запознаване с начина за определяне на „такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства;
- Провеждане на срещи с населението и запознаване с изискванията на законодателството и политиката за управление на отпадъците у нас и в света, с цел повишаване на общественото съзнание и промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- Провеждане на обществени мероприятия свързани с управлението на отпадъците в общината;
- Отчет за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Количеството на депонираните битови отпадъци от територията на община Гурково за периода 2017 - 2019 г. е средно по 92,74 тона на месец или 1112,95 тона средно на година. За периода общият битов отпадък в общината се увеличава въпреки, че населението на Общината е намаляло през 2019 г. спрямо 2017 г.
- Нормата на натрупване на отпадъците в община Гурково за 2019 г. е 227 кг/ж/г, което е със 89 кг/ч/г повече спрямо 2017 г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2019 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Гурково е в допустимите стойности.

- Основен източник на битови отпадъци са домакинствата и предприятията. Системите за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като на територията на Общината няма необслужвани населени места.
- Депонирането като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в Общината, следван от разделното събиране на отпадъци.
- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат градинските отпадъци – 20.01%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др., „хранителни“ - 9,83%,; „пластмаса“ - 8,71%.
- Рециклируемите отпадъци имат 30,25% относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмаса - 8,71 %, следвано от метали - 7,85%, стъкло – 7,31%, картон - 7,01%, хартия - 6,86%.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване и или повторна употреба.
- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места на Общината.
- Разширяване на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.
- В община Гурковосе въвежда система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци.
- В община Гурково се публикува на интернет страницата на общината план-сметка за разходите, на основата на които се определя такса „Битови отпадъци”, по елементи на разходите и видове дейности и услуги.
- Като един от най-важните приоритети може да се изведе оптималното функциониране на Регионалните съоръжения за третиране на битовите отпадъци в регион Стара Загора.
- Приключена е рекултивацията на съществуващото депо за ТБО;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролирано изхвърляне и неконтролирано изгаряне на отпадъци и др. неекологосъобразни методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество депонирани отпадъци;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране;
- Провеждане на информационни и разяснителни кампании за задълженията и отговорностите на физически и юридически лица по отношение на генерираните отпадъци;
- Изграждане на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци;

- Прилагане на ефективни санкции и наказания в случай на неспазване на изискванията, с цел постигане на съответствие със законодателството;
- Осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.) за системата по сметосъбиране и сметоизвозване и за системите за разделно събиране на отпадъците

3.7 Шум

3.7.1 Въздействие на шума върху човека

Шумът е един от основните фактори с неблагоприятно въздействие върху населението в големите градове. Развитието на промишленото производство, интензивното развитие на пътническите, товарните и въздушните транспортни средства и масовият градски транспорт, са източници на шум, които предизвикват сериозни смущения върху хората.

Изследванията показват, че нивото на шума нараства почти с 1 dB* годишно и достига вече нива, които предизвикват не само силни психологически раздразнения, но и физиологически заболявания на слуховия орган, сърцето, сърдечно съдовата, храносмилателната и другите системи на човека, а най-силно се засяга централната нервна система. Вредното влияние на шума зависи от неговите физически характеристики. Най-дразнещи са високите честоти, а най-неприятни усещания предизвикват шумове, чиито ниво и спектър се променят непрекъснато и неравномерно. Високите шумови натоварвания довеждат, при продължителна работа в среда с шум >85 dB(A), до отслабване на слуха с 15 dB за честоти от 500 до 2000 Hz. Шум с такова ниво е често срещано явление по натоварените градски магистрали, в средно шумни производства, незаглушени големи помещения. Тези нива са по-високи в много заведения, а нива от 90-100 dB(A) са обичайни в дискотеки, на концерти и др.

Наднормените шумови нива се определят от специалистите като фактори с хипертензивен ефект.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често се представя като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

Литературните данни категорично потвърждават неблагоприятните въздействия на шума върху здравето на децата в близост до източници на интензивен шум. Същият влияе твърде неблагоприятно върху физическото и нервно-психичното развитие на децата. Нарушават се психическата устойчивост на децата и процесът на запаметяване. Възникват и отрицателни и емоционални състояния - неспокойствие, нежелания за контакт, раздразнителност.

Сред неблагоприятните фактори на селищната среда шумът се отличава с разнообразното си влияние. По своята значимост като рисков фактор шумът успешно "съперничи" на замърсителите на атмосферния въздух, водата и почвата.

3.7.2 Нормиране на градския шум

Закон за защита от шума в околната среда Обн., ДВ, бр. 74 от 13.09.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 41 от 2.06.2009 г., в сила от 2.06.2009 г., изм., бр. 98 от 14.12.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 32 от 24.04.2012 г., в сила от 24.04.2012 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г., бр. 52 от 2.07.2019 г., доп. ДВ. бр.60 от 30 Юли 2019г.

Наредба № 2 от 05.04.2006 г. за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда, и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне

на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 37 от 5.05.2006 г.). Наредбата определя структурата и дейността на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии. Също така регламентира провеждането на собствени и контролни измервания на нивата на шум, излъчван от промишлени източници. Разписан е процесът на събиране на информацията, като отговорен орган за създаването и поддържането на база данни е ИАОС.

Наредба № 3 от 25.04.2006 г. за изискванията за създаването, поддържането и съдържанието на регистрите на агломерациите, основните пътища, железопътни линии и летища в страната (обн., ДВ, бр. 38 от 9.05.2006 г.). Регистрите се създават с цел осигуряване на информация при разработване на стратегически карти за шум и планове за действие, чрез документиране на основните характеристики на източниците на шум. Целта е да се обобщи наличната информация, с която разполагат отделните институции и да се осигури обществен достъп до нея.

Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г.). Наредбата регламентира основните показатели за шум в околната среда; граничните стойности и методите за оценка на шума, излъчван от различни източници. Целта на наредбата е създаването на възможност за оценки и прогнози за състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии.

Наредба за изискванията към разработването и съдържанието на стратегическите карти за шум в околната среда и към плановете за действие (ПМС № 217 от 18.08.2006 г., обн., ДВ, бр. 70 от 29.08.2006 г.). Наредбата регламентира минималните изисквания към входните данни, необходими за разработването на шумовите карти; етапите, през които преминава разработването им; начина на отразяване на стойностите на шумовите нива върху картите; минималните изисквания към изходните данни.

Наредба № 4 от 27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (обн., ДВ, бр. 6 от 19.01.2007 г.). Целта на наредбата е в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществените сгради.

Гранични стойности на показателите за шум

Гранични стойности на нивата на шума в помещения на жилищни и обществени сгради

Предназначение на помещенията		Еквивалентно ниво на шума, dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Стаи в лечебни заведения и санаториуми, операционни зали.	30	30	30
2.	Жилищни стаи, спални помещения в детските заведения и общежития, почивни станции, хотелски стаи.	35	35	30
3.	Лекарски кабинети в лечебни заведения и санаториуми, зали за конференции, зрителни зали на театри и кинозали.	40	40	35

4.	Класни стаи и аудитории в учебни заведения, заведения за научноизследователска дейност, читални.	40	40	40
5.	Работни помещения в административни сгради.	50	50	50
6.	Кафе-сладкарници, столове, фойета на театри и кинозали, клубове, бръснаро-фризьорски и козметични салони, ресторанти.	55	55	55
7.	Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари.	60	60	60

Таблица 39

Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Централни градски части	60	55	50
3.	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4.	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5.	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
6.	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7.	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
8.	Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
9.	Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
10.	Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Таблица 40

Дневният период включва времето от 7 до 19 ч. (с продължителност 12 часа), вечерният период включва времето от 19 до 23 ч. (с продължителност 4 часа) и нощният период - времето от 23 до 7 ч. (с продължителност 8 часа).

Стойностите на показателите $L_{ден}$, $L_{вечер}$ и $L_{нощ}$ могат да бъдат определени чрез изчисления или чрез измервания (на точно определени места). За прогнозиране се използват само изчислителни методи.

Измерванията в жилищни и обществени сгради и населени места се извършва съгласно БДС 15471-82.

3.7.3 Ниво на шума от автомобилен и релсов транспорт

Нивото на шума, излъчван от единични движещи се транспортни средства, се определя на 7,5 m от движещия се автомобил и на височина 1,2 m. Този шум зависи от вида на автомобила, пътната настилка, гумите и скоростта на движение. Излъчваният шум не е постоянен и се изменя във времето. Данни за излъчваният шум от транспортни средства са дадени в таблицата по-долу.

Ниво на шума от леки автомобили при движение

Автомобил Скорост	Ниво на шума на разстояние 7,5 m dB (A)			
	50 km/h	70 km/h	90 km/h	110 km/h
1300 cm ³	65	68	73	75
1500 cm ³	66	71	74	76
1800 cm ³	67	72	74	76
Амортизиран	75	82	89	92

Автомобил	Разстояние	Скорост	Ниво на шума dB(A)
Лек	7,5 m	80 km/h	75- 84
Товарен	7,5 m	75 km/h	78-86
Автобус	7,5 m	70 km/h	79-85

Допустими нива на шума от колесни транспортни средства при движение

Транспортно средство (Разстояние 7,5 m)	Допустимо ниво на шума, dB(A)
Леки автомобили	80÷84
Автобуси	82÷86
Товарни автомобили	85÷89
Автомобили с повишена мощност	84÷92
Мотоциклети	80÷84
Мотопеди	73÷79
Велосипеди с двигател	70÷73

С увеличаване на интензивността на транспортния поток се увеличава и еквивалентното ниво на шума от него, като за скорост 40 km/h при интензивност 50 трансп.средства/час е 66 dB(A), при 200 трансп.средства е 70 dB(A) и при 4000 – достига 75 dB(A). Също така при нарастване скоростта на транспортния поток се увеличава еквивалентното ниво на шума от него с 1 dB(A) при увеличение на всеки 6 km/h над 34 km/h.

В следващите таблици е дадено изменението на еквивалентното ниво на шума при увеличаване на транспортния поток, и изменението на еквивалентното ниво на шума при увеличаване на скоростта на транспортния поток. Данните са за транспортен поток със структура 40 % леки, 60 % товарни автомобили, при скорост 40 km/h, върху асфалтова настилка в добро състояние. При промяна на структурата на потока в полза на товарните автомобили над 40 %, се наблюдава нарастване на нивото на шума с около 1 dB(A) на всеки

10 % нарастване, а при намаляване в структурата под 40 % – съответно намаление на нивото на шума с около 1 dB(A).

Еквивалентно ниво на шума при нарастване интензивността на транспортния поток (40% леки и 60% товарни автомобили) за скорост 40 km/h

Интензивност на транспортния поток, бр.тр.ед./h	50	100	150	200	250	300	500	1000	4000
Ниво на шума, dB(A)	66	68	69	70	70,5	71	72	74	75

Нарастване на еквивалентното ниво на шума при изменение скоростта на транспортния поток (40% леки и 60% товарни автомобили)

Скорост на транспортния поток, km/h	34	40	46	52	58	64	70	82
Нарастване на шума, dB(A)	0	1	2	3	4	5	6	7

Изследванията в **железопътния транспорт** показват, че най-голям шум се предизвиква от дизеловите двигатели на локомотивите (до 100 децибела), както и от допира колело-релса, като при наличието на дефекти на повърхността на релсите и колелата шумът се увеличава. Шумът от движение на подвижен състав върху железен път със стоманобетонни траверси е значително по-голям от този при движение върху железен път с дървени траверси. За намаляване на шума от преминаващи влакове през населени места е необходимо изграждане на звукозащитни стени или екрани с поглъщаща или отразяваща повърхност.

Извършено обследване на нивата на шум в подвижния състав и влиянието на шума върху някои категории железопътни работници (локомотивен машинист и помощник локомотивен машинист) констатира, че в определени серии от по-стария тягов подвижен състав стойностите на шума са над допустимите граници.

Постигането на комфорт на живеене в околната среда по отношение на фактора шум е един компромис между вид на транспортните средства, съществуващата организация на транспортните потоци, изпълнението на шумопоглъщащи и шумоизолиращи естествени и технически решения в околната среда и в обществените и жилищните сгради.

3.7.4 Източници на шум в Община Гурково

Източници на шум от транспорт

Основните източници на шум в града са транспортните средства.

Интензивният автомобилен трафик е основният фактор, който влияе върху акустичната среда на града.

Автотранспортният шум е пряко зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивото на разположение на пътищата характерна терена в страната и него.

Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки и товарни, и тезина масовия градски транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно “втора употреба” автомобилният парк

основно подменен. Въпреки, че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но съществено техният брой се увеличава интензивно. Най-високи нива на шума, макар и импулсни, се предизвикват от средствата на масовия градски транспорт, особено от много остарелите автобуси, от товарните камиони и др. такива. На територията на общината се пресичат множество вътрешни и международни автомобилни транспортни връзки. Схемата на пътната мрежа се оформя от път II-55 Русе-Велико Търново-Гурково-Нова Загора – Свиленград. Съществуващият транспортни потоци са интензивни.

Градоустройствените решения на транспортната схема създават добри предпоставки за защита на жилищната зона от шума, не се очаква здравен риск за населението от наднормено високо ниво на шум.

Източници на шумот битов характер

На второмястоса локалните източници на шуми шумот битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на Града е шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервизи и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради.

Индустриален шум

Шумът от производствените дейности засега е на трето място. В голямата си част те са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населеното място. Проблем създават малките производствени предприятия, разположени в близост до жилищните сгради, а именно дървообработващи предприятия, предприятия за алуминиева дограма и др.

3.7.5 Акустично натоварване на околната среда

Националната система за наблюдение, оценка и контрол на шумовото натоварване в населените места е създадена през 1971 г. и се ръководи от Министерството на здравеопазването. Тя обхваща областните градове на страната и някои по-малки населени места. Основната цел на създадената система е снижаване и предотвратяване на шумовата експозиция на населението, а оттам и ограничаване на здравния риск и подобряване качеството на живот в населените места.

РЗИ изготвят ежегодни шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои други по-големи населени места. По същество шумовата характеристика на населеното място представлява ежегоден доклад, който РЗИ предоставят на МЗ и общините. Тези доклади по-нататък се използват за вземане на решения от контролните органи и общинските власти за предприемане на мерки за намаляване на шума.

Контрол и мониторинг на шумовото замърсяване се извършва и от РИОСВ Ст. Загора. Превантивният контрол се извършва чрез процедурите за оценка на въздействието върху околната среда, екологична оценка и издаване на комплексни разрешителни. Във всички издадени комплексни разрешителни е включено и условие “Шум”. С това условие се

контролира спазването на определените граничните стойности на нивата на шума по границата на промишлената площадка и в мястото на въздействие – най- близката жилищна територия. Операторите са задължени да провеждат собствени периодични измервания, съгласно “Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие”. Контролът на промишлените предприятия, извън Приложение № 4 към чл. 117 от ЗООС е регламентиран в Наредба № 2/05.04.2006 към ЗЗШОС и Заповед № РД-348/21.05.07 г. на Министъра на околната среда и водите за начина на контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.

Шумовата характеристика на населеното място се извършва след замерване от РЗИ в редица обекти, подлежащи на специфичен контрол, както при въвеждането им в експлоатация, така и при функционирането им.

Акустичното състояние на населеното място се определя от извършените замервания и мерките, които се предприемат за отстраняването му. Изследванията показват, че комунално-битовия шум в Гурково се сформира предимно от транспортния трафик. Няма данни за измерени превишени нива на ПДК от 55 dB /дневна норма/. Пределно-допустимите стойности на интензивността на фактора *шум* са определени от МЗ с ХН 0-64.

Анализ на причините за нивото на акустично натоварване на средата

Нивото на акустичното натоварване на средата зависи от редица фактори, по-значими от които са следните:

- Степенна моторизация и вид на транспортните средства;
- Интензивност, структура и скорост на транспортните потоци;
- Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа (първостепенната улична мрежа – ПУМ), брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица;
- Застроителни характеристики на средата – вид на застрояването (едностранно/двустранно), разположение спрямо платното (успoredно/перпендикулярно на оста), сключена, индивидуална в обособени парцели и т.н. – шумопоглътящи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони;

Степен на моторизацията и вид на транспортните средства:

Данните от степента на нарастване на моторизацията, отнесени към нивото на измерените шумови натоварвания, показват, че няма тясна линейна корелационна зависимост между броя на регистрираните МПС и средните значения на звуковото налягане. Нарастването на транспортните средства предимно води до нарастване на шумовото ниво в жилищни квартали с по-ниска интензивност на движение, от ниво под хигиенната норма до ниво равно на нея или малко по-високо. Нарастването на автомобилното движение по ПУМ в резултат на нарастване на транспортните средства от определен момент на насищане (при нива по-високи от допустимите) влияе в по-малка степен върху нарастването на нивата на шумовото натоварване. Нарастването на броя амортизирани автомобили води до повишаване на шумовото ниво.

Интензивност и структура на транспортните потоци:

Както степента на моторизация след определен момент на насищане не влияе пряко върху нивата на шума в околната среда, подобно явление се наблюдава и за елементите интензивност и структура на транспортните потоци.

Скорост на транспортните потоци

Подобно на горните показатели липсата на информация в последните години и за този показател не позволява извеждането на зависимости за влиянието на скоростта на транспортните потоци върху изменението на нивото на шума. При скорост над 40 км/ч, се получава едно нарастване на нивото на шума, на всеки 6 км/ч с около 1 dB(A). Наблюдава се изменение на нивото на шума в зависимост от кубатурата на двигателя и скоростта за лек автомобил и за амортизиран такъв, при това се наблюдава насищане на нивото на шума към 75 dB(A). Тези данни показват предимно необходимостта от ограничаване на движението на амортизирани автомобили и на товарни автомобили и автобуси вътре в жилищните квартали.

Вид и състояние на първостепенната улична мрежа

Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. През последните години значителна част от първостепенната улична мрежа на Гурково е реконструирана и с подобрени параметри. За последните 10 години, въпреки почти двойно нарасналата моторизация (засега липсват данни за нарастването на интензивността на потоците) и въпреки съществуващите зависимости по отношение на “насищането” на нивата на шума в резултат на нарастване на интензивността на движение и скоростта на транспортните потоци, нивата на шума не са нараснали драстично.

3.7.6 Изводи

- Най-голям дял в шумовото натоварване има транспорта. Увеличеният брой на МПС в движение, не доброто им техническо състояние, интензивността и скоростта на движението, не добрата пропускателна способност на пътната мрежа, състоянието и вида на пътната настилка влияят в посока на увеличаване на шумовото натоварване в града;
- Шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради е фактор, който допринася за съществуващия дискомфорт в населените места отобщината;
- Шумът от производствените предприятия се контролира от компетентните органи и е обект на ограничителен режим чрез условията, заложи в Комплексните им разрешителни;
- Към настоящия момент Общината няма изготвена цялостна стратегия за ограничаване на шума;
- До изработване и одобряване на Стратегическата карта за шума и плана за действие, в общината следва да се предприемат действия за неговото ограничаване. Възможни действия в това направление са:
 - Осигуряване на рационална организация за движение на транспорта: ограничаване и отстраняване на шумните режими на МПС, създаване на еднопосочно движение, пресичане на различни нива, автоматична система на движението на принципа “зелена вълна” и др.;
 - Спазване на изискванията за осигуряване на нощно спокойствие;
 - Подходящо разполагане на спирките на обществения градски транспорт;
 - Контрол относно изправността на МПС по отношение ниво емисии.
 - Упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилен шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда.

3.8 Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Природната и техногенна радиоактивност в компонентите на околната среда: въздух, води и почви се обуславя от съдържанието и произхода на радиоактивните елементи в тях.

Човешкият организъм е изложен на влиянието на йонизираща радиация още от епохата на антропогенезата. Това облъчване е известно като фоново.

Естественят радиоактивен фон се състои от космически лъчения и излъчванията на естествените радиоактивни вещества, съдържащи се в почвата, въздуха, водата, растенията, животните и в самия човешки организъм.

Радиоактивните изотопи се включват в обмяната на живите организми. Това са елементи, които се срещат в природата – във въздуха, водата, почвата. Малка група радиоактивни елементи – калий 40, въглерод 14, тритий, участват в обмяната на веществата и са необходими за нормалните функции на различни органи и системи.

Интензивността на космическото лъчение зависи от атмосферното налягане, географската ширина и от слънчевата активност.

Съдържанието на естествено радиоактивни вещества във въздуха не е голямо. Замърсяването на близките до земната повърхност слоеве на атмосферата се дължи главно на дифузия на газообразни радиоактивни елементи от урановия и ториевия ред.

Влияние върху нивото на естествения радиационен фон в районите със средна географска ширина оказва и снежната покривка. Установено е, че в някои области през зимата естественят радиационен фон намалява до два пъти.

Най-разпространени в почвата са радиоактивните елементи уран, торий и техните дъщерни продукти, от които с най-голямо значение са радий, радон и торон. Съществен дял при формиране на радиоактивния фон на повърхността на Земята има и радиоактивния изотоп калий - 40.

Радиационната обстановка в регионите се формира от естествения радиационен фон, от отложените на земната повърхност техногенни радионуклиди, които водят до повишаване на гама фона и съответно до увеличение на дозата от външното облъчване на населението.

Според препоръките на Международната агенция за атомна енергия биологичният ефект от равномерното външно облъчване на човешкия организъм с йонизираща радиация се характеризира в най-пълна степен с величината на годишната индивидуална (еквивалентна) доза.

Радиационният фон в страната се характеризира със стойностите на мощността на еквивалентната гама доза.

Радиационната обстановка в Р.България основно се обуславя от дейността на уранодобивната и уранопереработвателната промишленост, функционирането на атомната електроцентрала “Козлодуй”, дейността на топлоелектроцентралите с твърдо гориво, производството и употребата на фосфорни торове.

Специфичен момент във формирането на радиационната обстановка представлява радиоактивното замърсяване на територията на страната като следствие от аварията на Чернобилската електроцентрала.

Наблюденията за състоянието на радиационния фон в Република България се осъществява по мрежа от 34 пункта за постоянен и периодичен контрол.

В системата на Националния екомониторинг ежедневно в осем постоянни пункта се извършват трикратни измервания на радиационния фон. Обособени са в осем зони.

На територията на община Гурково до момента не са установени наднормени стойности на йонизиращи лъчения, както и няма източници на радиационно замърсяване.

Резултатите от систематичните изследвания на община Гурково показват наличието на “динамично равновесие” или нормален за района радиационен гама фон. Той е във функция основно от типоморфните и климатогенни условия на района, както и от антропогенното въздействие върху околната среда.

Проведените през годините изследвания на води и почви от селищата в общината не показват замърсяване с радиоактивни елементи.

Йонизиращи лъчения.

Националната система за следене на йонизиращите лъчения има мониторингови пунктове в цялата страна. Данните от представителните точки във всеки град се обобщават ежегодно.

Основните цели, които по същество са водещи в действията на общините по проблема са:

- Да се сведе облъчването на населението до възможния минимум, на базата на единна стратегия и политика за радиационна защита;
- Да се насърчи участието на обществеността при обсъждането и вземането на решения по екологични въпроси, свързани с опасността от облъчване с йонизиращи лъчения.

На територията на община Гурково няма участъци засегнати и контаминирани като резултат от дейностите на бившия уранодобив.

Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг. Програмата е утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед № РД-227/06.04.2007 г.

Нейонизиращи лъчения.

Нейонизиращите лъчения включват голям брой фактори: електростатично поле, постоянно магнитно поле, свръхнискофреkwотни електрически и магнитни полета, радиочестотни електромагнитни вълни, свръхнискофреkwотни електромагнитни вълни, инфрачервено лъчение, видима светлина, ултравиолетово лъчение, лазерни лъчения и др.

Независимо от направените изследвания и разработки през последните 20 години, йонизиращите лъчения все още са едни от най-малко проучените фактори на средата с неблагоприятно въздействие върху човека, с недостатъчно изяснени механизми на биологичните им ефекти.

В основни линии биологичното действие се определя от честотата на електромагнитните полета, от които зависи проникващото им действие в организма. Въпросите, свързани с оценката на експозицията, въздействието и риска на населението от някои нейонизиращи лъчения в община Гурковозасягат изясняване на ситуацията около електропроводите под високо напрежение, особено в населените места.

През последните години се наблюдава неимоверно нарастване на броя и видовете източници на електрически и магнитни полета (ЕМП), използвани в бита, за производствени, медицински, търговски и др. цели. Такива са радиото, телевизията, мобилните телефони, компютрите, различните видове електродомакински уреди, в т.ч. микровълновите печки, радари и др. Научните съобщения предполагат, че емитираните от тези устройства ЕМП, може да имат вредни въздействия върху здравето, причинявайки рак, намалена фертилност, загуба на паметта, промени в поведението и развитието на децата. Действителното ниво на здравния риск още не е доказано, предполага се, че за някои видове ЕМП то може да бъде много малко или несъществуващо. Въпреки това в много страни, вкл. и в България, макар и със значителни икономически последици, това се взема предвид при изграждането на различни съоръжения, напр. мрежите за високо напрежение заобикалят населените места, подстанциите се изграждат извън зоните за обитаване, трафопостовите – извън жилищните сгради и т.н. Мобилните оператори, при изграждането на базовите станции, срещат съпротива от обществеността, поради схващането, че радиочестотните емисии могат да предизвикват рак у децата (така е в добре обществено развитите страни).

Въпреки многото и противоречиви мнения за здравния ефект на ЕМП върху организмите, вкл. и човешките, е направен опит за третиране и на тези източници. Предвид

сравнително непознатата проблематика, на тях е отделено по-голямо (“дисбалансирано” по отношение на останалите проблеми) внимание.

Здравни рискове от електромагнитни полета и лъчения

Източници на радиочестотни полета (РЧ) са: монитори, телевизори ($3\div 30$ kHz), радиопредаватели (къси, средни, дълги вълни – $30\text{ kHz}\div 30\text{ MHz}$), промишлени индукционни нагреватели ($0.3\div 300\text{ MHz}$), РЧ устройства за топлинно заваряване ($3\div 300\text{ MHz}$), мобифони, GSM системи, телевизионни предаватели, микровълнови печки, уреди за медицинска диатермия ($0.3\text{--}3\text{ GHz}$), радари, системи за сателитна връзка, микровълнови връзки ($3\text{--}30\text{ GHz}$), слънцето ($3\text{--}300\text{ GHz}$).

Радиочестотни полета между 1 MHz и 10 GHz проникват в експонираните тъкани и предизвикват загряване на тъканите поради поглъщането на енергия в тях. Поглъщането на енергия от РЧ полета се измерва като *относителна степен на поглъщане* (ОСП) в тъканната маса, като мерната единица ОСП е ватове на килограм – W/kg . ОСП от минимум 4 W/kg е необходима за предизвикване на неблагоприятни здравни ефекти при експониране в този честотен обхват. Такава енергия се измерва на десетки метри от върха на мощни УКВ антени – места практически недостъпни.

Неблагоприятни здравни въздействия настъпват от експозиция на РЧ полета между 1 MHz и 10 GHz . Ефектът на индуцираното затопляне е съвместим с повишаването на телесната температура с $> 1^\circ\text{C}$.

Индуцираното затопляне на телесните тъкани може да предизвика различни физиологични и термурегулационни реакции, като намалена трудоспособност, усещания като при топлинен стрес или продължителна треска. То може да повлияе на развитието на плода, ако температурата му се поддържа повишена с $2\text{--}3^\circ\text{C}$ в продължение на часове, да повлияе на мъжката фертилност, да доведе до катаракта на очите.

Радиочестотни полета под 1 MHz не предизвикват значително затопляне, а по-скоро индуцират електрически токове и полета в тъканите и се измерват като плътност на тока в A/m^2 . Плътността на тока е главна дозиметрична величина за РЧ полета с честоти под 1 MHz . Като нормални фонове токове се приемат тези от около 10 mA/m^2 . Индуцирани плътности на тока, които надвишават 100 mA/m^2 , могат да предизвикат неволни контракции на мускулите.

Много епидемиологични проучвания третират възможните връзки между експозицията на РЧ полета и повишен риск от рак. Някои проучвания показват, че РЧ полета, подобни на тези, използвани в телекомуникациите, увеличават честотата на случаи с рак у генетично моделирани мишки, експонирани близо до РЧ предавателна антена (0.64 m). Други проучвания предполагат, че РЧ полета променят скоростта на пролиферация на клетките, променят ензимната активност или повлияват гените в клетъчната ДНК.

Всички тези ефекти обаче не са достатъчно доказани и хипотезите за влиянието им върху здравето на човека не са достатъчно изяснени, за да има аргументи за ограничаване на експозицията на РЧ полета.

РЧ полета от природни източници имат много малка плътност. Основният природен източник – слънцето, има интензитет по 0.01 mW/m^2 . Не така стои въпроса с изкуствените източници, емитиращи множество РЧ полета в околната среда.

Повечето РЧ полета се дължат на радио-телевизионните излъчвания и на телекомуникационните средства, поради което тези източници могат да се класифицират като ОБЩЕСТВЕНИ. Към тях могат да се отнесат и полицейските радари, използвани за контролиране на скоростта на МПС.

В големите градове средните фонове РЧ нива са около $50\text{ }\mu\text{W/m}^2$, но около 1% от обитателите им са изложени на експонации от РЧ полета, надвишаващи 10 mW/m^2 в зони разположени близо до предаватели или радарни системи,.

Немалка част от РЧ полетата се дължат на домашни битови уреди, като микровълнови печки, мобифони, монитори, телевизори, алармени системи. Потенциален източник на много високи РЧ нива са микровълновите печки, но те са обхванати от строги стандарти за производство и работа на изделието, което би трябвало да е гаранция за ограничаване на изтичането на микровълни.

Съществуват много производствени процеси, които използват РЧ полета на РАБОТНОТО МЯСТО. Такива са диелектрически нагреватели, използвани за ламиниране на дърво, запояване на пластмаси, промишлени индукционни нагреватели, микровълнови пещи, медицинско оборудване. Персоналът, работещ с тези уреди, може да бъде силно експониран, особено при радиочестотно загряване и запояване, диатермия. Същото се отнася и за персонала в предаватели, телекомуникациите, антени, радари и др. Значителна част от хората, работещи в условия на експонация от РЧ полета, са военен персонал – редовен и свръхсрочен.

РЧ полетата могат да предизвикат *електромагнитна интерференция* и други нежелателни ефекти. Мобифоните, както и други електронни устройства могат да предизвикат електромагнитна интерференция с чувствително медицинско оборудване, в редки случаи със сърдечни пейсмейкъри, слухови апарати и др. Хора, ползващи такива уреди, са изложени на риск, поради което трябва да се консултират с лекаря си, за да се определи чувствителността им към тези ефекти. Мобилните телефони винаги предизвикват електромагнитни интерференции с компютърните монитори.

Нормиране на Електромагнитни лъчения (ЕМЛ)

Нормативният документ, регламентиращ прагове за ЕМЛ за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхват у нас е Наредба № 9 на МЗ и МСОВ за пределно допустимите нива на електромагнитни полета (ЕМП) в населените територии и определяне на хигиенно защитни зони около излъчващи обекти (ДВ бр.35/1991).

Съгласно този нормативен документ се регламентират ПДН за честоти от 30 KHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка на ЕМП чрез измерване на интензитета или плътностите на мощност на ЕМЛ от лаборатории на РЗИ. Въз основа на резултатите от измерванията.

Източници на ЕМЛ в община Гурково

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни;
- частни радиостанции на УКВ;
- телевизионни предаватели и ретранслатори;
- подстанции за високо напрежение – открити и закрити;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни квартали;
- базови централи за мобилни комуникации – А1, Виваком, Теленор;
- късовълнови и УКВ системи за мобилни комуникации на транспорта, полицията, бърза помощ и др.;
- радарни системи на КАТ, авиотранспорта, за ТВ и други сателитни връзки;
- електротранспорт, ж.п. транспорт;
- лични системи за комуникации (радиолобителски предаватели).

Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба, като:

- монитори на РС;
- битови електрически уреди;
- електроразпределителни системи в сгради;
- подово отопление;

- медицинска апаратура за диагностика и лечение;
- мобилни телефони и др.

На територията на Гурково съществуват много източници на ЕМП, които дори не са картотекирани. Основен проблем е многообразието както на експлоатираните телекомуникационни системи, така и на ползвателите – ведомства, фирми (частни и държавни), а също така и тяхната динамика, във функционален и териториален аспект.

Многогодишните опити на контролните органи, имащи задължение към прилагането на хигиенни норми за тях – РИОСВ и РЗИ, остават без успех.

Радиочестотен диапазон 30-300 MHz

Държавните радио и телевизионни станции не са под контрола на РИОСВ, а на Национална автоматична система за екологичен мониторинг (НАСЕМ).

За останалите предаватели няма експертна оценка, не е определена необходимата хигиенно-защитна зона спрямо жилищната и работната среда. Не съществува информация дали интензитета на РЧ полетата е в границите или над нивата на пределно допустимото ниво (ПДН) – 3 V/m за жилищни квартали и 60 V/m за работна среда (БДС 14525 и Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ). Така влиянието на ЕМП върху средата и обитателите засега остава неизвестно.

Липсата на данни от измервания, информация за експертизи и т.н. говори, че голяма част от известните УКВ радиостанции, да не говорим за останалите източници, не спазват изискванията на законодателството у нас и не преминават през предварителен държавен санитарен контрол, както в процеса на одобряване на проектите, така и по отношение на замервания след включването на предавателите в експлоатация.

Базови станции на мобилни комуникационни системи

Съгласно твърденията на мобилните оператори – А1, Виваком и Теленор, всичките им базови станции се приемат от Държавен санитарен контрол при МЗ, чрез измерване и доказване на ХЗЗ, вкл. и при проектирането им. Същите представят схема са нанесени излъчвателите на А1. Съгласно нея интензивността на РЧ полетата на ниво терен в зависимост от разстоянието е от 1/40 до 1/250 пъти по-ниска от ПДН, определени от международните директиви. За сравнение телевизионните станции, които работят на аналогични честоти (500-800 MHz), при несравнимо по-голяма мощност създават РЧ полета със стойности 1/2 до 1/500 по-ниски от международните приети норми.

Открити разпределителни устройства

Открити разпределителни устройства са подстанциите за високо напрежение – 110 kV, 220 kV, 400 kV. Според източниците, от които е набирана информация, монтажът на понижаващите и разпределителните съоръжения е направен съгласно изискванията на стандартите за подобно оборудване, като техническите заграждения и направените ограждения около обектите ограничават въздействието им в тези граници. Въпреки това съществуват опасения за въздействието на магнитното поле при различна консумация на електричество, особено през зимните сезони, но проучвания в това отношение липсват.

Трафопостове

До момента трафопостовите в жилищни сгради са монтирани главно преди 1972 г., когато в “Наредба за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда” (изм. ДВ/25.05.92) се преустановява строителството им. Тези трафопостове, съобразно ситуирането им, са от сутеренен, партерен и пристроен тип. Най-неблагоприятни са тези от партерен тип, в отделни случаи и от пристроен тип. Неблагоприятните показатели са свързани главно с шума и вибрациите в помещения, разположени в близост до съоръжението. Въпреки че стойностите на магнитните полета са в границите на нормативните, при наличие на лица с

масивни метални имплантанти, могат да създадат здравен риск. Съгласно Наредба № 7 за “Минимални изисквания за осигуряване на безопасни условия за труд”, те са високи по отношение на праговете ($3m G=0,3 \mu T$) за канцерогенен ефект описвани в литературата.

Най-общите констатации могат да се сведат до следното:

- Не са известни броят и мощността на полицейските радарни системи, както и радиостанциите на полицията, бърза помощ, таксиметровите коли.
- Облъчванията от клетъчните телефони са с много високи стойности, макар и за кратко време. В много страни се правят изследвания за влиянието на електромагнитната енергия върху мозъчната тъкан и все още няма надеждна информация за вреден ефект при хроничното подпрагово въздействие директно върху мозъка.
- Битовите електрически уреди и разпределителната електрическа инсталация са още един неизучен проблем. В научната литература се счита, че магнитното поле излъчвано в бита е вероятен канцерогенен стимулатор.
- Облъчванията от медицински източници на ЕМП, поради спецификата им, може да бъдат с много високи стойности, силно превишаващи ПДН.

Интересът към здравния риск, свързан с електромагнитните лъчения и възможните вредни ефекти върху здравето на човека са обект на оживена дискусия в медиите. За съжаление вместо адекватна информация често се публикуват съобщения от рода: “мобилните телефони предпазват от мозъчни тумори” през “електромагнитните полета лекуват всички болести” до “основна причина за рака са електромагнитните полета”. При това положение населението въобще не е наясно със съществуващия и вероятен риск от ЕМЛ.

Лавинообразното развитие на информационните мрежи, системи и технологии, ще насищат пространството с все по-вече източници на ЕМЛ. Всичко това, свързано с повишаващата се ценност на земята, особено в централните части, ще постави нови проблеми, които своевременно трябва да бъдат решени, както на технологично, така и на законодателно ниво. Един такъв проблем например, са терените за изграждане на нови трафопостове. Те стават все по-оскъдни (и скъпи), което неминуемо ще върне отново трафопостовите в сградите.

ИЗВОДИ:

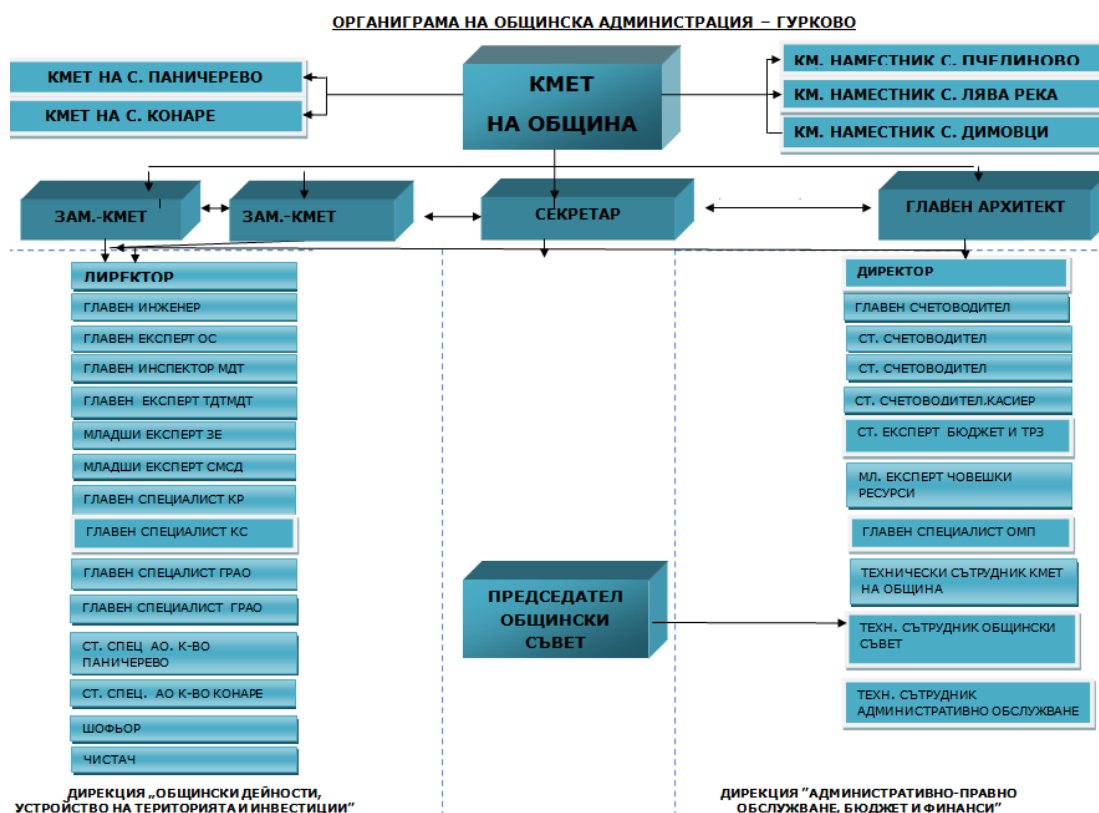
- Резултатите от систематичните изследвания на Общината Гурково за разглеждания период показват наличието на “динамично равновесие” или нормален за района радиационен гама фон.
- Радиационният гама фон в региона на Общината се обуславя от типоморфни и климатогенни условия на района, както и от антропогенното въздействие на околната среда.
- На територията на Община Гурково няма участъци засегнати и компроментирани от дейността на бившия уранодобив.
- Спазват се изискванията за намаляване на радиоекологичния риск;

3.9 Управление

Управленската система на Община Гурково състои от кмет, секретар и двама ресорни заместник-кметове, на които съобразно правилника на Общината са възложени функции по:

- управление на икономика, евроинтеграция социални дейности;
- управление на общинска собственост, ТСУ и обществени поръчки;

На схемата по-долу е представена структурата на общинската администрация.

Съгласно чл. 15 от Закона за опазване на околната среда, Кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

1. информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
2. разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
3. организират управлението на отпадъци на територията на общината;
4. контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
5. организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
6. определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
7. организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
8. определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
9. осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;

10. определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

За констатирани нарушения от извършвания контрол в общината се съставят протоколи и актове за установяване на административни нарушения. За тази дейност кметът на Общината е упълномощил и кметовете и кметските наместници на останалите населени места в общината, както и мл. експерт „Земеделие и екология“.

Нормативна база

Нормативната база, с която Общината работи, е действащото към момента международно, национално и местно законодателство.

В областта на опазване на околната среда Община Гурково има изготвени и действащи общински наредби:

- Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Гурково е приета с Решение No 273/23.05.2013 г. на Общински съвет –Гурково, изменена и допълнена с Решение No568/ 30.05.2019 г. на Общински съвет –Гурково, последно изменение декември 2019 г.
- Наредба №1 за осигуряване на Обществения ред на територията на Община Гурково - приета с Решение No 470 от 28.09.2018г. на Общински съвет –Гурково, изм. и доп. с Решение №497/29.11.2018 г. на Общински съвет - Гурково.
- Наредба за отглеждане на животни на територията на Общината - приета с Решение No152 от 29.04.2009 г.на Общински съвет –Гурково.
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията наОбщина Гурково, приета с Решение №111/ 29.12.2008 г. на Общински съвет - Гурково.
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Гурково, приета с Решение №111/ 29.12.2008 г. на Общински съвет - Гурково.

Наредбите на община Гурково се актуализират при изменение и допълнение в националното законодателство или при друга необходимост.

Информационен обмен и партньорство

По проблемите на околната среда и здравния статус на населениетоОбщина Гурково поддържа информационен обмени е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – гр. Стара Загора, към МОСВ;
- РЗИ – гр. Стара Загора, към МЗ;
- РЛ – гр. Стара Загора към ИАОС;
- Басейнова дирекция за управление на водите Източнобеломорскирайон-Пловдив;
- Областна дирекция земеделие – гр. Стара Загора, към МЗХ;
- Териториално статистическо бюро към НСИ;
- Гражданска защита;
- ОДБХ към МЗХ.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация сътрудничи с фирми, бизнес организации и неправителствени организации.

Подходи и механизми за информиране на обществеността

Община Гурково няма добре изградена информационна система за оповестяване на населението за състоянието на околната среда.

Информационното обслужване на населението се състои в предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране на обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и т.н.

3.10 Финансово състояние

Паричният доход на домакинствата се формира от различни източници на доходи: работна заплата, извън работна заплата, обезщетения за безработица, пенсии, семейни добавки за деца, други социални помощи, от домашното стопанство, от предприемачество, от продажба на имущество и др.

Анализираните основни финансови фактори са:

- Бюджет на общината (по основните пера) - установяване частта, отделяна за дейност свързани с екология
- Източници на приходи в бюджета, в т.ч. свързани с околната среда
- Стойност на разходите за опазване на околната среда и стойността на общите разходи
- Степен на покриване на разходите за дейностите на общината от реализираните приходи.

Общинският бюджет е самостоятелна финансова сметка, чрез която се разпределят и балансират приходите и разходите за бюджетната година. Бюджетът на общината е сред основните финансови показатели, който се анализира, за да се оцени въздействието на финансовите фактори. Приходите на община Гурково се формират от субсидии от Републиканския бюджет и собствени приходи.

Основният финансов механизъм за акумулиране на средства за финансиране на дейностите по управление на битовите отпадъци, следващ принципа „замърсителя плаща“ е регламентиран със Закона за местните данъци и такси.

Съгласно закона, “такса битови отпадъци” се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. На основание чл. 66, ал. 1 от ЗМДТ, таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

1. Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. Събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Постъпленията бюджет на общината от такса за битови отпадъци и изразходвани средства за управление на битовите отпадъци за периода 2017-2019 г. са показани в следващите таблици:

Приходи от такса битови отпадъци по групи потребители 2017-2019г.

Година	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо приходи от такса битови отпадъци лв.	140555	137973	230779
В това число от:			
Домакинства	54586	52487	92894
Юридически лица	60518	48324	104623
Недобори	25451	37162	33262

Разходи за управление на отпадъците 2017-2019г.

Година	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо разходи за управление на отпадъците лв.	124908	174979	203731
В това число от:			
Закупуване на съдове за битови отпадъци	19950	12000	12000
Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци	74226	123651	96630
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	21767	30385	41193
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	28915	20943	53908

Съгласно чл.60 и чл.64, Раздел IV Финансиране на обезвреждането на отпадъци чрез депониране от ЗУО и Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, общините предоставят обезпечения, под формата на отчисления, превеждани по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, община Гурково няма просрочени задължения и дължимите суми се превеждат в срок.

Натрупани отчисления от такса битови отпадъци (ТБО)

Отчисления	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Обща сума
	в лв	в лв	в лв	
	1	2	3	(1+2+3)
По чл. 60 от ЗУО		1496	2056	
По чл. 64 от ЗУО		46368	105636	

Отчисленията се заделят от такса битови отпадъци, съгласно Закона за управление на отпадъците и Наредба №7 от 19.12.2013г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, като се предвиждат в План-сметката за разходите по управление на отпадъците за съответната година и се гласуват от Общинския съвет. Като цяло обаче, такса битови отпадъци не може да покрие всички инвестиции, които се предвиждат като ангажимент на общините.

Освен от такса битови отпадъци за община Гурково средствата изразходвани за опазване на околната среда се набират и по следните параграфи:

- Такси за добив на кариерни материали;
- Такси за притежаване на куче;
- Такси за извършване на административни услуги;
- Санкции, наложени на търговци и юридически лица за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и при неспазване на определените в разрешителните емисионни норми и ограничения.;
- Такси, съгласно Приложение №5 от Наредбата за определяне администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Гурково
- Средства от услуги, свързани с дейност "Екология", съгласно Приложение №4 от Наредбата за определяне администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Гурково
- Глоби за нарушаване на изискванията на общински наредби;
- Безвъзмездна помощ за изпълнение на екологични проекти от донорски организации (НДФФ, ПУДООС, фондации и др.) и от оперативни програми
- Дарения от физически и юридически лица.

Разходите по изпълнение на дейности в областта на околната среда се планират дългосрочно – чрез плановете за действие по екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

Негативно въздействие върху разработването на проекти и работата върху мероприятия по опазване на околната среда, оказва невъзможността приходите в бюджета по съответното перо да покрият разходите за екология. Въпреки приетия размер на такси, глоби и санкции, средствата, постъпили от тях са недостатъчни.

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ (SWOT - анализ). ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена община силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats).

- Силни страни – представляват ресурс, умение или друго преимущество, което притежава Общината. Силна страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на Общината.
- Слаби страни – представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на Общината.
- Възможности – представляват най-благоприятните елементи на външната среда на Общината. Това са благоприятни за Общината потенциали, от които тя се възползва или би могла да се възползва.
- Заплахи – представляват най-неблагоприятните сегменти на външната среда за Общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото и бъдещото (желаното)

състояние на Общината.

Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите) могат да се контролират от общината, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива тя. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината. По този начин могат да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодоляни.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Благоприятни условия за развитие на селското стопанство благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на характерните за общината земеделски култури Добри запаси от дървесина Високо качество на природния потенциал – гори, защитени територии, флора и фауна Започнато поетапно газифициране на общински гради Финансиран проект за изграждане на ГПСОВи изграждане и реконструкция на канализация Съхранен екологичен баланс без големи замърсители Добра степен на озеленяване	Недостатъчно използване на природни дадености за производство на ел. енергия от ВЕИ Ниска степен на изграденост на канализационната мрежа Наличие на малки визуални замърсители - микросметища Недостатъчно финансови средства в общинския бюджет Интензивен трафик Недостатъчна активност на населението по отношение на опазване на ОС Лошо състояние на елементите на техническата инфраструктура Недостатъчно фокусиращи политики за опазване на защитените територии и тези от Натура 2000

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на проекти	Негативно променящи се климатични условия – засушаване, наводнения свлачища, пожари
Използване на финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда	Увеличаване количеството на твърдо битово гориво за отопление
Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата	Липса на планове за управление на ЗЗ и ЗТ
Реконструкция и рехабилитация на пътната мрежа	Задълбочаване на демографските проблеми
Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението	Зауставане на непречистени промишлени отпадъчни води
Изграждане на Регионално сдружение за управление на отпадъците - Стара Загора	Палене на стърнища и възникване на пожари
Повишаване на енергийната ефективност в общината	Образуване на нерегламентирани сметища
Пълно усвояване на възможностите за финансиране от фондовете на ЕС, свързани с ОС	Замърсяване на обработваемите земи с препарати за растителна защита
	Слаба активност на НПО и бизнеса по отношение на опазване на ОС
	Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори

Представеният SWOT анализ включва шест позитивни елемента на вътрешната среда, определени като „силни страни” и седем негативни елемента, групирани като „слаби страни“. При оценката на външната среда, като „възможности” са посочени шест характеристики, а като „заплахи” са определени десет характеристики на външната среда. Резултатите от SWOT анализа показват много добро познаване на този основен метод за оценка на средата и за очертаване на перспективи за развитие.

Визията за опазване на околната среда на община Гурково е основана на дълбокото убеждение на жителите на града да живеят в чист европейски град, уникални природни дадености и богато биоразнообразие. Желанието за висок жизнен стандарт е в унисон с развитието на чиста индустрия, възраждане на традициите в земеделското производство и разширяване на зелените площи.

Устойчивото развитие на Общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности на града и непрекъснатото развитие на компонентите на околната среда, като първостепенна задача е опазването на чистотата на атмосферния въздух, подобряване на водоснабдяването, почистването на града и опазване на екосистемите и биоразнообразието.

Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда, редовно

информира гражданите и търси тяхното съдействие при реализиране на екологичните проекти.

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Гурковоспоред представителна населението и на общинското ръководство.

Визията описва перспективите за развитие в близките години. Визията за бъдещото развитие и състояние на община Гурково се формулира по следния начин:

ОБЩИНА ГУРКОВО С ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА И БЕЗ РИСКОВЕ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО, С ПРОСПЕРИРАЩА ИКОНОМИКА, ЕКОЛОГИЧНО РАБОТЕЩИ ПРОИЗВОДСТВА И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО СЕЛСКО СТОПАНСТВО.

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА

Опазването и възстановяването на основните компоненти на околната среда са определящи дейности на Програмата, в която се определят конкретните мерки и подходи за устойчивото развитие на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата на Общината.

Мерките и използваните практики за тяхното реализиране е свързано с гарантирането на:

- съхраняване на природните ресурси на Общината в естествения им вид и създаване условия за устойчиво развитие на територията ѝ
- осъществяване на строг контрол върху потенциалните източници на замърсяване на компонентите на околната среда
- изграждане на капацитет и екологично отношение на населението за участието му при решаване на екологичните проблеми на общината
- интегрирани подходи при обвързване на въпросите касаещи околната среда, във всички останали сектори за постигане на стратегическите цели: устойчива общинска икономика, качествена жизнена среда и съхраняване и опазване на уникалната природа и околна среда.

Конкретните мерки, които трябва да се вземат съобразно приоритетите в развитието на Общината могат да се обобщят в следните категории:

Въздух

- Рехабилитация на общинската и републиканска пътна мрежа с цел да се избегне праховото замърсяване на въздуха от автомобилния транспорт.
- Изграждане на нисковъглеродна енергийна система в Общината, прилагане на мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради.

Води

- Рехабилитация и доизграждане на водоснабдителната система.
- Почистване на речните корита и деретата от отпадъци, изграждане на нови подхващания и реконструкция на съществуващите
- Изграждане на ПСОВ с интегрирани мерки за оползотворяване на утайките

Почви

- Създаване на условия за развитие на екоземеделие. Използване на обхванати от стърнища терени с оползотворяване генерираната биомаса за опазване на почвеното плодородие, преодоляване на последиците от засушаванията и възстановяване на влагозадържането на почвите за предотвратяване на кризисни наводнения.

- Въвеждане на децентрализирани практики за оползотворяване на отпадъци за възстановяване на деградирани и ерозирани терени и повишаване на ефективността на залесителните мероприятия.

Отпадъци

- Оптимизиране логистиката на съществуващата система за организирано сметосъбиране.
- Проучване на възможности и изработка на предпроектно проучване за изграждане на система от нисковъглеродни практики за ресурсно оползотворяване отпадъци.
- Изграждане на децентрализирани системи за оползотворяване на генерираните биоразградими отпадъци с цел изпълнение на националните цели за тяхното намаляване.
- Изграждане на площадка за строителните отпадъци от общината.
- Въвеждане и контрол на система за разделно събиране на биоразградими отпадъци, опаковки и други масово разпространени отпадъци.

Туризм

- Подобряване на инфраструктурата свързана с опазването на околната среда (транспортна мрежа, електроснабдяване, водоснабдяване, канализация, събиране на отпадъци, комуникация и съобщителна мрежа) в и около селските райони с повишен инвестиционен интерес.

Гори и защитени територии

- Въвеждане на система от мерки за защита на горския фонд и предотвратяване на пожари предизвикани от запалвания на прилежащи стърнища.
- Изграждане на система за управление и мониторинг за постигане на високоефективни залесителни дейности за опазване и възстановяване горите като важно условие за адаптиране и смекчаване на последиците от изменението на климата.

За приоритизиране при изпълнение на целите на общинската програма за опазване на околната среда са използвани следните критерии:

- Влияние върху човешкото здраве
- Влияние върху качеството на живот на жителите и работещите в Общината
- Влияние върху развитието на икономиката на Общината
- Обществено мнение
- Изпълнение на национални програми, стратегии и законови разпоредби
- Степен на влияние и контрол на местните власти

В настоящият програмен период 2021 – 2028 г. особен акцент се поставя върху въвеждането и изпълнението на Директиви, Регламенти и мерки за привеждане на системата от дейности по опазване на околната среда в съответствие с европейските екологични стандарти. Решаването на многобройните проблеми ще се основава на принципите на устойчивото развитие, намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве, възстановяване и съхраняване на качеството на основните елементи на околната среда, създаване на устойчиви регионални нисковъглеродни икономики. За целта на територията на общината трябва да се създадат оптимални условия за живот на населението, балансирано съотношение между компонентите на околната среда, здравето на човека и оползотворяване на местните ресурси за стабилно и ефективно икономическо развитие.

След избора на визия на общината, се формулират целите, които населението и общинското ръководство смятат за определящи и с чието

изпълнение ще се реализират очакванията на хората за едно по-добро бъдеще на общината.

Генерална стратегическа цел

Подобряване и поддържане на качеството на живот на населението в Общината, осигуряване на благоприятна околна среда и запазване на природните дадености на региона на основата на устойчиво управление на околната среда.

За постигане на генералната стратегическа цел на Общината са формулирани следните специфични стратегически цели:

Специфични стратегически цели

Специфична цел №1 Да се постигнат нива на качеството на въздух, които не пораждаат значителни отрицателни последици или рискове за човешкото здраве и околната среда.

Чрез изпълнението на мерките в Програма за намаляване на замърсителите и достигане на утвърдените норми за наличие на вредни вещества в атмосферния въздух на община Гурково ще се постигне поставената цел.

Стратегическа цел №2 Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси в общината.

- Доизграждане и реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа в общината;
- Подобряване и запазване на качеството на подземните и повърхностните води.

Стратегическа цел №3 Опазване и поддържане на биологичното разнообразие

- Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси;
- Устойчиво управление на защитените територии и зони по Натура 2000 в общината;
- Включване на територията с природозащитна стойност цялостната схема за устройство на територията на община Гурково. Устройство и социализиране на защитените територии и зони по Натура 2000, като част от рекреационния потенциал на общината (природозащитни и информационни центрове).

Стратегическа цел №4 Подобряване на системата за управление на отпадъците

Чрез изпълнение на Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на отпадъците на община Гурково ще се осигури добре функционираща система за разделно събиране на отпадъци по видове.

Формулираните по-горе цели на Общинската програма за опазване на околната среда на Община Гурково представят не само посоката на развитието на политиката на общината в тази област през следващите няколко години, но са и база за изработването на стратегия за устойчиво развитие на общината. Постигането на целите, заложили в настоящата програмса само по себе си следва да съпътства систематично решаване на екологичните проблеми в Община Гурково. Това е съществена част от интегрираният процес на планиране, заложен в Общинския план за развитие на Община Гурково. Целите и приоритетите, залегнали в Програмата са в унисон с националните приоритети. Формулираните като съвети предвидените национални цели в сферата на околната среда и предоставят основата за формулиране и осъществяване на пакет от последователни задачи и действия, представени в детайл в "План за действие" от програмата.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

По отношение реализацията на заложените в програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчете задължени на екологична общината.

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмет на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване на работата на общинската администрация из формулираната на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на тази политика. Контролът по изпълнението на програмата се осъществява от Общински съвет – Гурково. Ежегодно Кметът на Общината внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програмата, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. Докладите по

изпълнението на програмата се подготвят от експерт “Земеделие и екология”. Годишните доклади трябва да съдържат информация за напредъка по изпълнение на плана за действие, реално постигнатите резултати, използваните финансови ресурси, ефективността на изпълнените мерки и предложения за актуализация.

Общинската Програма за опазване на околната среда има характерна отворена система, която периодично може да бъде актуализирана и допълвана.

Финансирането на отделните действия се извършва в рамките на ежегодно утвърждаваните средства по бюджета, национални програми, националните фондове и донорски програми, имащи отношение към околната среда.

Общинската Програма за опазване на околната среда има задължителен характер. Следва да се осигури широко огласяване и запознаване на всички партньори, имащи отношение по проблема.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2021-2028 год.

№	Дейност, задачи	Отговорен за изпълнението	Начален и краен срок	Източници за финансиране	Очакван ефект
1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ – Повишаване качеството на атмосферния въздух в община Гурково					
1.1	Осигуряване на своевременна и коректна информация на населението за качеството на атмосферния въздух в Общината.	Община Гурково	постоянен	Общински бюджет	Информирание на населението за състоянието на атмосферния въздух
1.2	Обследване качеството на атмосферния въздух	РЛ към ИАОС, РИОСВ, Община Гурково	постоянен	Общински бюджет Донорски програми	Набиране на достоверна информация и информирание на населението
1.3	Изпълнение на дейности за снижаване на замърсяването от битовото отопление: - саниране на сгради - газификация на частни и обществени сгради - повишаване на обществената информираност и култура по проблемите на замърсяване на атм. въздух от употребата на твърди горива за битово отопление и др.	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, Донорски програми	Намаляване на емисиите на вредни вещества от отопление на твърдо гориво
1.4	Изпълнение на дейности за снижаване на замърсяването от транспорта	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, Донорски програми	Намаляване на емисиите на вредни вещества и достигане на нормите за качество на атмосферния въздух в Община Гурково

	- рехабилитация и реконструкция на пътната и уличната мрежа в Общината -поддържане чистотата на уличната мрежа - Ограничаване преминаване и престой на тежкотоварни МПС в централна градска част. - озеленяване и залесяване на крайпътни и крайулични пространства				
1.5	Контрол на емисиите от инсталации на промишлени предприятия и стопански субекти и проверка по изпълнение на мероприятията за подобряване на екологосъобразната им дейност.	РИОСВ, Община Гурково, Ръководства на стопанските субекти	постоянен	Инвестиционните разходи са за сметка на промишлените предприятия и стопански субекти	Намаляване емисиите на фини прахови частици
2. В О Д И					
2.1.Защита от вредното въздействие на водите					
2.1.1	Повишаване проводимостта на реките в регулационните рамки на населените места на община Гурково	Община Гурково	2021-2028	ОП “Околна среда” , МРРБ	Подобряване речния оток, предпазване от наводнения
2.1.2	Подаване на своевременна информация към БД и Областна администрация за намалена проводимост на речните русла на територията на Общината извън населените места	Община Гурково, Областна администрация	2021-2028	-	Подобряване речния оток, предпазване от наводнения
	Поддържане в добро хидротехническо състояние на	Община Гурково; концесионери	2021-2028	Концесионери	Предпазване от наводнения

	язовирите, публична общинска собственост.				
2.1.3	Участие на Общината при изготвяне от БД ИБР на План за управление на речните басейни и План за управление на риска от наводнения и отчетите към тях	Община Гурково, БД ИБР	2021-2028	-	Снижаване риска от наводнения, опазване и управление на водните тела на територията на община Гурково
	Подаване на заявления на общината към Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС за обекти, пострадали при наводнения .	Община Гурково	При необходимост	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС	Минимизиране на щетите, причинени от наводнения
2.2. Опазване на водите					
2.2.1	Изграждане на ГПСОВ.	Община, ВиК РИОСВ Стара Загора	2021-2025	МОСВ, ПУДООС, Европейски фондове	Гарантиране добро качество на зауставаната в р. Лазова
2.2.2	Мониторинг на водните тела на територията на община Гурково	РЛ към ИАОС, РИОСВ	постоянен	-	Осигуряване на достоверна информация за състоянието на водните тела на територията на общината
2.3.Осигуряване на качествена питейна вода за населението в община Гурково					
2.3.1	Разширяване, рехабилитация и реконструкция на водопроводната мрежа в населените места в община Гурково	Община Гурково "ВиК" ЕООД	Постоянен	"ВиК" ЕООД Европейски фондове	Предотвратяването на течовете от канализационната мрежа и подобряване на водоотвеждането.
2.3.2	Извършване на мониторинг на качествата на водата за питейно-битово водоснабдяване	ВиК ЕООД, РЗИ	2021-2028	Европейски фондове, ВИК ЕООД	Осигуряване на достатъчно по количество и с добро качество вода за питейно-битови нужди
3. ОТПАДЪЦИ					

3.1.Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване					
3.1.1	Увеличаване дела на предоставените електронни услуги за населението и бизнеса в Общинска администрация – Гурково и популяризирането им.	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет	Намаляване количеството на строителни отпадъци за депониране
3.1.2	Сключване на договори с фирми за повторна употреба на отпадъци - твърди офис отпадъци (тонер касети), текстилни отпадъци и др. генерирани от община Гурково и предаване на отпадъците в това направление към тези фирми	Община Гурково	2021-2028	Фирми, с които община Гурково ще сключи договор	Снижаване на дела на текстилните, на твърдите офис отпадъци и повторната им употреба
3.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци					
3.2.1	Разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, картон, метали пластмаса и стъкло	Община Гурково, Организация по оползотворяване	2021-2028	Организация по оползотворяване Община Гурково - Отчисления по чл. 64 от ЗУО	Добре функционираща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Увеличаване дела на оползотворените и рециклираните отпадъци

	- Оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки - Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Гурково - Проучване на възможностите за сепариране на общия битов отпадък, генериран на територията на община Гурково и въвеждането му				
3.2.2	Непрекъснато оптимизиране на системата за разделно събиране на биоразградими отпадъци	Община Гурково	2021-2028	Община Гурково- Отчисления по чл. 64 от ЗУО	Добре функционираща система за разделно събиране на биоотпадъци. Увеличаване дела на компостираните биоразградими отпадъци
3.2.3	Регламентиране на общинско ниво на изискванията за управление на строителните отпадъци - осигуряване на организирано събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност,	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, Публично-частно партньорство	Добре организирана система за събиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности от домакинствата. Намаляване на количеството депонирани отпадъци

	образувани от домакинствата на територията на община Гурково - проучване възможностите за изграждане на площадка за третиране на строителни отпадъци и при благоприятни перспективи, изграждането ѝ				
3.2.4	Подобряване управлението на други потоци отпадъци (ИУЕЕО, НУБА, опасни отпадъци от домакинствата и др.)	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, отчисления по чл.64 от ЗУО	Рециклиране/оползотворяване на отпадъци от домакинства и намаляване количеството на депонирани отпадъци. Извеждане на тези опасни отпадъциот общия поток битови отпадъци за депониране и екологосъобразното им обезвреждане
3.3. Управление на отпадъците, което гарантира чиста околна среда					
3.3.1	Закриване и рекултивация на съществуващото общинско депо за ТБО и следексплоатационен мониторинг на депото	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, ПУДООС	Проследени показатели по отношение на закритото и рекултивирано депо, с цел опазване на околната среда
3.3.2	Непрекъснато оптимизиране на системата по сметосъбиране и сметоизвозване на територията на община Гурково и поддържането на териториите за обществено ползване	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, средства от План-сметка „Чистота“	Чиста и незамърсена с отпадъци околна среда в Общината. Свеждане до минимум нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците
3.3.3	Активно участие на община Гурково в работата на	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, отчисления по	Координирано и добре работещо Регионално сдружение за

	Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Стара Загора			чл.64 от ЗУО, средства от План-сметка „Чистота“	управление на отпадъците, чиста околна среда на територията на региона
3.4. Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците					
3.4.1	Актуализиране при необходимост на програмата за управление на отпадъците на територията на община Гурково с период на действие 2021 – 2027 г. и публикуването ѝ на интернет страницата на общината.	Община Гурково	2021	Общински бюджет, отчисления по чл.64 от ЗУО	Изготвена и приета от Общински съвет – Гурковонова Програма за управление на отпадъците на територията на община Гурково с период на действие 2021 – 2028 г., в съответствие с Плана за управление на отпадъците на Р България 2021 – 2028 г
3.4.2	Участие на Общината с проекти в Националната кампания "За чиста околна среда", в Националната инициатива «Да изчистим България заедно» и др.	Община Гурково	ежегодно	Общински бюджет, ПУДОС	Повишаване участието на населението и бизнеса в дейностите по намаляване на отпадъците
4. ЗЕМИ, ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ					
4.1.	Поетапно залесяване и озеленяване на общински имоти	Община Гурково	2021-2028	Общински бюджет, донори	Създаване на териториално устройство и вписването му към околната среда.
4.2.	Мониторинг на почвите на територията на община Гурково	РЛ към ИАОС, РИОСВ	2021-2028		Осигуряване на достоверна информация за състоянието на почвите

4.3	Детайлно проучване състоянието на почвените ресурси в Общината – замърсявания; ерозия, заблатяване, засолен и киселини земи.	Община Гурково, РИОСВ, Обл. дирекция “Земеделие и гори”; Общ. служба “Земеделие и гори”	2014-2020	Донорски програми	Създаване на условия за увеличаване на почвеното плодородие
4.4.	Съхранение на хумусни ресурси, генерирани от строителни дейности и тяхното оползотворяване съвместно с биоразградими отпадъци при рекултивация на нарушени терени и опазване на почвите от ерозия	Община Гурково	2014-2020	Програма за развитие на селските райони, Община Гурково	Опазване на почвите. Повишаване на почвеното плодородие
5. ШУМОВО НАТОВАРВАНЕ НА ГРАДСКАТА СРЕДА					
5.1	Разработване и поддържане на база данни за шумовото замърсяване на територията на Общината.	Община Гурково, РИОСВ	До 2028	Общински бюджет, МОСВ,	Създаване на актуална картина за акустичната среда на община Гурково в съответствие с Директива 2002/49/ЕС
5.2.	Картотекиране на малките обекти на източници на шум и контрол над дейността им.	Община Гурково, РИОСВ	До 2028	Общински бюджет, МОСВ	Подобряване акустичната среда на община Гурково в съответствие с Директива 2002/49/ЕС
6. БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ					
6.1	Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища, крайпътна и крайречна растителност и гори.	РСПБЗН, ДГС Община Гурково	постоянен	-	Защита на биоразнообразието, опазване на почвите и чистотата на въздуха
6.2	Упражняване на ефективен контрол върху ползването на лечебни растения от земи, гори и водни площи, общинска собственост	РУ на МВР, община Гурково	постоянен	-	Предотвратяване увреждането на находищата на лечебни растения

6.3	Участие на представители на общината в комисията, назначена от Директора на РИОСВ – Стара Загора по чл. 10, ал. 5 от Закона за лечебните растения	Община Гурково	2021 - 2028	-	Правилна експлоатация на билковите находища в общината
6.4	Следене за стриктно спазване на регламентирания ред за издаване на разрешително за събиране на лечебни растения от земи, гори и водни площи, общинска собственост	Община Гурково РУ към МВР	2021 - 2028	-	Правилна експлоатация на билковите находища в общината
6.5	Вземане на мерки при саниране на жилища в Общината за защита на синантропни видове и техните местообитания	Община Гурково, РИОСВ	При реализация на проекти за саниране на жилищни сгради	-	Защита на биоразнообразието в населените места
6.6	Поддържане на база данни за защитените територии и защитените зони на територията на Общината	Община Гурково	2021 – 2028	-	Защита на биоразнообразието
6.7	Осъществяване на превантивен и последващ контрол чрез инструментите на процедурите по ОВОС и Екологична оценка по прилагане на европейската екологична мрежа „Натура 2000” на местно ниво.	Община Гурково	2021 – 2028	-	Предотвратяване на отрицателното въздействие върху обектите на опазване на биологичното разнообразие в защитените зони
7. ЗЕЛЕНА СИСТЕМА					

7.2	Ново зелено строителство в неусвоени терени и около натоварените пътни артерии.	Община Гурково, частни инвеститори	постоянен	Общински бюджет, ПУДООС, НДЕФ, Европейски фондове	Подобряване на микроклимата, състоянието на зелените системи, създаване на нови рекреационни зони, намаляване на шумовото натоварване.
7.4	Разработване и реализация на проекти за възстановяване и облагородяване на междублокови пространства и други терени.	Община Гурково	постоянен	ПУДООС, Красива България	Подобряване на условията в зелените площи на града и защитените територии.
7.5	Разработване и реализация на проекти за реконструкция на детски площадки и спортни съоръжения в зелените площи	Община Гурково	постоянен	Общински бюджет, ПУДООС, Красива България	Увеличаване на зелените площи
7.6	Благоустрояване на градския паркв гр. Гурково	Община Гурково	2021 – 2028	Общински бюджет, програми	Подобряване на микроклимата и състоянието на зелените системи
7.7	Мерки по поддръжка на парковете в населените места – зацветяване, окопаване, окастряне на клони от общинските дървета, оформяне на храсти	Община Гурково	2021 – 2028	Общински бюджет	Подобряване на микроклимата и състоянието на зелените системи
7.8	Следене за стриктно спазване на реда при добив на дърва от имоти извън горски фонд	Община Гурково РУ към МВР	2021 – 2028	-	Опазване на зелената система и дървесната растителност извън населените места
8. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ МЕРКИ					
8.1	Хармонизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство.	Община Гурково	постоянен	Община Гурково	Усъвършенстване на местната нормативна уредба.
8.2	Повишаване на екологичната култура на населението – публикации в местната преса,	Община Гурково	постоянен	Община Гурково	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда.

	интернет страница, презентиране на екологични дейности, мероприятия с екологична насоченост.				
8.3	Изграждане на система за извънучилищни практики към училищата за приобщаване към дейностите за опазване на околната среда.	Община Гурково, училища в общината	постоянен	Община Гурково, ПУДООС	Повишаване на ангажираността на подрастващото поколение по проблемите на околната среда
8.4	Привличане на неправителствени организации с активни позиции за опазване на околната среда за изпълнение на съвместни проекти	Община Гурково, НПО	постоянен	-	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда
8.5	Повишаване на административния капацитет на служителите от общината за управление на отпадъците и опазване на околната среда.	Община Гурково	постоянен	Община Гурково	Повишаване на възможностите за усвояване на средства от оперативните програми
8.6	Актуализиране и изпълнение, като и ежегоден отчет на общинската програма за опазване на околната среда.	Община Гурково	2021 - 2028	Община Гурково	Стратегия за опазване на околната среда и приобщаване на обществеността при изпълнението ѝ

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Организацията за изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда може да се определи като процес на системно планиране, събиране и анализ на информация и данни, разработване на проекти, кандидатстване за финансиране, реализация на одобрените проекти и редица други контролни и съпътстващи дейности. В този смисъл е целесъобразно Общината да разработи и прилага единна стройна организация за изпълнението на програмата, в която са ясно определени отговорниците за заложените проекти и дейности. За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка;
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност.

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случай, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ. По отношение реализацията на заложените в Програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината. Периодично се извършва актуализация на програмата, свързана с възникнали нови обстоятелства и документи. Представя се ежегоден отчет за изпълнението ѝ пред Общинския съвет.

Основните източници за финансиране на екологични проекти са:

- Общинския бюджет;
- Държавния бюджет;
- Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда;
- Националния доверителен екофонд;
- Кохезионен фонд;
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Програма за развитие на селските райони;
- Оперативни програми на ЕС;
- Специализирани кредитни линии на банкови институции;
- Механизъм „съвместно изпълнени“ в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

При планиране и провеждане на националната политика в областта на околната среда за Министерството на околната среда и водите водеща е позицията, че реализирането на тази политика е единствено възможно при пълно взаимодействие с местните власти, те са най-

добре запознати със състоянието и проблемите на околната среда на територията на съответната община и решаващ е приносът им при разработване и прилагане на националната политика в областта на околната среда. Ето защо разработването на един важен документ като Общинска програма за опазване на околната среда е важна стъпка за ефективното прилагане на законодателството в областта на околната среда на местно ниво.